

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Π.Μ.Σ. Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: Διεθνείς Σχέσεις & Στρατηγικές Σπουδές

ΠΕΡΙΟΔΟΣ: 2014-2015

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Μ. Κοππά

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: Δημοσθένης Μαραγκουδάκης (ΑΜ: 1214Μ82)

Διπλωματική Εργασία

ΘΕΜΑ: Η νέα Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφαλείας της ΕΕ. Η διάσταση αντιμετώπισης της παράνομης διακίνησης μεταναστών.

Αθήνα, Νοέμβριος 2015

Περίληψη

Η οικονομική κρίση τα τελευταία χρόνια, η μεγάλη αλληλεξάρτηση του φυσικού χώρου / περιβάλλοντος με την ανθρώπινη δραστηριότητα καθώς και όλοι οι ισχύοντες περιορισμοί ασφαλείας, επιτάσσουν την άμεση δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να δημιουργήσει ένα ασφαλές, ελεύθερο και δίκαιο περιβάλλον με σωστές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές.

Οι ευρωπαϊκές χώρες αλλά και παράλληλα και οι οικονομίες τους απαιτούν την προστασία σε θέματα ασφαλείας και νομοθεσίας στο θαλάσσιο χώρο και να αντιμετωπίσουν οποιεσδήποτε απειλές που έχουν να κάνουν με το δουλεμπόριο των ανθρώπων, το έγκλημα και τη διαφθορά. Η καταπολέμηση της λαθραίας μετακίνησης μεταναστών αποτελεί προτεραιότητα για να σταματήσει η εκμετάλλευση αυτών των ανθρώπων, τους οποίους εγκληματικά δίκτυα εκμεταλλεύονται, χάριν υψηλών οικονομικών απολαβών.

Η παρούσα διπλωματική εργασία θα προσπαθήσει να μελετήσει μέσω της προσωπικής έρευνας και ανασκόπησης τόσο ελληνικής όσο και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας και να αναλύσει τους βασικούς άξονες στους οποίους εδράζεται η νέα Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφαλείας. Εν συνεχεία, μέσω της ολοκληρωμένης καταγραφής και μελέτης των ερευνών που παραθέτονται, να εξάγει συμπεράσματα και να προτείνει λύσεις για την εφαρμογή της, στο πλαίσιο της συνολικής προσέγγισης της ΕΕ, στο πεδίο αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης.

Η εν λόγω εργασία ολοκληρώνεται σε πέντε ενότητες. Αρχικά, καταγράφονται η ήδη υπάρχουσα θαλάσσια πολιτική που επικρατεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και οι στόχοι της νέας Στρατηγικής Θαλάσσιας Ασφαλείας. Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις βασικές απειλές και προκλήσεις του θαλάσσιου χώρου στα ζητήματα που αφορούν την πειρατεία, το διασυνοριακό έγκλημα, τη διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής, τη διεθνής τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα, την εκμετάλλευση των υδάτινων πόρων και κυρίως την παράνομη μετανάστευση. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στην παράνομη μετανάστευση, αναλύοντας της βασικούς λόγους εξάπλωσής της καθώς και το νομοθετικό πλαίσιο που την αφορά. Καθώς το ζήτημα θαλάσσιας πολιτικής είναι σημαντικό και για την Ελλάδα, στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται η θαλάσσια πολιτική στη χώρα μέσα από τις πτυχές του νομοθετικού πλαισίου που

ισχύει. Η καινοτομία της νέας Στρατηγικής Θαλάσσιας Ασφαλείας και η συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με διάφορους οργανισμούς για την επίτευξή της, αποτελούν το αντικείμενο του τέταρτου κεφαλαίου ενώ η εργασία ολοκληρώνεται με την καταγραφή συμπερασμάτων και προτάσεων.

Λέξεις - Κλειδιά: στρατιωτική ασφάλεια, θαλάσσια πολιτική, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, παράνομη μετανάστευση.

Abstract

The economic crisis in recent years, high interdependence of physical space / environment with human activity, and all current security issues, require the urgent action and direct aid from the European Union to create a secure, free and fair environment with the right strategic guidelines.

European countries and at the same time their economies require protection in safety and legislation issues at sea and to address any threats that have to do with the trafficking of people, crime and corruption. Fighting illegal movement of migrants is a priority now to stop the exploitation of these people, whom trafficking networks exploit in order to extract exorbitant amounts.

This project will attempt to study through personal research and review both Greek and foreign-language literature, and analyze the fundamentals underlying this new Maritime Security Strategy. Then, through the complete recording and study of the surveys listed, draw conclusions and propose solutions for the new strategy implementation, in the context of EU comprehensive approach, in the dimension of combating the illegal immigration and human trafficking deal.

The project concluded into five sections. First, record the existing maritime policy within the European Union and the goals of this urgent Security Strategy. The next section refers to the key threats and challenges of marine space to issues related to hacking, cross-border crime, WMD proliferation, international terrorism, organized crime, exploitation of water resources, especially illegal immigration. Particular reference is made in illegal immigration, analyzing the main reasons for the spread and the legislative framework is concerned. As the maritime policy issue is also important in Greece, the third chapter analyzes the maritime policy in the country through the aspects of the legislative framework applicable. The novelty of the new Security Strategy and the EU cooperation with various organizations to achieve it, are the subject of the fourth chapter and the work accomplished by recording conclusions and proposals.

Key - words: military security, maritime policy, European Union, Greece, illegal immigration.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	i
Abstract.....	iii
Περιεχόμενα.....	iv
Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 1: Θαλάσσια Ασφάλεια Και ΕΕ.....	3
1.1 Εισαγωγικά.....	3
1.2 Στόχοι Νέας Στρατηγικής.....	5
Κεφάλαιο 2: Βασικές Απειλές και Προκλήσεις για τη Θαλάσσια Στρατηγική.....	6
2.1 Θαλάσσια Σύνορα.....	6
2.2 Πειρατεία.....	9
2.3 Διασυνοριακό Έγκλημα.....	12
2.4 Διάδοση Όπλων Μαζικής Καταστροφής.....	13
2.5 Διεθνής Τρομοκρατία Και Οργανωμένο Έγκλημα.....	14
2.6 Εκμετάλλευση Υδάτινων Πόρων.....	16
2.7 Παράνομη Μετανάστευση.....	20
2.7.1 Νομοθετικό Πλαίσιο Της ΕΕ Για Την Παράνομη Μετανάστευση.....	24
2.7.2 Βασικοί Παράγοντες Παράνομης Μετανάστευσης στην ΕΕ.....	33
2.7.3 Παράνομη Μετανάστευση Δια Θαλάσσης Στην ΕΕ.....	37
Κεφάλαιο 3: Θαλάσσια Πολιτική Και Ελλάδα.....	40
3.1 Γενικές Πληροφορίες.....	40
3.2 Νομοθετικό Πλαίσιο Κατά Της Παράνομης Μετανάστευσης Στην Ελλάδα.....	44
3.3 Παράγοντες Παράνομης Μετανάστευσης Στην Ελλάδα.....	48
Κεφάλαιο 4: Συνεργασία ΕΕ Και Οργανισμών Για Τη Νέα Στρατηγική.....	50
4.1 ΟΗΕ Και ΕΕ.....	50
4.2 ASEAN Και ΕΕ.....	51
4.3 NATO Και ΕΕ.....	52
4.4 Αφρικανική Ένωση Και ΕΕ.....	53
4.5 FRONTEX.....	54
4.6 EUROSUR.....	59
4.7 Δράσεις Hotspot, Relocation & Resettlement.....	60
4.7.1 Η ευρωπαϊκή ατζέντα δράσης για τη μετανάστευση.....	60
4.7.2 Hotspot.....	67
4.7.3 Relocation & Resettlement.....	70
Κεφάλαιο 5: Προτάσεις Για Μια Πιο Αποτελεσματική Και Ικανή Ευρώπη.....	71
5.1 Στρατηγικοί στόχοι.....	72
5.2 Πρωτοβουλίες.....	74
Συμπεράσματα.....	76
Βιβλιογραφία.....	80

Εισαγωγή

Ο θαλάσσιος χώρος είναι υψίστης σημασίας για όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση σε αρκετούς τομείς σε ότι αφορά και τις θαλάσσιες μεταφορές και την ασφάλεια γενικότερα του θαλάσσιου χώρου. Επιτακτική η ανάγκη για προστασία των ευρωπαϊκών θαλασσών λοιπόν. Είκοσι τρία από τα είκοσι οκτώ κράτη μέλη της ΕΕ έχουν θαλάσσιες ακτές. Περίπου το 90% του εξωτερικού εμπορίου και το 40% του εσωτερικού εμπορίου της ΕΕ μεταφέρονται δια θαλάσσης. Τα θαλάσσια σύνορα αντιπροσωπεύουν το 70% των γενικών ευρωπαϊκών συνόρων, και επίσης οι περισσότερες μεταφορές είτε προϊόντων είτε ατόμων, πραγματοποιούνται κυρίως δια θαλάσσης¹.

Οι απειλές και οι προκλήσεις σε αυτό το χώρο, τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν, γι αυτό και η ανάγκη για υπεράσπιση των συμφερόντων είναι επιτακτική. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας οργανισμός που επιθυμεί την ελεύθερη και ταχεία μετακίνηση προσώπων και αγαθών με κινητικότητα που συνεχώς αυξάνει. Παράλληλα όμως επιθυμεί την διατήρηση των κεκτημένων δικαιωμάτων των πολιτών και την ασφάλεια προσώπων και κρατών που τόσο δύσκολα κατακτήθηκε. Η λαθραία διακίνηση ανθρώπων αποτελεί ιδιαίτερη προτεραιότητα της Νέας Στρατηγικής καθώς θέτει σε υψηλό κίνδυνο τις ευρωπαϊκές αξίες και θέτει ζητήματα ασφαλείας για τα Κράτη - Μέλη της. Δίκτυα οργάνωσης μεταφοράς μεταναστών, μεγιστοποιούν τα κέρδη τους, θέτοντας σε κίνδυνο αρκετές ανθρώπινες ζωές. Η διέλευσή τους πραγματοποιείται δια θαλάσσης παράτυπα εκτιμώντας και προσαρμόζοντας τις συνθήκες διέλευσης κάθε φορά ανάλογα με τους κανόνες ασφαλείας που επικρατούν στην κάθε χώρα.

Μείζον θέμα αποτελεί όμως και η μετανάστευση και για την Ελλάδα. Παρά την οικονομική κρίση, τα "κύματα" των παράνομα διακινούμενων μεταναστών που καταφθάνουν στη χώρα δεν έχουν παρουσιάσει μείωση, αλλά μάλλον έχουν αυξηθεί. Η Ελλάδα, χώρα εισόδου στην Ευρώπη, συνεχίζει λόγω της καίριας γεωγραφικής της θέσης να αποτελεί πόλο προσέλκυσης των παράνομων μεταναστών έστω και για

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-224_en.htm Towards an EU integrated approach to global maritime security (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

λίγο χρόνο παραμονής ή απλής διέλευσης. Η συμμετοχή της Ελλάδας στη χάραξη και εφαρμογή της στρατηγικής θαλάσσιας ασφαλείας της ΕΕ είναι πολύ σημαντική για την χώρα, αλλά και απαραίτητη για την ίδια την ΕΕ πλέον.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να προετοιμάσει και να εκτελέσει μία Νέα Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφαλείας που θα αντιμετωπίζει δραστικά το φαινόμενο της παράνομης διακίνησης μεταναστών αλλά και των υπολοίπων απειλών που υφίστανται. Επιπλέον, η συνεργασία με διάφορους διεθνείς οργανισμούς καθιστά πιο αποτελεσματική την εφαρμογή νέων στρατηγικών.

Ακόμη και ο τρόπος με τον οποίο η Ευρώπη θα οδηγηθεί στην αποτελεσματική διαχείριση, είναι και ο ίδιος μια πρόκληση, καθώς είναι ιδιαίτερης σημασίας το ζήτημα αυτό. Η Νέα Στρατηγική Ασφαλείας για το θαλάσσιο χώρο πρέπει να εστιάσει το ενδιαφέρον της τόσο στον τρόπο εφαρμογής της όσο και στους στόχους που η ίδια θα θέσει.

Η παρούσα μελέτη θα διερευνήσει τις προβλέψεις τις νέας Στρατηγικής Θαλάσσιας Ασφαλείας της ΕΕ και θα εστιάσει στην συνολική προσέγγιση της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης / παράτυπης διακίνησης και εμπορίας μεταναστών, καθώς αποτελεί μια από τις κύριες προκλήσεις αστάθειας της θαλάσσιας ασφαλείας στον ευρωπαϊκό χώρο. Στην προσπάθεια αυτή η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να ενεργοποιήσει πρωτοβουλίες Εξωτερικής Δράσης για την ασφάλεια, αλλά επίσης να προωθήσει τις ελευθερίες και τα δικαιώματα που είναι κατοχυρωμένα στο Εσωτερικό της Ένωσης. Ο τόπος αυτός είναι το σημείο επαφής της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας με τον Κοινό Χώρο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων. Η επιτυχημένη εφαρμογή της νέας στρατηγικής θα πρέπει να συνθέτει την δράση των οργάνων και των οργανισμών της ένωσης που οι λειτουργίες και οι δράσεις τους άπτονται των δύο αυτών τομέων. Με την συνολική προσέγγιση του θέματος, η ΕΕ δύναται να αντιμετωπίσει όλες τις νέες προκλήσεις που παρουσιάζονται και να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες να προωθήσει την νέα Στρατηγική Ασφαλείας για έναν πιο ασφαλή και ενωμένο κόσμο.

Κεφάλαιο 1

Θαλάσσια Ασφάλεια Και ΕΕ

1.1 Εισαγωγικά

Όταν αναφέρουμε την έννοια "θαλάσσια ασφάλεια", εννοούμε την προστασία των θαλάσσιων ζωνών, είτε είναι εσωτερικοί είτε είναι εξωτερικοί με σκοπό την αντιμετώπιση διαφόρων προκλήσεων που παρουσιάζονται² όπως η παράνομη μετανάστευση. Η θαλάσσια ασφάλεια είναι ζήτημα υψίστης σημασίας σε διεθνές επίπεδο. Οι περισσότερες εμπορικές συναλλαγές έχουν ως βάση τον θαλάσσιο χώρο, ο οποίος αποτελεί πλέον πρόσβαση για τις πρώτες ύλες, τους ενεργειακούς πόρους καθώς και οτιδήποτε άλλο είδος στον κόσμο. Το ζήτημα της ενεργειακής ασφάλειας αποτελεί καθοριστικό παράγοντα ανταγωνιστικότητας και οικονομικής ανάπτυξης για την Ευρώπη.

Οι απειλές που παρουσιάζονται στο θαλάσσιο χώρο ποικίλουν τα τελευταία χρόνια και η θαλάσσια ασφάλεια με τη σειρά της εξαιτίας αυτών, επηρεάζει τόσο την ενεργειακή όσο και την οικονομική ασφάλεια των χωρών. Παράνομοι μετανάστες, πειρατές, τοξικά απόβλητα, παράνομη διακίνηση όπλων και ναρκωτικών, διαπιστώνονται στα ανοιχτά των θαλασσών, με αποτέλεσμα οικονομικές αλλά ακόμη και ανθρώπινες καταστροφές. Ως εκ' τούτου, η θαλάσσια ασφάλεια είναι μια από τις πιο σημαντικές διαστάσεις της παγκόσμιας και της ανθρώπινης ασφάλειας γενικότερα³.

Η Ευρώπη έχει σημαντική θαλάσσια γεωγραφία, καθώς περιβάλλεται από πολλά νησιά, γεγονός που αναδεικνύει την εμπορική της δραστηριότητα. Τα θαλάσσια συμφέροντα της Ευρώπης συνδέονται στενά με την ευημερία και την

² Αθανασόπουλος Α.Η στρατηγική της Ε.Ε για τη Θαλάσσια Ασφάλεια και τα κέρδη της Ελλάδας <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=609201>(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

³<https://parisis.wordpress.com/2014/07/07/%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B8%CE%B1%CE%BB%CE%AC%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84/> Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας για την Ευρώπη (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

ασφάλεια των πολιτών και των κρατών της. Είκοσι τρία από τα είκοσι οκτώ κράτη μέλη της ΕΕ έχουν θαλάσσιες ακτές. Περίπου το 90% του εξωτερικού εμπορίου και το 40% του εσωτερικού εμπορίου της ΕΕ μεταφέρονται δια θαλάσσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο τρίτος μεγαλύτερος εισαγωγέας και ο πέμπτος παγκοσμίως παραγωγός της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας. Περισσότερα από 400 εκατομμύρια επιβάτες περνούν από τα λιμάνια της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάθε χρόνο. Αυτό προϋποθέτει ανοικτές και ασφαλείς θάλασσες και ωκεανούς για το ελεύθερο εμπόριο, τις μεταφορές, τον τουρισμό, την οικολογική ποικιλότητα και την οικονομική ανάπτυξη. Η μη επίτευξη της προστασίας τους από ένα ευρύ φάσμα θαλάσσιων απειλών και κινδύνους μπορεί να οδηγήσει στο να καταστούν πεδίο ανάπτυξης διεθνών συγκρούσεων, τρομοκρατίας ή οργανωμένου εγκλήματος⁴. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Μεσόγειος, ο Εύξεινος Πόντος και η Ερυθρά θάλασσα με τον Κόλπο του Άντεν συνιστούν τις κύριες γεωγραφικές περιοχές ενδιαφέροντος για την Ευρωπαϊκή Ένωση, από πλευράς θαλάσσιας ασφάλειας. Καταρχήν αποτελούν τις περιοχές μέσω των οποίων η Ευρώπη έρχεται σε επαφή και επικοινωνία με τις άλλες δύο ηπείρους με τις οποίες γειτνιάζει: την Αφρική και την Ασία. Δεν θα πρέπει επίσης να μας διαφεύγει το γεγονός ότι στις περιοχές αυτές βρίσκονται τα τρία από τα παγκοσμίως επτά στενά για την διέλευση της ναυσιπλοΐας (chokepoints) – Βοσπόρου και Δαρδανελίων, Σουέζ, Μπάμπ ελ Μαντάμπ – στα οποία θα μπορούσε να προστεθεί και το Στενό του Ορμούζ⁵.

Όλες λοιπόν οι θαλάσσιες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα απαιτούν ένα υγιές, ασφαλές και δίκαιο περιβάλλον για να πραγματοποιηθούν οργανωμένα και αποτελεσματικά. Καθώς λοιπόν η Ευρώπη αποτελεί χώρο με αυξανόμενη κινητικότητα, οι νέες προκλήσεις θα πληθαίνουν αλλά όμως πρέπει να πληθύνουν και οι λύσεις για την αντιμετώπισή τους. Τα τελευταία έτη, όλο και περισσότερος πληθυσμός καταφθάνει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε λόγω εργασίας, είτε λόγω τουρισμού, είτε μέσω της παράνομης μετανάστευσης. Η τελευταία μάλιστα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους λόγους εφαρμογής στρατηγικής ασφαλείας, καθώς το εμπόριο ανθρώπων τις τελευταίες μέρες απασχολεί συχνά τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αναδεικνύοντας τις καταστροφικές για αυτούς τους ανθρώπους

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-224_en.htm Towards an EU integrated approach to global maritime security (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁵ Παρίσης Ιωάννης, "Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας για την Ευρώπη. Μια νέα στρατηγική που εγκρίθηκε στη Σύνοδο Κορυφής του Ιουνίου 2014", ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ, (2014), τ. Ιουλίου, http://eaaslarisas.blogspot.gr/2014/07/2014_8.html (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

συνέπειες, ακόμη και το θάνατο. Η πολιτική ηγεσία θα πρέπει να μας διασφαλίσει μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη, για μια πιο μη ανήσυχη ζωή αλλά και μια αναπτυγμένη πορεία ζωής.

1.2 Στόχοι Νέας Στρατηγικής

Τον Ιούνιο του 2014 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων, το τελευταίο μάλιστα που ήταν επί ελληνική προεδρία, κατήρτισε τη Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική, που αφορούσε την θαλάσσια ασφάλεια. Είναι μια στρατηγική που αφορά το σύνολο του θαλάσσιου τομέα.

Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέλησε μέσω αυτής της στρατηγικής να παρέχει ένα κοινό πλαίσιο ευρωπαϊκού επιπέδου, έτσι ώστε να αναπτυχθούν οι κατάλληλες πολιτικές για να προστατευθούν αποτελεσματικά και έγκυρα τα θαλάσσια συμφέροντα της ΕΕ. Ειδικότερα, οι στόχοι για τη νέα Θαλάσσια Στρατηγική έχουν τεθεί ως εξής:

- να προσδιορισθούν αρχικώς και να διατυπωθούν τα κύρια στρατηγικά θαλάσσια συμφέροντα
- να προσδιορισθούν επίσης και να διατυπωθούν οι απειλές - προκλήσεις που αφορούν τα θαλάσσια στρατηγικά συμφέροντα της ΕΕ
- και να οργανωθεί η ανταπόκριση, π.χ. καθορισμός κοινών στόχων πολιτικής, κοινών αρχών και τομέων κοινής στήριξης ως βάση του κοινού στρατηγικού πλαισίου, ώστε να προκύψει συνοχή μεταξύ των πολυποίκιλων τομεακών θαλάσσιων πολιτικών και στρατηγικών⁶.

Έτσι, θα επιτευχθούν νέα προγράμματα για την ανάπτυξη των δομών. Όλες οι Αρχές και οι φορείς, θα συνεργάζονται για μια οικονομική ανάπτυξη και ευημερία. Θα εδραιωθεί η σταθερότητα και η ασφάλεια στο θαλάσσιο χώρο, και θα επιτευχθεί η αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων - απειλών. Όλο το περιεχόμενο της Στρατηγικής, αποσκοπεί τελικώς στην αμοιβαία στήριξη όλων των κρατών μελών έτσι ώστε να διαχειρισθεί σωστά το όλο ζήτημα των προκλήσεων - απειλών.

⁶ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime-security/index_el.htm Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Μελετώντας, τέλος, τη νέα Θαλάσσια Στρατηγική, είναι προφανής και διακριτή επίσης η επιδίωξή της να αντιμετωπίσει εις βάθος, την προέλευση των απειλών, από τις πιο απλές (φυσικές καταστροφές και κλιματικές αλλαγές), έως και τις πιο πολύπλοκες (εμπορικές ροές, παράνομη μετανάστευση).

Κεφάλαιο 2^ο:

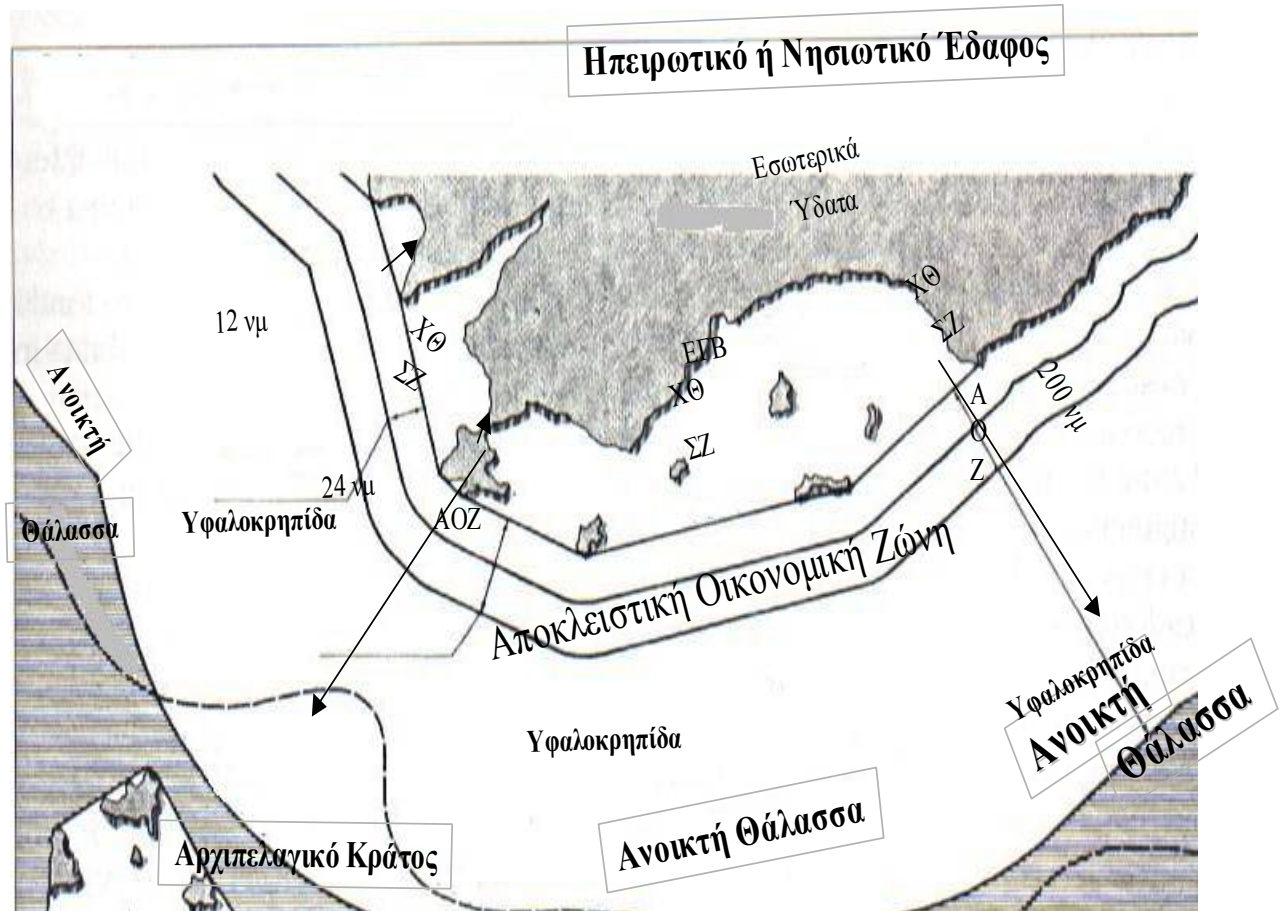
Βασικές Απειλές Και Προκλήσεις

2.1 Θαλάσσια Σύνορα

Η σημαντική ποσοστιαία αύξηση των ατόμων που εισέρχονται στην ΕΕ τα τελευταία χρόνια, και η ενδεχόμενη αλλά και αναμενόμενη αύξησή τους στα επόμενα, η ΕΕ καλείται να προσπαθήσει για μια πιο αποτελεσματική διαχείριση των συνόρων. Σαφώς, είναι θεμιτό να εισέρχονται προς την Ευρώπη οι νόμιμοι μετανάστες με σκοπό εργασίας, εκπαίδευσης ή τουρισμού, όπως επίσης είναι ηθική υποχρέωση η προστασία των προσφύγων και προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας, αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να ενισχύεται η επιτήρηση των συνόρων που οι μικτές ροές μετανάστευσης διαπερνούν προκειμένου να μην εγερθούν ζητήματα ασφαλείας.

Όταν αναφερόμαστε στα θαλάσσια σύνορα, για να μπορούμε να είμαστε σωστοί στην φύλαξη τους αλλά και στην εκμετάλλευση των πόρων που περικλείονται εντός αυτών, όπως άλλωστε επιτάσσει η συνολική προσέγγιση της νέας Στρατηγικής Θαλάσσιας Ασφαλείας, πρέπει να τα έχουμε σαφώς ορίσει και συμφωνήσει με τα παρακείμενα και αντικείμενα κράτη. Στην εικόνα 1 φαίνονται οι θαλάσσιες ζώνες όπως έχουν ορισθεί στην Διεθνή Σύμβαση για το Δίκαιο στη Θάλασσα(UNCLOS III)⁷.

⁷ http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf Η Διεθνής Σύμβαση για το Δίκαιο στη Θάλασσα (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Εικόνα 1 Θαλάσσιες Ζώνες Πηγή: Δρ Π. Φωτίου. Από τις Σημειώσεις του μαθήματος «Διεθνές Δίκαιο Θαλάσσης» της Σχολής Επιτελών Πολεμικού Ναυτικού. Βιβλιοθήκη ΣΔΕΠΝ.

Στην περιοχή της Μεσογείου η πλειοψηφία των συμφωνιών για την οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών πραγματοποιήθηκαν με βάση την αρχή της ίσης απόστασης με ή χωρίς ειδικές περιστάσεις. Η παρουσία νησιών λήφθηκε υπόψη τις περισσότερες φορές αποδίδοντας τους πλήρη ή μερική επήρεια.

Η οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων δεν είναι εύκολη υπόθεση στην περιοχή της Μεσογείου. Η Ελλάδα έχει προχωρήσει στο παρελθόν στη σύναψη συμφωνιών για οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών με την Αλβανία και την Ιταλία. Ωστόσο, η συμφωνία με την Αλβανία κρίθηκε αντισυνταγματική από το Αλβανικό Συνταγματικό Δικαστήριο και έτσι δεν κυρώθηκε από την αλβανική πλευρά. Με την Ιταλία οριοθετήθηκε η υφαλοκρηπίδα με τη χρήση της αρχής της μέσης γραμμής, με κάποιες εξαιρέσεις. Η πρακτική αυτή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και για την οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ των δύο κρατών. Με την Λιβύη, την Αίγυπτο, την Τουρκία

και την Κύπρο, η ελληνική πλευρά δεν έχει προχωρήσει ακόμη στην οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών, καθώς έχουν προκύψει περιπλοκές επί του θέματος⁸. Η νέα Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφαλείας απλώς ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να οριοθετήσουν τις θαλάσσιες ζώνες τους με βάση την Διεθνή Σύμβαση για το Δίκαιο στη Θάλασσα (UNCLOS III).

Η Ελλάδα και η Κύπρος στις 13/10/2014 υπέγραψαν διμερή Συμφωνία Έρευνας και Διάσωσης και συζητήθηκε το θέμα της συνεργασίας των δύο χωρών σε ευρωπαϊκό και περιφερειακό επίπεδο για διεθνή ζητήματα, καθώς και για την τριμερή συνεργασία Ελλάδας –Κύπρου –Αιγύπτου⁹.

Όσον αφορά το παράκτιο κράτος, η συνορεύουσα ζώνη αποτελεί κομμάτι της ανοιχτής θάλασσας εάν δεν υπάρχει ΑΟΖ και συνεπώς δεν οριοθετείται. Το παράκτιο κράτος δικαιούται να λάβει μέτρα στη συνορεύουσα ζώνη αναλόγως με το εάν πρόκειται για περίπτωση πρόληψης ή καταστολής παραβιάσεων της παράκτιας νομοθεσίας. Εάν ένα πλοίο εισέρχεται στη συνορεύουσα ζώνη και κατευθύνεται προς την αιγιαλίτιδα, το παράκτιο κράτος έχει το δικαίωμα να το προειδοποιήσει, να διακόψει την πορεία του και να προβεί σε έλεγχο και έρευνα του πλοίου στη θάλασσα. Με αυτό τον τρόπο το παράκτιο κράτος μπορεί να συλλέγει πληροφορίες προλαμβάνοντας τις πιθανές απειλές¹⁰.

Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να επωφεληθούν ιδιαίτερα από την οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών και η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει τα Κράτη Μέλη της να το πράξουν. Η συνέχιση των προβλημάτων οριοθέτησης, αποδεικνύει ότι το ζήτημα οριοθέτησης των θαλάσσιων συνόρων είναι σχετικά δυσεπίλυτο. Όπως αναφέρει η Θ. Ζιοπούλου (2013), η οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν διάσπαρτα νησιά μεταξύ των γειτονικών κρατών, αποτελεί ένα περίπλοκο ζήτημα καθώς εγείρει ζητήματα κυριαρχίας και οικονομικών συμφερόντων. Επίσης επηρεάζει δραματικά τις σχέσεις των γειτονικών κρατών λόγω των αντικρουόμενων συμφερόντων τους, καθώς επιθυμούν όλο και πιο διευρυμένα θαλάσσια σύνορα.

⁸ Ροζάκης, Χρήστος Λ., Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και το Διεθνές Δίκαιο, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, (2013), 45 –49

⁹ <http://www.mfa.gr/epikairota/proto-thema/deloseis-antiproedrou-tes-kuberneses-kai-upeks-eu-benizelou-kai-upeks-kupriakes-demokratias-kasoulide-meta-te-sunantese-tous-athena-131014.html>, Δηλώσεις Ευ. Βενιζέλου και Ι. Κασουλίδη μετά τη συνάντησή τους (Αθήνα, 13.10.14) (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁰ Κρατερός Ι., Στρατή Α., *Δίκαιο της Θάλασσας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 91 –93

Είναι μια κατάσταση σχετικά πολύ "εύθραυστη" με θέματα συμφέροντος αλλά και κυριαρχίας, που αδυνατεί να βρει την καλύτερη δυνατή λύση¹¹.

2.2 Πειρατεία

Γενικότερα, η αστυνόμευση έχει πλέον χαρακτηριστεί ως αναποτελεσματική σε όλους τους τομείς που εφαρμόζεται και αν μας παρέχεται και το δικαίωμα του ελεύθερου λόγου, μπορούμε να ισχυριστούμε ακόμη την αναποτελεσματικότητά της και σε ολόκληρο τον κόσμο. Ακριβώς το ίδιο, συμβαίνει και στον τομέα των θαλάσσιων ζωνών. Η πειρατεία απειλεί επικίνδυνα, ακόμη και τώρα στον 21ο αιώνα, την ασφάλεια μεταφορών στις θαλάσσιες ζώνες αλλά και την ασφάλεια των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται στη θάλασσα. Σε μεγάλο βαθμό τη συναντάμε στον Ινδικό Ωκεανό, στον Κόλπο της Γουϊνέας και στον Κόλπο του Άντεν (Σομαλία)¹². Αυτές οι περιοχές έχουν ιδιαίτερη αξία για την Ευρώπη στον τομέα μεταφοράς αγαθών και εισαγωγής πρώτων υλών, καθώς αποτελούν πέρασμα από την Μεσόγειο προς το νότιο ημισφαίριο του πλανήτη και συνδέουν την Ευρώπη με την Ασία και την Αφρική¹³.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιείται για την καταστολή της πειρατείας και στις τρεις περιοχές, όμως σαφή και έντονη παρουσία έχει στον κόλπο του Άντεν με την επιχείρηση EUNAVFOR Somalia ή αλλιώς ATALANTA, η οποία ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2008 στην θαλάσσια περιοχή της Σομαλίας με σκοπό την καταστολή της πειρατείας¹⁴. Σε αυτή, τα κράτη μέλη συμμετέχουν δια της αποστολής πολεμικών πλοίων στην περιοχή για την προστασία των εμπορικών τους πλοίων αρχικά, αλλά και συνδρομή σε πλοία άλλης σημαίας. Η Ελλάδα έχει συμβάλει ενεργά σε αυτή την επιχείρηση, κυρίως μέσα από τη δράση του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού. Κάτι

¹¹ Ζιοπούλου Θ. Ζητήματα οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών νησιωτικών περιοχών και διεθνές δίκαιο: Προσέγγιση μέσα από την νομολογία διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, (2013) σελ 22.

¹² <https://icc-ccs.org/icc/imb> International Chamber Of Commerce (ICC) International Maritime Bureau (IMB) (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0220+0+DOC+XML+V0//EL> θαλάσσια διάσταση της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁴ <http://eunavfor.eu/Op> ATALANTA website (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

ανάλογο με την περίπτωση της Σομαλίας μπορεί να προκύψει και σε άλλα αναπτυσσόμενα μέρη του πλανήτη όπου πολλά εμπορικά πλοία διασχίζουν τις θάλασσες τους. Ο κόλπος του Ομάν για παράδειγμα στο μέλλον ενδέχεται να αποτελέσει προπύργιο των πειρατών και κατά συνέπεια, μια ακόμη περιοχή υψίστου κίνδυνου (HRA) για τα πλοία¹⁵.

Η Μ. Μπόση (2012) αναφέρει χαρακτηριστικά πως η πολυπλοκότητα των αιτιών που δημιουργούν και διαιωνίζουν την πειρατεία παραμένει στο "απυρόβλητο" όπως και οι απειλές και οι αφορμές που παρέχει στους δρώντες, στο πλαίσιο των επιτυχημένων επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της διεθνούς ανάλυσης ή ενδιαφέροντος. Υπό αυτή την έννοια η πειρατεία και η τρομοκρατία θα συνεχίσουν να υπάρχουν, να δρουν με επιτυχία και να απασχολούν τις διεθνείς σχέσεις τόσο με την αυτοτελή τους διάσταση όσο και με τη χρηστική τους ως μέσο επιβολής και κυριαρχίας¹⁶.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση λοιπόν, πρέπει να καταφέρει την ασφαλή διέλευση των εμπορικών πλοίων, που αποτελούν κυρίως στόχους της πειρατείας. Η επιχείρηση ATALANTA που προαναφέρθηκε, αποτέλεσε πολύ ζωτικής σημασίας βήμα της Κοινής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση και να προστατεύσει τα συμφέροντά της. Εφόσον, λοιπόν, η δημιουργία μιας σταθερής δύναμης ναυτικής ασφάλειας, μπορεί να αστυνομεύσει τα σύνορα, ας προσπαθήσει η ΕΕ μέσα από τη δημιουργία ενός στρατηγικού πλάνου, να δράσει δια θαλάσσης και να προσφέρει ασφάλεια.

Η κοινωνική διάσταση του φαινομένου της πειρατείας είναι τεράστια, και οι ειδικοί που έχουν τη διάσταση αυτή ως αντικείμενο μελέτης τους, προειδοποιούν για μελλοντική ανεξέλεγκτη διάσταση του φαινομένου, αν δεν αντιμετωπιστεί έγκαιρα.

Εδώ, θα ήταν εύλογο να αναφερθεί για να κατανοηθεί η διάσταση του φαινομένου, ότι η εικόνα του σύγχρονου πειρατή διαφέρει κατά πολύ από αυτή των κινουμένων σχεδίων όπου ο πειρατής χαρακτηριζόταν από την έντονη μυρωδιά της μέθης με ένα μάτι και ένα ξύλινο πόδι. Σήμερα, οι πειρατές, ή αλλιώς εγκληματίες των

¹⁵ European Union External Action, "Who Contributes to Operation Atalanta?", Mission, (2014), <http://www.openeyesopinion.com/the-european-union-naval-force-atalanta-protecting-the-high-seas-from-piracy/>(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁶ Μπόση Μ. Θαλάσσια πειρατεία-τρομοκρατία εκδόσεις ΠΟΙΟΤΗΤΑ (2012), σελ. 42

θαλασσών όπως ονομάστηκαν¹⁷, διαθέτουν σε πολλές περιπτώσεις σύγχρονο τεχνολογικά εξοπλισμό και βαρύ οπλισμό, τον οποίον αποκτούν και εμπλουτίζουν, από τα λάφυρα που λαμβάνουν μετά από κάθε πειρατεία. Στον τρόπο δράσης τους είναι φυσικά η κατάληψη του σκάφους για την αρπαγή του φορτίου και την ληστεία των επιβαινόντων, αλλά πλέον και η απαγωγή του πληρώματος και των επιβαινόντων του σκάφους, για την καταβολή λύτρων¹⁸.

Για την αντιμετώπιση της πειρατείας δραστηριοποιούνται πλήθος οργανισμών (ΟΗΕ, ΕΕ, NATO, ASEAN, ECOWAS) και κρατών (Κίνα, Ρωσία, Ινδία), όμως η έκταση του φαινομένου και η γεωγραφία των δραστηριοτήτων των πειρατών δημιουργεί απαιτήσεις ανάληψης δράσεων και από τις ναυτιλιακές εταιρείες με την μίσθωση υπηρεσιών ασφαλείας¹⁹. Ο κίνδυνος της πειρατείας ή της ένοπλης ληστείας υφίσταται για κάθε είδους σκάφος (φορτηγό, τάνκερ, κρουαζιερόπλοιο, αλιευτικό, ιστιοφόρο, αναψυχής) και σε οποιαδήποτε θαλάσσια ζώνη (ανοιχτή θάλασσα, ΑΟΖ, χωρική θάλασσα, εσωτερικά ύδατα)²⁰. Η πειρατεία είναι διεθνές έγκλημα που ανθεί όπου κυριαρχεί η διαφθορά, καταρρέουν οι κρατικοί θεσμοί δικαιοσύνης και πολίτες βρίσκονται στα όρια οικονομικής εξαθλίωσης, ίσως και πείνας, που η ανάγκη για να επιβιώσουν τους οδηγεί στο έγκλημα. Η συνολική προσέγγιση της ΕΕ στο πρόβλημα διακρίνεται τόσο από τις αποστολές ΚΠΑΑ που η ίδια έχει δραστηριοποιήσει όσο και από πρωτοβουλίες που έχει αναπτύξει με άλλους οργανισμούς²¹.

¹⁷ <http://docplayer.gr/2701894> Εμπορική ναυτιλία (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁸ Πολλάτος Σ. Η Αντιμετώπιση Του Φαινομένου Της Πειρατείας Στο Κέρασ Της Αφρικής Υπο Το Πρίσμα Του Διεθνούς Δικαίου – Νομικές Προεκτάσεις <http://www.geetha.mil.gr/media/adispo/diatrives/9ES/pollatos.pdf> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁹ Robert M. Shelala, Maritime Security in Middle East and North Africa: A Strategic Assessment, (CSIS: Washington DC), 2006, 39 –54

²⁰ «Νομική και επιχειρησιακή διάσταση επιχείρησης Atalanta - Ελληνική συμμετοχή» Π. Σέργης σελ. 148 στα πρακτικά της διημερίδας στην ΑΔΙΣΠΟ «Λαθρομετανάστευση και Σύγχρονη Πειρατεία ως απειλές της Διεθνούς και Περιφερειακής Ασφάλειας», Θεσσαλονίκη 25-26 Νοεμβρίου 2009

²¹ http://www.eeas.europa.eu/index_el.htm External Action Service (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

2.3 Διασυνοριακό Έγκλημα

Το διασυνοριακό έγκλημα, χαρακτηριζόμενο από πολλούς ερευνητές ως εγκληματική δραστηριότητα, παραβιάζει τους ποινικούς νόμους των χωρών που εφαρμόζεται. Στο διασυνοριακό έγκλημα μπορεί να συμπεριληφθεί η διακίνηση όπλων και ναρκωτικών. Η προσπάθειά του να οργανωθεί, έχει ως απώτερο στόχο την εξάπλωση των παράνομων δράσεών του εκτός εθνικών συνόρων με αποτέλεσμα να αποφεύγουν την σύλληψη²².

Καθώς είκοσι τρία από τα είκοσι οκτώ κράτη μέλη της ΕΕ έχουν θαλάσσιες ακτές, η θαλάσσια έκταση που τα περιβάλλει είναι πιθανό να αποτελέσει χώρο δραστηριοποίησης εγκληματικών ενεργειών. Ενισχυτικό παράγοντα για την άνθηση παράνομων δραστηριοτήτων αποτελεί η οικονομική ευμάρεια των Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η αστάθεια σε γειτονικές τους περιοχές. Η παράνομη διακίνηση όπλων και ναρκωτικών είναι τέτοιες δραστηριότητες οι οποίες απαιτείται να αντιμετωπισθούν ως απειλές ασφαλείας και να καταπολεμηθούν²³.

Αναφορικά με το παραπάνω θέμα, υπάρχει σχετική νομοθεσία που ρυθμίζει το εμπόριο όπλων²⁴ όπως επίσης και σχέδιο για την πρόληψη και αποτροπή του εμπορίου όπλων μαζικής καταστροφής. Η απόφαση αυτή προέρχεται από την αναγνώριση της απειλής που αποτελούν τα όπλα μαζικής καταστροφής και οι φορείς τους όπως οι βαλλιστικοί πύραυλοι, κατά της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Επισημαίνεται ότι η απόκτηση όπλων μαζικής καταστροφής ή παρόμοιων εξοπλισμών από τρομοκράτες, αποτελεί μια επιπλέον απειλή που μπορεί να ξεφύγει από κάθε έλεγχο²⁵.

²² Διασυνοριακό έγκλημα UN Doc. A.CONF. 169/15/Add.1 (1995), στο https://www.unodc.org/documents/congress//Previous_Congresses/9th_Congress_1995/017_ACONF.169.15.ADD.1_Interim_Report_Strengthening_the_Rule_of_Law.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

²³ Παράνομη διακίνηση όπλων Δελτίο τύπου 713/15 08/10/2015 http://www.consilium.europa.eu/press-releases-pdf/2015/10/40802203353_el_635802597000000000.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

²⁴ Απόφαση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2010, για τις δραστηριότητες της ΕΕ προς υποστήριξη της συνθήκης για το εμπόριο όπλων, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ασφάλεια <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0336&from=EL> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

²⁵ Ευρωπαϊκή Νομοθεσία για το εμπόριο εκρηκτικών υλών, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0028&rid=2> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η αναφορά στην καταπολέμηση της εμπορίας ναρκωτικών, πέραν των κοινωνικών και οικονομικών διαστάσεων συνδέεται με την καταπολέμηση του φαινομένου για την προστασία της υγείας. Σε αυτό το ζήτημα, η ΕΕ έχει αναπτύξει πρωτοβουλίες και συνεργάζεται με τον αρμόδιο φορέα του ΟΗΕ²⁶.

Η διακίνηση ναρκωτικών δια θαλάσσης, αποτελεί έναν από τους πιο υπολογίσιμους κινδύνους στο στρατηγικό σχεδιασμό ασφαλείας της ΕΕ. Στις δράσεις της ΕΕ για την αντιμετώπιση τέτοιων δραστηριοτήτων περιλαμβάνεται η υπογραφή και κύρωση από τα κράτη μέλη και τρίτες χώρες της συμφωνίας²⁷. Η αναγκαιότητα της προστασίας της κοινωνίας από τέτοιες παράνομες δραστηριότητες, δημιουργεί προϋποθέσεις αύξησης του επιπέδου εσωτερικής ασφαλείας και συνεπάγεται εφαρμογή συχνότερων και αυστηρότερων ελέγχων των συνόρων για τη παράνομη διακίνηση ναρκωτικών.

2.4 Διάδοση Όπλων Μαζικής Καταστροφής

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ) αποτελεί αυξανόμενη απειλή. Όταν αναφέρουμε, όπλα μαζικής καταστροφής, εννοούμε πυρηνικά, χημικά και βιολογικά όπλα, καθώς και τους φορείς τους (πυραύλους μέσου και μεγάλου βεληνεκούς και μη επανδρωμένα εναέρια οχήματα)²⁸.

Η διάδοσή των ΟΜΚ αποτελεί σοβαρότατη, παγκόσμια απειλή ασφαλείας, ιδίως αν η εξάπλωση τους αποκτήσει τέτοιο εύρος που να δημιουργήσει προϋποθέσεις κατοχής τους από αποτυχημένα κράτη και τρομοκρατικές οργανώσεις. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, τα όπλα αυτά μπορούν άμεσα ή έμμεσα να απειλήσουν ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα ευρύτερα συμφέροντά της, όπως επίσης εκείνα των Κρατών- Μελών της και την κοινωνία των πολιτών της Ένωσης. Γίνεται εύκολα

²⁶ UNODA <http://www.un.org/disarmament/ATT/> Αφοπλισμός (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

²⁷ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007cdab>, Council of Europe Agreement on Illicit Traffic by Sea (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

²⁸ <http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/pagkosmia-zitimata/aphoplismos-opla-mazikes-katastrophes.html> Αφοπλισμός (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

αντιληπτό ότι η διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ) αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την ασφάλεια. Η ΕΕ έχει εκπονήσει στρατηγική για τον περιορισμό -και στην πραγματικότητα την εξάλειψη- των προγραμμάτων ανάπτυξης και παράδοσης ΟΜΚ σε χώρες σε όλο τον κόσμο²⁹ στην οποία οι δράσεις της Στρατηγικής Θαλάσσιας Ασφαλείας στον τομέα αυτό είναι ομοπλεύουσες και επικουρικές³⁰.

2.5 Διεθνής Τρομοκρατία Και Οργανωμένο Έγκλημα

Οι δυτικές κοινωνίες είναι έντονα κινητικές, με αναπτυσσόμενα ΜΜΕ και μέσα δικτύωσης, με αποτέλεσμα να επηρεάζονται ιδιαίτερα από τρομοκρατικές ενέργειες. Η διεθνής τρομοκρατία αποτελεί πολύπλοκη μορφή τρομοκρατίας. Η διεθνής τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα έχουν μια σχέση συναλλαγής³¹. Το οργανωμένο έγκλημα, αφορά την εμπορία ναρκωτικών και τη "μαύρη αγορά". Το τρομοκρατικό χτύπημα στην εφημερίδα Charlie Hebdo και οι συνδυασμένες επιθέσεις του Ιανουαρίου 2015 στο Παρίσι, έδειξαν τον σοβαρό αντίκτυπο της δράσης ξένων μαχητών εντός Ευρωπαϊκού εδάφους³².

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της 6ης Νοεμβρίου 2007 με τίτλο «Ενίσχυση της καταπολέμησης της τρομοκρατίας», η παρεμπόδιση της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης και της πρόσβασης των τρομοκρατών στους οικονομικούς τους πόρους, η προστασία των ζωτικής σημασίας υποδομών και ασφάλεια των αστικών συγκοινωνιών, η βελτίωση των ανταλλαγών πληροφοριών και του εντοπισμού των απειλών, η αντίδραση στις πυρηνικές, ακτινολογικές, βιολογικές και χημικές απειλές (ΧΒΑΠ), η παροχή στήριξης στα θύματα, η ενθάρρυνση της τεχνολογικής έρευνας και ανάπτυξης, αποτελούν τους

²⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:l33234>, ΟΜΚ: καταπολέμηση της διάδοσής τους (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

³⁰ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-17002-2014-INIT/en/pdf> (EUMSS) - Action Plan (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

³¹ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/02/150209-council-conclusions-counter-terrorism/> Συμπεράσματα Συμβουλίου για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

³² <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/> αντιμετώπιση της τρομοκρατίας - Ξένοι μαχητές (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

κύριους πυλώνες πάνω στους οποίους πρέπει τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να κινηθούν έτσι ώστε να καταπολεμήσουν την τρομοκρατία³³.

Καθώς είκοσι τρία από τα είκοσι οκτώ κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν θαλάσσιες ακτές, κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση της επιτήρησης των θαλασσιών ζωνών για να καταπολεμηθεί η τρομοκρατία. Η νεότερη, λοιπόν, απειλή, της κοινωνικοπολιτικής και οικονομικής δομής αφορά το οργανωμένο έγκλημα. Κατά τον Naylor, το φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος συγκαταλέγεται μεταξύ των σπουδαιότερων απειλών κατά των ηθικών και οικονομικών θεμελίων του Δυτικού πολιτισμού³⁴.

Όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα, θα πρέπει να ενισχυθούν οι συμπράξεις με τις γειτονικές χώρες και βασικούς εταίρους, όπως για παράδειγμα του ΟΗΕ, να αντιμετωπιστεί η πρόσβαση των ατόμων και δικτύων που ασκούν παράνομες δραστηριότητες στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εφαρμογή των υφιστάμενων πράξεων του ΟΗΕ για τα εγκλήματα έχει ουσιώδη σημασία. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να υποστηρίξει πολυμερείς προσπάθειες, κυρίως στο πλαίσιο του ΟΗΕ³⁵.

Για τον Bruce Hoffman *τρομοκρατία είναι η σκόπιμη πρόκληση και εκμετάλλευση αισθήματος φόβου μέσω βίας ή μέσω της απειλής βίας στην προσπάθεια πολιτικής αλλαγής*. Συμπληρώνει επίσης ότι η τρομοκρατία είναι "πολιτική στους στόχους και τα κίνητρα", "βίαιη", "σχεδιασμένη να έχει μακροπρόθεσμες ψυχολογικές προεκτάσεις πέραν του άμεσου θύματος ή στόχου", "τελείται δε από μια οργάνωση με αδιαμφισβήτητα αλυσιδωτή και συνωμοτική διοικητική διάρθρωση"³⁶.

Τη σχέση οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας υποστηρίζει πλήθος ακαδημαϊκών, αναφερόμενοι στον νεότερο όρο "ναρκοτρομοκρατία", μια λέξη επινοηθείσα από τον Πρόεδρο του Περού Belaunde Terry περιγράφοντας τις

³³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:I33279> Αντιτρομοκρατική Στρατηγική της ΕΕ της Τρομοκρατίας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

³⁴ Naylor, R.T., *Wages of Crime :Black Markets, Illegal Finance and the Underworld Economy*, New York, Cornell University Press, 2002

³⁵ <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/> και <http://www.un.org/press/en/2014/sc11580.doc.htm>. Res 2178 24.09.2014 αντιμετώπιση της τρομοκρατίας - Ξένοι μαχητές (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

³⁶ Hoffman, B., *Inside Terrorism*, New York, Columbia University Press, 1998, σελ.34

τρομοκρατικές επιθέσεις έναντι της πολιτικής κατά της εμπορίας ναρκωτικών στο Περού³⁷.

Η εγκληματολόγος Rachel Ehrenfeld σε σχετική της μελέτη υπογραμμίζει το τρίπτυχο ναρκωτικών - λαθρεμπορίας - τρομοκρατίας, καταδεικνύοντας πως διαφορετικές ομάδες, υποκινούμενες από λόγους κέρδους ή πολιτικής, είναι δυνατόν να συνεργάζονται³⁸. Προσφάτως, μάλιστα, η Ekaterina Stepanova, ερευνήτρια της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών, παρουσίασε μελέτη σχετική με τις σχέσεις εξάρτησης παράνομου εμπορίου ναρκωτικών και τρομοκρατικών οργανώσεων σε τρεις διαφορετικές περιοχές - Λατινική Αμερική, Κεντρική Ασία και το Χρυσό Τρίγωνο - καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για μια διαχρονική σχέση με σημεία αναφοράς σε όλο τον κόσμο³⁹.

2.6 Εκμετάλλευση Υδάτινων Πόρων

Το νερό είναι το βασικό στοιχείο όλων των περιβαλλοντικών και κοινωνικών διαδικασιών. Επίσης, το νερό είναι το κύριο συστατικό του οικολογικού κύκλου. Το νερό είναι απαραίτητο για την αγροτική, την βιομηχανική παραγωγή και την παραγωγή ενέργειας.

Η ζήτησή του συνεπώς συνεχώς αυξάνεται και για να καλυφθεί απαιτείται καλύτερη εκμετάλλευση των υδατικών πόρων με ολοκληρωμένες μεθόδους σχεδιασμού και διαχείρισής τους. Μαζί βέβαια με την έλλειψη του νερού, προστίθεται και η καταστροφή του περιβάλλοντος από τους ανθρώπους.

Για να δοθεί μία διάσταση του προβλήματος τονίζεται ότι περίπου το 97% από όλο το νερό της Γης είναι αλμυρό (saline) και μόνο 3% είναι γλυκό (fresh water), με ένα συνολικό όγκο 35 δισεκατομμυρίων km³. Λιγότερο από 100.000 km³ περίπου 0.3% των συνολικών αποθεμάτων σε γλυκό νερό - ευρίσκεται στα ποτάμια και τις

³⁷ Ehrenfeld R., *Narco-Terrorism*, New York BasicBooks, 1990 p. 28

³⁸ Ehrenfeld R., *Narco-Terrorism*, New York BasicBooks, 1990 p. 47

³⁹ Stepanova, E.A., *Rol narkobiznesa v politekonomii konfliktov i terrorizma (The Role of the Illicit Drug Business in the Political Economy of Conflicts and Terrorism)*, Moscow, Ves' Mir, 2005 p. 64

λίμνες και αποτελεί την κύρια πηγή εφοδιασμού⁴⁰. Το νερό βέβαια στην φύση ανακυκλώνεται και ο υδρολογικός κύκλος περιγράφει αυτή την ανακύκλωση.

Εικόνα 2: Υδρολογικός Κύκλος. Πηγή: <http://water.usgs.gov/edu/watercyclegreek.html> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Σε ετήσια βάση περίπου 45.000 km³ νερού κατ' έτος επιστρέφουν στον παγκόσμιο ωκεανό σαν απορροή των ποταμών και των υπόγειων σχηματισμών. Αλλά αυτοί οι υδατικοί πόροι δεν κατανέμονται εξ' ίσου σε όλη την γήινη επιφάνεια.

Στον Μεσογειακό χώρο και ιδιαίτερα στα νησιά, το νερό χρησιμοποιείται με μη αειφόρο τρόπο. Το μεσογειακό νησιωτικό περιβάλλον συνολικά είναι οικολογικά εύθραυστο και δοκιμάζεται επικίνδυνα από τις επικρατούσες κοινωνικές και οικονομικές τάσεις. Με αυτή την έννοια το μέλλον του Μεσογειακού χώρου είναι δυνατό να απειληθεί από την αυξανόμενη πίεση στις παράκτιες περιοχές, που προέρχεται από τη συνεχή άμβλυση των διαφορών μεταξύ τουριστικών και αγροτικών περιοχών, από σημαντικότερες αλληλεξαρτήσεις υδατικών πόρων, από υψηλή ευαισθησία στη ρύπανση, και από την εύκολα ανατρεπόμενη ισορροπία μεταξύ νερού και εδάφους. Τα εδάφη είναι εξαιρετικά τρωτά στην διάβρωση και τα προκύπτοντα προβλήματα σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των υδατικών πόρων

⁴⁰ http://kpe-kastor.kas.sch.gr/the_lake/water.htm/katanomi.htm κατανομή υδάτων (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

(απόθεση ιζημάτων στους ταμειευτήρες, σταθερότητα των όχθων των ποταμών κ.λ.π.). Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι συγκεντρωμένη στις παράκτιες ζώνες και ο αυξανόμενος τουρισμός προκαλεί έντονη εποχιακή ζήτηση σε νερό. Ως εκ τούτων, η ανισοκατανομή της ζήτησης του νερού τόσο στο χώρο όσο και στο χρόνο αυξάνει ιδιαίτερα το κόστος κάλυψης των αναγκών. Τα προβλήματα διαχείρισης λυμάτων πολλαπλασιάζονται με την αύξηση του αστικού πληθυσμού κατά τη θερινή περίοδο και υποβαθμίζουν την ποιότητα των ακτών. Όλοι οι σχετικοί παράγοντες επιβάλλουν την εφαρμογή προληπτικού σχεδιασμού και διαχείρισης και όχι την αναμονή εμφάνισης πλέον έντονων φαινομένων ρύπανσης, διάβρωσης και έλλειψης νερού⁴¹.

Ωστόσο, η στρατηγική ασφαλείας στη θάλασσα έχει ως στόχο την ενίσχυση πολιτικών και νομικών πρωτοβουλιών που θα επιτρέπουν την ασφαλή και περιβαλλοντικά βιώσιμη εκμετάλλευση υποθαλάσσιων πόρων (πχ υδρογονάνθρακες) καθώς και την καταπολέμηση της παράνομης εκμετάλλευσης των θαλάσσιων πόρων (πχ αλιεία). Λόγω της έλλειψης γνώσεων σχετικά με το περιβάλλον του θαλάσσιου βυθού απαιτείται προσεκτική προσέγγιση. Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναλάβει διάφορες μελέτες και έργα με σκοπό να διερευνηθούν τα οφέλη, τα μειονεκτήματα και τα κενά γνώσεων που σχετίζονται με τον συγκεκριμένο τομέα⁴². Κύριες πρωτοβουλίες είναι Μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον θαλάσσιο βυθό και η Μελέτη για τη "Γαλάζια ανάπτυξη"⁴³. Στον τομέα της εκμετάλλευσης του περιβάλλοντος των θαλασσών ανήκει και η υπεραλίευση. Η τεχνολογία συνεχώς προοδεύει άρα τα ιχθυαποθέματα αρχίζουν να μειώνονται λόγω της ανεξέλεγκτης αλίευσης. Η εξέλιξη αυτής της πορείας είναι η καταστροφή των υποθαλάσσιων οικοσυστημάτων⁴⁴.

Στην ΑΟΖ της Κύπρου βρέθηκαν μεγάλα κοιτάσματα υδρογονανθράκων. Η εκμετάλλευση τους μπορεί να αποδειχθεί θετική και κερδοφόρα τόσο για την Κύπρο όσο και για όμορες χώρες (πχ Ελλάδα, Ισραήλ) και κατ' επέκταση την ίδια την

⁴¹ Karavitis, C.A., Drought and Urban Water Supplies: the Case of Metropolitan Athens, Water Policy, Vol. 1, Iss. 5, 1999, p. 505-524

⁴² http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/seabed_mining/index_el.htm Θαλάσσιος Βυθός (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁴³ <http://ec.europa.eu/research/environment/pdf/deepseefrontier.pdf> και https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/sites/maritimeforum/files/Subfunction%203.6%20Marine%20mineral%20resource_Final%20v120813.pdf Περιβάλλον (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁴⁴ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/index_el.htm και http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/illegal_fishing/index_el.htm πολιτική αλιείας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς θα μειώσει την ανάγκη αγοράς πετρελαίου εξαιτίας της αντικατάστασης του με φυσικό αέριο. Παράλληλα, όμως, οι αθέμιτοι τρόποι εκμετάλλευσης και η αλόγιστη εξόρυξη μπορεί να επιφέρουν προβλήματα, όπως η δημιουργία βιομεμβράνων στην επιφάνεια της θάλασσας, η αύξηση των ποσοτήτων H₂S και η δημιουργία στο βυθό θρυμμάτων, που θα παραχθούν κατά τη διαδικασία της εξόρυξης. Επιπρόσθετα, η προστασία των περιοχών στις οποίες έχουν εντοπιστεί ποσότητες υδρογονανθράκων, συνδέεται άμεσα με την άμυνα - ασφάλεια στη θάλασσα, καθώς είναι πολλοί εκείνοι που εποφθαλμιούν και ενδεχομένως θα προσπαθήσουν να εκμεταλλευτούν πρώτοι και παράνομα αυτήν την πολύτιμη πηγή πλούτου. Επί του συγκεκριμένου θέματος, η Αίγυπτος εξέφρασε τη στήριξή της προς την Ελλάδα και την Κύπρο, μέσα από τη συμφωνία των τριών κρατών, που εκτός των θεμάτων ασφάλειας στην θάλασσα, περιελάμβανε και την προστασία των υδρογονανθράκων⁴⁵.

Ένα γεγονός που έθεσε σε τεράστιο κίνδυνο την προστασία του θαλάσσιου και υποθαλάσσιου περιβάλλοντος ήταν η καταστροφή των 800 μετρικών τόνων χημικών όπλων της Συρίας η οποία είχε προγραμματιστεί να πραγματοποιηθεί με τη μέθοδο της υδρόλυσης, εν πλω, πάνω στο πλοίο του αμερικανικού πολεμικού ναυτικού "MV Cape Ray", στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Κρήτης, Μάλτας και Λιβύης. Υπήρχαν πολλοί φόβοι ότι θα δημιουργηθούν και θα μείνουν υπολείμματα και απόβλητα από την καταστροφή τους, με άμεσο τον κίνδυνο τόσο του περιβάλλοντος όσο και της υγείας των ανθρώπων και των ζώων. Ο διεθνής Οργανισμός για την Απαγόρευση των Χημικών Όπλων (OPCW) έσπευσε να διαβεβαιώσει ότι ο παραπάνω κίνδυνος δεν υφίσταται και ότι ο συγκεκριμένος τρόπος καταστροφής χημικών όπλων είναι συνηθισμένος⁴⁶. Μπορεί όμως ένα κράτος να επαναπαυθεί υπό αυτές τις συνθήκες, όταν ο χημικός κίνδυνος παραμονεύει στην γειτονία του; Είναι αναγκαίο λοιπόν να παρθούν μέτρα με σκοπό την προστασία του θαλάσσιου και υποθαλάσσιου περιβάλλοντος από τα απόβλητα πολέμου, είτε χημικά είτε άλλου είδους, αλλά και την απαγόρευση της υδρόλυσης και του ενταφιασμού τους στην Μεσόγειο διότι υπάρχει κίνδυνος στο μέλλον να τεθεί σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία⁴⁷.

⁴⁵ Χατζηστάου Κ., Η Περιβαλλοντική Πτυχή της Αξιοποίησης Κοιτασμάτων Υδρογονανθράκων, Εφημερίδα «Πολίτης», 2011, σελ.74

⁴⁶ <https://www.opcw.org/news/article/statement-by-the-opcw-director-general-on-the-destruction-of-syrian-chemicals-aboard-the-mv-cape-ra/> καταστροφή χημικών όπλων Συρίας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁴⁷ Παλαιολόγος, Γ., Αλήθειες και Ψέματα για τα Χημικά της Συρίας, Καθημερινή, (29-09-2014)

2.7 Παράνομη Μετανάστευση

Η Μαζική Μετανάστευση / Παράνομη Μετανάστευση μπορεί να θεωρηθεί απειλή για τα Κράτη με τους εξής τρόπους:

α. Εισαγωγή πάσης φύσεως εθνοπολιτισμικών (ethnocultural) – εθνοφυλετικών / θρησκευτικών - διενέξεων και αντιμαχιών, δυναμένων να κλιμακωθούν σε ευθείες και άμεσες απειλές κατά της Εθνικής Ασφαλείας (π.χ. τέλεση τρομοκρατικών ενεργειών),

β. Σταδιακή υπονόμηση της εθνικής και κοινωνικής συνοχής καθ' όσον η Μαζική Μετανάστευση απειλεί τα κεκτημένα επίπεδα ευημερίας και κοινωνικής προνοίας ενός Έθνους (ενώ, απ' εναντίας, όταν η είσοδος μεταναστών γίνεται υπό έλεγχο και βάσει σαφώς ορισθέντων και αυστηρώς τηρουμένων ποιοτικών κριτηρίων μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της Εθνικής Οικονομίας). Περαιτέρω, η Μαζική Μετανάστευση διαβρώνει την εθνική και κοινωνική συνοχή δια του σχηματισμού παραλλήλων κοινωνιών (γκεττοποίηση) με συνέπειες την διάρρηξη του κοινωνικού ιστού, την ανατροπή κρισίμων για την Εθνική Ασφάλεια δημογραφικών – ανθρωπογεωγραφικών ισορροπιών και την εμφάνιση, μακροπροθέσμως, εσωτερικών εθνοτικών / πολιτισμικών διενέξεων,

γ. Ανεξέλεγκτη δράση στοιχείων του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος, της Διεθνούς Ναρκω-Τρομοκρατίας (narcoterrorism), της Διεθνούς Διακινήσεως γυναικών και ανηλίκων κ.λ.π.,⁴⁸

δ. Απειλή κατά της δημοσίας υγείας με την εισαγωγή εντός μιας χώρας νέων ή αγνώστων μέχρι τούδε νοσημάτων ή ιών, ή την επανεμφάνιση ασθενειών που εθεωρούντο από μακροτάτου χρόνου ως εκλιπούσες⁴⁹.

⁴⁸ Περί του διεθνούς εμπορίου ναρκωτικών ως απειλής για την Εθνική και Διεθνή Ασφάλεια πρβλ. Friesendorf, Cornelius, *Der internationale Drogenhandel als sicherheitspolitisches Risiko*, Forschungsberichte Internationale Politik, τόμος 27, Muenster, 2001.

⁴⁹ Η. Ηλιόπουλος Η παράνομη διακίνηση λαθρομεταναστών στην ΕΕ., ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος σελ. 48-49 στα πρακτικά της διημερίδας στην ΑΔΙΣΠΟ «Λαθρομετανάστευση και Σύγχρονη Πειρατεία ως απειλές της Διεθνούς και Περιφερειακής Ασφάλειας», Θεσσαλονίκη 25-26 Νοεμβρίου 2009

Το ζήτημα της παράνομης διακίνησης μεταναστών αποτελεί ένα θέμα αιχμής παγκοσμίως και ειδικότερα στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όχι μόνον για τις κοινωνικές διαστάσεις που δύναται να προσλάβει αλλά και για το ότι αποτελεί μια μορφή διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος⁵⁰. Τα τελευταία έτη, το φαινόμενο της παράτυπης μετανάστευσης στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου είναι σε έξαρση, γεγονός που οφείλεται στην αύξηση των απειλών ασφαλείας στην περιοχή (πχ εμφύλιες διαμάχες στη Λιβύη, τη Συρία και το Ιράκ), αλλά και την ελλιπή "αστυνόμευση" των συνοριακών ζωνών τόσο μεταξύ των κρατών - μελών της ΕΕ, όσο μεταξύ κρατών - μελών της ΕΕ και γειτονικών χωρών. Όταν μιλούμε για παράνομους μετανάστες, αναφερόμαστε σε μη νόμιμους μετανάστες που προσπαθούν να εισέλθουν σε ένα κράτος, λαθραία, παραβαίνοντας δηλαδή τους κανόνες εισόδου σε αυτό το κράτος⁵¹.

Είναι γενικά αποδεκτό ότι η ελλιπής επιτήρηση και έλεγχος των θαλάσσιων ζωνών, οδηγεί στην έξαρση του φαινομένου χωρίς φυσικά να μπορεί να υποστηριχθεί ότι η επιτήρηση και ο έλεγχος μπορούν να το εξαλείψουν. Η Μεσόγειος, είναι μια από τις πιο σημαντικές προσδοκίες εισόδου των παράνομων μεταναστών δια θαλάσσης στην ΕΕ⁵².

Η μείωση της παράνομης μετανάστευσης απαιτεί συνδυασμό σωστών μέτρων από πλευράς της ΕΕ. Παράνομη μετανάστευση εκτός από παράνομη είσοδο σε ένα κράτος, αφορά και παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων. Η αντιμετώπισή της αποτελεί μια σοβαρή πρόκληση για την ίδια την ΕΕ. Σε αυτό το σημείο όμως, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε ευαίσθητες πτυχές του θέματος, όπως είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα και η αγορά εργασίας⁵³. Η ΕΕ αρκεί να συνεργαστεί με τις χώρες από τις οποίες καταφθάνουν οι μετανάστες αυτοί, και να προσπαθήσουν να αναπτύξουν έστω μια συνεργασία μαζί τους για τα όρια εισόδου ατόμων στα κράτη της. Η συνεργασία της επίσης με τις τρίτες χώρες σε θέματα επιστροφής υπηκόων

⁵⁰ Ν. Δενιόζος Η παράνομη διακίνηση λαθρομεταναστών στην ΕΕ., ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος σελ. 25 στα πρακτικά της διημερίδας στην ΑΔΙΣΠΟ «Λαθρομετανάστευση και Σύγχρονη Πειρατεία ως απειλές της Διεθνούς και Περιφερειακής Ασφάλειας», Θεσσαλονίκη 25-26 Νοεμβρίου 2009

⁵¹ www.redcross.org.uk/ (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁵² <http://www.unhcr.org/5592bd059.html>, The sea route to Europe (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁵³ <http://www.ecre.org/> Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους (ECRE) (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

τρίτων χωρών που δεν ισχύει το δικαίωμα διαμονής στην ΕΕ, πρέπει να συνεχιστεί για να εξασφαλιστεί επίσης και το ενδεχόμενο μιας νέας συμφωνίας μαζί τους.

Η εφαρμογή των προληπτικών μέτρων που απαιτούνται, θα πρέπει να διακηρύσσεται, έτσι ώστε οι ενδεχόμενοι μελλοντικοί μετανάστες να γνωρίζουν τους όρους αλλά και τις κυρώσεις μιας κίνησης παράνομης εισόδου στα κράτη - μέλη της ΕΕ.

Το πόσο σημαντικό είναι το φαινόμενο αυτό, αναγνωρίζεται από τις πολιτικές αποφάσεις που έχει λάβει ως τώρα η ΕΕ, με βασικούς στόχους τον έλεγχο των θαλάσσιων συνόρων, την μελλοντική χορήγηση ασύλου σε αυτά τα άτομα επιδιώκοντας την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ενδεχόμενη υπογραφή νέων συμφωνιών με τις τρίτες χώρες που ήδη έχει υπογράψει, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του ευρωπαϊκού συστήματος.

Δυστυχώς, δίκτυα παράνομης διακίνησης μεταναστών συνήθως βρίσκονται ένα βήμα μπροστά από τις δράσεις οργανισμών που θέλουν να καταπολεμήσουν τις δραστηριότητες τους. Οι διακινητές οργανώνουν την μεταφορά μεταναστών και προσφύγων, που επιθυμούν να διαφύγουν τον κίνδυνο ή απλώς να διεκδικήσουν μία καλύτερη ζωή σ' ένα Κράτος –Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στοιβάζοντας τους υπεράριθμους σε φουσκωτά σκάφη ή εμπορικά πλοία, πολλές φορές μη αξιόπλοα, θέτοντας σε κίνδυνο την ίδια τους τη ζωή⁵⁴. Ως αποτέλεσμα, πολλοί μετανάστες αντί να καταφέρουν να φθάσουν σε μία ασφαλή χώρα, πνίγονται άδικα στη θάλασσα κατά την διάρκεια του ταξιδιού. Η διακίνησή τους για τα δίκτυα διακινητών αποτελεί πολύ κερδοφόρα επιχείρηση σε τέτοιο βαθμό που να αφηθούν την παραδειγματική τιμωρία που μπορεί να τους εφαρμοστεί σε περίπτωση που συλληφθούν⁵⁵.

Η υιοθέτηση λοιπόν σκληρών μέτρων από την πλευρά της ΕΕ, αν και σίγουρα θα βοηθήσει στην μείωση της έξαρσης του φαινομένου, ενέχει πολλές πτυχές που λειτουργούν αρνητικά. Οι περιπτώσεις «τεχνικής παράκαμψης» της αρχής μη

⁵⁴[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/libe/dv/com_com\(2015\)0285_/com_com\(2015\)0285_el.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/libe/dv/com_com(2015)0285_/com_com(2015)0285_el.pdf) Σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών (2015 - 2020) (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁵⁵<http://gr.euronews.com/2015/09/18/on-patrol-with-germany-s-elite-anti-trafficking-police/> παράνομη διακίνηση (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

επαναπροώθησης που εφαρμόστηκαν από την Ισπανία στην Ceuta⁵⁶ και από την Ιταλία στην περίπτωση του MV Cap Anamour⁵⁷, πλήγωσαν το ηθικό κύρος της ΕΕ⁵⁸.

Η αυστηρή "αστυνόμηση" των θαλάσσιων ζωνών από τις λιμενικές αρχές, είναι σημαντική ως προς τους όρους ασφαλείας των Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όμως δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να λειτουργεί κατά τρόπο υπονομευτικό στις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήτοι την προστασία των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι φυσικό και απόλυτα λογικό να μην επιτρέψουμε οι αυστηροί συνοριακοί έλεγχοι να αποβούν σε βάρος ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης ζωής.

Η ΕΕ προσπαθεί να συνδράμει τα κράτη – μέλη στον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης με οργανισμούς της όπως η FRONTEX, η EASO και η EUROPOL, αλλά και κοινών συμφωνιών σε Ευρωπαϊκό πλαίσιο. Τα όργανα της ΕΕ συντονίζουν την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των κρατών - μελών στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, δρα επικουρικά στην εκπαίδευση προσωπικού των κρατών μελών, μεταξύ άλλων με την καθιέρωση κοινών προδιαγραφών εκπαίδευσης, επικουρεί τα κράτη μέλη σε περιπτώσεις που απαιτείται αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή και παρέχει στα κράτη - μέλη την αναγκαία στήριξη για την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων.

Η "διαχείριση της ροής" προσφύγων και μεταναστών εξακολουθεί να αποτελεί καίριο πρόβλημα για τους υπερεθνικούς οικονομικούς χώρους που προέκυψαν από τη διαδικασία παγκοσμιοποίησης της αγοράς. Σύμφωνα με την έκθεση του ΟΗΕ «Παγκόσμιες Τάσεις 2010» παρουσιάζεται ότι σε ολόκληρο τον κόσμο είναι σήμερα

⁵⁶ Τον Φεβρουάριο του 2014, όταν περίπου 300 άτομα κοντά στην Ceuta προσπάθησαν να εισέλθουν στην Ισπανία μέσω θαλάσσης, η Ισπανική πολιτοφυλακή άρχισε να πυροβολεί στον αέρα για εκφοβισμό. Όταν αντιλήφθηκαν ότι μερικοί μετανάστες κατάφεραν να εισέλθουν σε Ισπανικά χωρικά ύδατα άρχισαν να πυροβολούν με λαστιχένιες σφαίρες και την ρίψη δακρυγόνων με αποτέλεσμα τον πνιγμό 15 ατόμων. <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/10638607/Spain-admits-firing-rubber-bullets-at-migrants-swimming-to-enclave.html> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁵⁷ Το 2004, το Γερμανικής σημαίας σκάφος Cap Anamur, διέσωσε 37 ανθρώπους που βρίσκονταν σε κίνδυνο μεταξύ Λιβύης και Ιταλίας. Όταν το σκάφος ζήτησε άδεια να προσδέσει στη Σικελία, αυτή δεν χορηγήθηκε. Ο καπετάνιος τέθηκε υπό κράτηση με την κατηγορία της υποβοήθησης παράνομης μετανάστευσης. Μετά από μία μακρά δίκη οι κατηγορούμενοι αθώθηκαν, όμως το μήνυμα που έλαβαν όσοι δραστηριοποιούνταν στην περιοχή ήταν να αποφεύγουν τη διάσωση μεταναστών. Ο χειρισμός της υπόθεσης ήταν λανθασμένος <http://www.unhcr.org/4101252e4.html> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁵⁸ Gour Julia «EU Policies on Mixed Migration Flows in the Mediterranean Sea», European Union Centre in Singapore, 2015 σελ. 8

εκτοπισμένοι 43,7 εκατομμύρια άνθρωποι⁵⁹, από τα οποία 36,4 εκατομμύρια βρίσκονται υπό την προστασία του οργανισμού⁶⁰. Η ΜΚΟ « Κέντρο Προάσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» υποστηρίζει ότι σε αυτούς πρέπει να προστεθούν περί τα 27 εκατομμύρια "παράνομων" μεταναστών που διακινούν ετησίως οι δίκτυα εμπορίας ανθρώπων (traffickers)⁶¹. Αυτές οι μαζικές διεθνείς κινήσεις πληθυσμών θέτουν υπό αμφισβήτηση την έννοια του σύγχρονου κράτους που βασίζεται στις κατασκευές της εδαφικής κυριαρχίας (υπηκοότητα, εθνική κοινότητα, ανθρώπινα δικαιώματα, πολιτογράφηση, σύνδεσμος με ένα κράτος). Τα εθνικά σύνορα έχουν μεταβληθεί σήμερα σε κύριο πολιτικό εργαλείο για τη διατήρηση των ανισοτήτων στην παγκόσμια οικονομία μέσα από το διαχωρισμό των δικαστικών αρμοδιοτήτων και τον ορισμό της πολιτικής ένταξης⁶².

2.7.1 Νομοθετικό Πλαίσιο της ΕΕ για την Παράνομη Μετανάστευση

Οι χώρες της ΕΕ αντιμετώπισαν την παράνομη μετανάστευση από την Ανατολική και Νότια Ευρώπη με μια περιοριστική θα μπορούσαμε να πούμε και ταυτόχρονα κατασταλτική πολιτική. Αυτό σημαίνει ενδεικτικά ότι αποφάσισαν να "σφραγίσουν" τα σύνορα, ελέγχοντας και αναδιοργανώνοντας την νομοθεσία.

Ενώ καταργούνται οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα, χαρακτηρισμοί όπως "παράνομοι", "χωρίς έγγραφα" (sans papiers) ή "λαθρομετανάστες" υψώνουν ένα νέο τείχος που εμποδίζει την ενσωμάτωση. Το κύριο μέσο που διαθέτουν τα μέλη της ΕΕ για τη διαχείριση της "ένταξης" είναι ο ορισμός του "πολίτη της Ένωσης" της

⁵⁹ <http://www.unhcr.gr/genikes-plirofories/statistika/artikel/2ee3e12dd571a518a2cd8ef4a6bb4f5d/ekthesi-ypatis-armos.html> έκθεση ύπατης αρμοστείας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁶⁰ <https://www.unhcr.gr/prostasia.html> στατιστικά (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁶¹ 27.000.000 σύγχρονοι δούλοι, 20.900.000 θύματα αναγκαστικής εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, 14.200.000 θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης σε τομείς όπως οι αγροτικές καλλιέργειες, οι κατασκευές, η οικιακή εργασία και η βιομηχανική παραγωγή, 4.500.000 θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, 5.500.000 παιδιά θύματα εμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση ή μαύρη εργασία

<http://stoptrafficking.gr/el/%CF%84%CE%B9-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF-trafficking> εκμετάλλευση προσώπων (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁶² Sousa Santos, B. *Laglobalizacion del derecho*, Bogota, Universidad Nacional de Colombia-Ilsa, 1998, σελ. 144

Συνθήκης του Μάαστριχτ (1992)⁶³, με τις προσθήκες της Συνθήκης του Άμστερνταμ⁶⁴. Οι Συνθήκες προβλέπουν ότι πολίτης της Ένωσης είναι όποιος διαθέτει την ιθαγένεια ενός από τα κράτη-μέλη. Οι υπόλοιποι δεν δικαιούνται να εισέλθουν και να ενταχθούν. Όπως σημειώνει ο Balibar η ΕΕ "ιδιοποιήθηκε την έννοια του πολίτη", χωρίς την οποία δεν μπορεί να οριστεί η ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Το ανησυχητικό είναι ότι αυτός ο ορισμός μετατρέπει την ευρωπαϊκή ιθαγένεια σε "κανόνα αποκλεισμού" για όλους εκείνους που προέρχονται από τρίτες χώρες, αλλά ζουν και εργάζονται στο έδαφος της ΕΕ, συχνά εδώ και πολλές γενιές (Τούρκοι στη Γερμανία, Πακιστανοί και Ινδοί στην Αγγλία, προερχόμενοι από αφρικανικές χώρες στη Γαλλία κλπ.)⁶⁵.

Τα βασικά νομικά εργαλεία της ΕΕ για την μετανάστευση ορίζονται από τις Συνθήκες Δουβλίνο και Σένγκεν. Η Συνθήκη του Σένγκεν στην αντιμετώπιση της μετανάστευσης είναι καθοριστική καθώς καταργούνται όλοι οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή στα σύνορα των κρατών μελών. Η συνθήκη αποτελεί τη βάση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, των κεφαλαίων και των αγαθών στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τη συνθήκη καταργούνται οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα των κρατών μελών και μετατίθενται στα εξωτερικά. Όποιος άνθρωπος, όποιο αγαθά καθώς και μερίδες κεφαλαίων εισέλθουν στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από οποιοδήποτε σύνορο, τότε έχουν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σε όλη την επικράτεια της. Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι βασικό χαρακτηριστικό της συνθήκης, είναι η συνεργασία των κρατών μελών που προτείνεται με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας, στο ζήτημα της παράνομης διακίνησης, ιδιαίτερα ανθρώπων που γίνονται αντικείμενο εμπορίας⁶⁶.

Μετά από τη Συμφωνία του Σένγκεν η νομοθεσία περί αλλοδαπών δημιούργησε ένα διυλιστικό δικαστικό σύστημα: ένα κανονικό για τους ευρωπαϊούς πολίτες με συνταγματικές και λοιπές εγγυήσεις και ένα εξαιρετικό για τους "εξωκοινοτικούς" με ελάχιστες εγγυήσεις και ανατεθειμένο στην εκτελεστική εξουσία. Το ότι η "ιδιότητα του

⁶³ Estevez Araujo, J. A., *Disolucion de la soberania y fragmentacion de la ciudadanía en el proceso de integracion europea*, in: *Revista Internacional de Filosofia Politica*, (1998), σελ. 11

⁶⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=URISERV:a12000&from=EL> Συνθήκη Άμστερνταμ (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁶⁵ Balibar, E., "*Cittadinanza, nazionalità, sovranità*", in: *Criticamarxista*, (1998), σελ.2-3

⁶⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2006. Βασικό αντικείμενο της σύνταξης και της δημοσιοποίησης του συγκεκριμένου κανονισμού είναι η λειτουργία και η θεσμική προστασία του συστήματος πληροφοριών Sengen.

πολίτη" στην οικοδομούμενη Ευρώπη καθορίζεται από μια "γραφειοκρατία του αποκλεισμού"⁶⁷ δεν είναι κάτι καινούριο. Η υπηκοότητα στα αστικά εθνικά κράτη δημιουργήθηκε με βάση την ίδια λογική αποκλεισμού στο 19ο αιώνα. Μόνον που τώρα η "αποεδαφικοποίηση των εσωτερικών συνόρων συνοδεύεται από μια επανεδαφικοποίηση των εξωτερικών συνόρων": η αρχή της κυριαρχίας που αμφισβητείται σε εθνικό επίπεδο επιβεβαιώνεται στο υπερεθνικό. Η νομοθεσία περί αλλοδαπών οδηγεί την ΕΕ στο δρόμο της βίας και του αποκλεισμού εντός και εκτός των συνόρων της. Επιβάλλει δυσμενείς διακρίσεις στους μη ευρωπαϊούς πολίτες που είναι εγκαταστημένοι στο έδαφος της και ασκεί "νόμιμη" και επιλεκτική βία εναντίον των "παράνομων". Δημιουργεί εξωτερικά τείχη και απελαύνει όσους δεν πληρούν τις περιοριστικές προϋποθέσεις παραμονής στο εσωτερικό της. Όλα αυτά συνιστούν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τα νέα κατασταλτικά μέτρα και η ένταση των αστυνομικών ελέγχων χειροτερεύουν τις συνθήκες ζωής ατόμων που με κίνδυνο της ζωής τους επιχειρούν να εισέλθουν στον "πρώτο κόσμο" διότι δεν έχουν άλλη επιλογή⁶⁸.

Η Συνθήκη του Δουβλίνου, έχει ως βασικό προσδιοριστικό στοιχείο τη βελτίωση των όρων παροχής ασύλου προς του πρόσφυγες, που επιχειρούν να εγκατασταθούν σε έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη υπογράφηκε στις 15 Ιουνίου 1990, στο Δουβλίνο της Ιρλανδίας και τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Σεπτεμβρίου 1997. Κύριο χαρακτηριστικό της πρώτης αυτής συνθήκης είναι η αποτροπή αίτησης για άσυλο εκ μέρους των προσφύγων σε περισσότερες της μίας χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο καθώς η συγκεκριμένη συμφωνία χαρακτηρίστηκε ως μη επαρκής για την αντιμετώπιση του φαινομένου της μετανάστευσης, αντικαταστάθηκε από τη Συνθήκη του Δουβλίνου II (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου). Τον Ιούνιο του 2013 το Συμβούλιο εξέδωσε τον Κανονισμό (ΕΚ) με Αριθμό 604/2013 (Δουβλίνο III) προκειμένου να καθορίσει / επικαιροποιήσει τους μηχανισμούς που καθιστούν ένα κράτος – μέλος της Ε.Ε. υπεύθυνο για τη διαδικασία εξέτασης μίας αίτησης που υποβάλλεται για άσυλο από μία τρίτη χώρα, μη μέλος της Ε.Ε. Βασική επιδίωξη της αποτελεί η επιτάχυνση των διαδικασιών από τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των αιτήσεων που υποβάλλονται για χορήγηση ασύλου, ο καθορισμός των χρονικών ορίων της κάθε φάσης της διαδικασίας από τα κράτη – μέλη και η αποτροπή κακής

⁶⁷ Δημούλης Δ. μφ Hector Claudio Silveira Gorski, «Η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι πρόσφυγες και οι «παράνομοι» μετανάστες» Θέσεις - τριμηνιαία επιθεώρηση - εκδόσεις Νήσος, Τεύχος 68, (1999)

⁶⁸ Sousa Santos, B.: *Laglobalizacion del derecho*, 1998, σελ. 138-145

χρήσης της διαδικασίας χορήγησης ασύλου. Για τους όρους και τα άρθρα της Συνθήκης του Δουβλίνου καθώς και της Συμφωνίας του Σένγκεν που ήταν πανομοιότυπα, τα συμβαλλόμενα μέρη υπέγραψαν το Πρωτόκολλο της Βόννης, σύμφωνα με το οποίο για τους συγκεκριμένους όρους και άρθρα θα ίσχυε πλέον μόνο η Συνθήκη του Δουβλίνου από τη στιγμή που τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Σεπτεμβρίου του 1997⁶⁹. Η Συνθήκη Δουβλίνο II και Δουβλίνο III ουσιαστικά συμπληρώνουν το Συνέδριο του Δουβλίνου του 1990 σύμφωνα με τις αρχές του κοινοτικού δικαίου.

Από τα παραπάνω εύκολα διαπιστώνουμε ότι σε ζητήματα διακυβέρνησης κυρίαρχος δεν είναι ο άνθρωπος αλλά ο λαός. Η Γαλλική Διακήρυξη του 1789 αρχίζει με τη φράση "οι άνθρωποι γεννιούνται και παραμένουν ελεύθεροι και ίσοι σε δικαιώματα", αλλά αυτή η "φυσική ζωή" διαλύεται πάραυτα, διότι ο άνθρωπος παίρνει τη μορφή του πολίτη ενός εθνικού κράτους, δηλαδή του πεδίου κυριαρχίας στο οποίο εξασφαλίζονται τα δικαιώματα⁷⁰. Αυτό λέει το άρθρο 2: "Σκοπός κάθε πολιτικής ένωσης είναι η διατήρηση των φυσικών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου".

Συνοψίζοντας τις κυριότερες πτυχές του κανονιστικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την μετανάστευση μπορούμε να περιλάβουμε τις ακόλουθες συνθήκες / αποφάσεις:

- **Συνθήκη Άμστερνταμ** (1999): Τέθηκε σε ισχύ το 1999, εφαρμόζοντας στην Ε.Ε. πολιτικές που αφορούν το έλεγχο των εξωτερικών συνόρων, το άσυλο, τα δικαιώματα υπηκόων τρίτων χωρών και τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών⁷¹.
- **Συμβούλιο Τάμπερε** (1999): Αποφασίστηκε η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης των μεταναστών, κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, δίκαιη μεταχείριση υπηκόων τρίτων χωρών και πλαίσιο νόμιμης μετανάστευσης αλλά και λήψη μέτρων κατά της παράνομης⁷².

⁶⁹ Kok L. *The Dublin II Regulation: an UNHCR discussion paper*, UNHCR, 2006

⁷⁰ Agamben, G., *Politica del exilio*, in: Archipelago, τ. 26, 1996, σελ. 43

⁷¹ http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_el.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁷² Συμπεράσματα της Προεδρίας - Τάμπερε, 15 και 16 Οκτωβρίου 1999

- **Συμβούλιο Λάακεν** (2001): Διαπιστώθηκε ότι οι στόχοι του Τάμπερε δεν υλοποιήθηκαν και συμφωνήθηκε να ενισχυθεί η συνεργασία των χωρών για το μεταναστευτικό ζήτημα⁷³.
- **Συμβούλιο Σεβίλλης** (2002): Συζητήθηκαν τα προγράμματα επαναπατριισμού / επανεισδοχής παράνομων μεταναστών αλλά και η φύλαξη των συνόρων της Ε.Ε.⁷⁴.
- **Συμβούλιο Θεσσαλονίκης** (2003): Πρόταση δημιουργίας της ευρωπαϊκής δύναμης FRONTEX (ειδική δύναμη φύλαξης των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε.)⁷⁵.
- **Συμβούλιο Βρυξελλών** (2003): Πρόγραμμα Χάγης 2005-2010 με τις εξής προτεραιότητες: α) διευκόλυνση νόμιμης μετανάστευσης, καταπολέμησης της "μαύρης εργασίας" και έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης, β) η μεταναστευτική πολιτική γίνεται ατζέντα των εξωτερικών υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γ) ενσωμάτωση μεταναστών και δ) κοινό σύστημα απόδοσης ασύλου για την Ε.Ε.⁷⁶
- **Συμβούλιο Βρυξελλών** (2005): Σφαιρική αντιμετώπιση μετανάστευσης με συνεργασία χωρών προέλευσης, διέλευσης και προορισμού⁷⁷.
- **Συμβούλιο Βρυξελλών** (2007): Ίδρυση Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών για την περίοδο 2007-2013⁷⁸.
- **Συμβούλιο Βρυξελλών** (2008): Έγκριση του *Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο*: α) οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης βάσει των δυνατοτήτων κάθε κράτους-μέλους (σε επίπεδο αγοράς εργασίας, στέγασης και κοινωνικών υπηρεσιών κ.α.) και ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης, β) καταπολέμηση παράνομης μετανάστευσης - επαναπατρισμός, γ) ενίσχυση φύλαξης συνόρων και δ) συγκρότηση της Ευρώπης ως χώρας ασύλου⁷⁹.

⁷³ Συμπεράσματα της Προεδρίας - Λάακεν, 14 και 15 Δεκεμβρίου 2001 SN 300/1/01 REV 1

⁷⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας Σεβίλλης, 21 και 22 Ιουνίου 2002 13463/02

⁷⁵ Συμπεράσματα της Προεδρίας Θεσσαλονίκη 19 και 20 Ιουνίου 2003 11638/03

⁷⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:l16002> Πρόγραμμα Χάγης (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁷⁷ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15914-2005-REV-1/en/pdf> Συμβούλιο Βρυξελλών αντιμετώπιση μετανάστευσης (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁷⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:l14572> Ίδρυση Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁷⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:jl0038> Έγκριση του *Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο* (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

- **Συμβούλιο Βρυξελλών (2009):** Ψήφιση του *Προγράμματος της Στοκχόλμης (2010-2014)*: α) μηχανισμός αξιολόγησης συμφωνιών επανεισδοχής, β) συμφωνίες επανεισδοχής με χώρες όπως Αφγανιστάν ή Ιράκ, γ) χρηματοδότηση για υποδομές σε τρίτες χώρες με σκοπό τη διαχείριση της παράνομης μετανάστευσης και δ) διάλογος με τρίτες χώρες για αποφυγή των ανθρωπιστικών τραγωδιών της παράνομης μετανάστευσης (λόγω επικινδυνότητας των μεθόδων μετανάστευσης)⁸⁰. Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης, το οποίο εγκρίθηκε το Δεκέμβριο 2009 («Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες») για να διαδεχθεί τα πολυετή προγράμματα του Τάμπερε (1999) και της Χάγης (2004), έληξε το Δεκέμβριο 2014⁸¹. Το Μάρτιο 2014, η Επιτροπή εξέδωσε νέα ανακοίνωση με τίτλο «Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη: από τη θεωρία στην πράξη», με την οποία παρουσίασε το μελλοντικό πρόγραμμά της για τις εσωτερικές υποθέσεις προκειμένου να μπορέσουν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο να συζητήσουν στρατηγικής σημασίας κατευθυντήριες γραμμές τον Ιούνιο 2014⁸².
- **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο** της 26ης και 27ης Ιουνίου 2014, το οποίο καθόρισε στα πορίσματά του τις «στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τον νομοθετικό και επιχειρησιακό προγραμματισμό στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» για την περίοδο 2014-2020. Δεν πρόκειται πλέον εδώ για ένα πρόγραμμα αλλά σαφώς για κατευθυντήριες που επικεντρώνονται στο στόχο της μεταφοράς, εφαρμογής και εδραίωσης των ισχυόντων νομικών μέσων και μέτρων. Υπογραμμίζουν την ανάγκη να εφαρμοσθεί μια σφαιρική προσέγγιση για τη μετανάστευση, με καλύτερη χρήση της νόμιμης μετανάστευσης παρέχοντας προστασία σε όσους την χρειάζονται, καταπολεμώντας την παράτυπη μετανάστευση και προστατεύοντας αποτελεσματικά τα σύνορα⁸³.

⁸⁰ Καλοφωλιάς, Κ., *Το Μεταναστευτικό Ζήτημα Στη Μεσόγειο*, Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρη Μιχάλη, 2011, σελ.22

⁸¹ http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuld=FTU_5.12.3.html Ευρωβουλή ενημέρωση για το *Πρόγραμμα της Στοκχόλμης* (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁸² http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuld=FTU_5.12.3.html Ευρωβουλή ενημέρωση για το *Πρόγραμμα της Στοκχόλμης* (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁸³ https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/143478.pdf στρατηγικός προγραμματισμός στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για την περίοδο 2014-2020 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Μετά τις δυσκολίες για τη θέσπιση μιας γενικής διάταξης που θα καλύπτει όλο το φάσμα της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού στην ΕΕ, η νέα προσέγγιση συνίσταται επί του παρόντος στην έγκριση τομεακής νομοθεσίας, ανά κατηγορίες μεταναστών, προκειμένου να θεσπιστεί μια πολιτική νόμιμης μετανάστευσης σε επίπεδο ΕΕ.

Η οδηγία 2009/50/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης δημιουργεί τη λεγόμενη «μπλε κάρτα της ΕΕ», μια ταχεία διαδικασία για την έκδοση ειδικής άδειας παραμονής και εργασίας, με πιο ελκυστικές συνθήκες ώστε οι υπήκοοι τρίτης χώρας να αναλάβουν απασχόληση υψηλής ειδίκευσης στα κράτη μέλη. Η πρώτη έκθεση για την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας δημοσιεύτηκε το Μάιο 2014 και η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει αναθεώρηση του ισχύοντος καθεστώτος που δεν λειτουργεί πραγματικά παρά μόνο σε πολύ λίγα κράτη μέλη⁸⁴.

Η οδηγία «Ενιαία Άδεια Διαμονής και Εργασίας» (2011/98/ΕΕ) καθορίζει μια κοινή απλοποιημένη διαδικασία για υπηκόους τρίτων χωρών που υποβάλλουν αίτηση για άδεια διαμονής και εργασίας σε κράτος μέλος, καθώς και μια κοινή σειρά δικαιωμάτων τα οποία χορηγούνται σε νόμιμους μετανάστες. Η πρώτη έκθεση για την εφαρμογή της οδηγίας αυτής πρέπει να υποβληθεί το αργότερο το Δεκέμβριο 2016⁸⁵.

Η οδηγία 2014/36/ΕΕ, η οποία εγκρίθηκε το Φεβρουάριο 2014, διέπει τους όρους εισόδου και παραμονής των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόλησή τους ως εποχιακών εργαζομένων. Οι διακινούμενοι εποχιακοί εργαζόμενοι μπορούν να παραμείνουν νόμιμα και προσωρινά στην ΕΕ για ανώτατη περίοδο από πέντε έως εννέα μηνών (ανάλογα με το κράτος μέλος) για να ασκήσουν δραστηριότητα που εξαρτάται από τη διέλευση των εποχών, ενώ παράλληλα διατηρούν την κύρια κατοικία τους σε τρίτη χώρα. Η οδηγία αποσαφηνίζει επίσης τα δικαιώματα των οποίων απολαύουν οι εν λόγω διακινούμενοι εργαζόμενοι⁸⁶.

⁸⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009L0050> οδηγία 2009/50/ΕΚ (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁸⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32011L0098> οδηγία 2011/98/ΕΚ (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁸⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32014L0036> οδηγία 2014/36/ΕΕ (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η οδηγία 2014/66/ΕΕ σχετικά με τους όρους εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεπιχειρησιακής μετάθεσης εγκρίθηκε στις 15 Μαΐου 2014. Μόλις η νέα αυτή οδηγία τεθεί σε εφαρμογή το αργότερο στις 29 Νοεμβρίου 2016, θα καταστεί ευκολότερη η εκ μέρους των επιχειρήσεων και πολυεθνικών μετεγκατάσταση των διευθυντικών στελεχών τους, ειδικευμένων και ασκούμενων εργαζομένων τους στα υποκαταστήματα ή στις θυγατρικές τους ανά την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πρώτη έκθεση για την εφαρμογή της αναμένεται το αργότερο το Νοέμβριο 2019⁸⁷.

Στις 25 Μαρτίου 2013, η Επιτροπή υπέβαλε νέα πρόταση (COM(2013)0151) για οδηγία η οποία βελτιώνει τα υφιστάμενα νομοθετικά μέσα τα οποία εφαρμόζονται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι επιζητούν να εισέλθουν στην ΕΕ με σκοπό τις σπουδές ή την έρευνα (οδηγίες 2004/114/ΕΚ και 2005/71/ΕΚ)⁸⁸.

Τέλος, το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών που είναι επί μακρόν διαμένοντες στην Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολουθεί να ρυθμίζεται από την οδηγία του Συμβουλίου 2003/109/ΕΚ, όπως αυτή τροποποιήθηκε το 2011 προς επέκταση του πεδίου της σε πρόσφυγες και άλλους δικαιούχους διεθνούς προστασίας⁸⁹.

Η οδηγία 2003/86/ΕΚ ορίζει διατάξεις σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης. Η έκθεση 2008 σχετικά με την εφαρμογή της διαπίστωσε ότι αυτή δεν εφαρμοζόταν πλήρως και σωστά στα κράτη μέλη: συνέπεια αυτού ήταν να δημοσιευθεί το 2011 μια πράσινη βίβλος, ανοίγοντας μια διαδικασία δημόσιων διαβουλεύσεων. Τον Απρίλιο 2014, η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση για την καθοδήγηση των κρατών μελών ως προς το πώς να εφαρμόζουν την οδηγία⁹⁰.

Τον Απρίλιο 2010, η Επιτροπή παρουσίασε την τρίτη έκδοση του εγχειριδίου για την Ένταξη το οποίο απευθύνεται στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους ειδικούς επαγγελματίες, και τον Ιούλιο 2011, ενέκρινε την Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών. Επίσης, από το 2009, συστάθηκαν δυο μέσα για

⁸⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0066&qid=140385989906&from=EN> οδηγία 2014/66/ΕΕ (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁸⁸ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/document/COM20130151.do> COM(2013)0151 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁸⁹ http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_5.12.3.html (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:l33118> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

την αντιμετώπιση του ζητήματος της ένταξης: το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Ένταξη (που οργανώθηκε από την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή) και ο Ευρωπαϊκός Ιστοχώρος για την Ένταξη (<http://ec.europa.eu/ewsi/fr/>). Τον Ιανουάριο 2015, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Ένταξη διεύρυνε το πεδίο δράσης του και για να καταστεί Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τη μετανάστευση⁹¹.

Η «Οδηγία Επιστροφής» (2008/115/EK) καθορίζει κοινά πρότυπα της ΕΕ καθώς και διαδικασίες για την επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών. Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να μεταφέρουν στη νομοθεσία τους την οδηγία μέχρι τις 24 Δεκεμβρίου 2010. Η πρώτη έκθεση για την εφαρμογή της εγκρίθηκε το Μάρτιο 2014· προέβαλε τόσο τις θετικές εξελίξεις όσο και τις προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπισθούν. Οι κύριοι τομείς για περαιτέρω δράση περιλαμβάνουν την εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής της, την προώθηση συνεπώς πρακτικών που θα σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, την καλύτερη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και την ενίσχυση του ρόλου του FRONTEX⁹².

Η οδηγία 2009/52/EK διευκρινίζει τις κυρώσεις και τα μέτρα που πρέπει να εφαρμόζονται στα κράτη μέλη κατά των εργοδοτών που παραβιάζουν την απαγόρευση της απασχόλησης παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών. Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να μεταφέρουν στη νομοθεσία τους την οδηγία μέχρι τις 20 Ιουλίου 2011⁹³.

Η ΕΕ, ταυτόχρονα, διαπραγματεύεται και συνάπτει συμφωνίες επανεισδοχής με χώρες προέλευσης και διέλευσης για τους σκοπούς επιστροφής παράνομων μεταναστών και συνεργάζεται στον αγώνα κατά της εμπορίας ανθρωπίνων όντων. Οι εν λόγω συμφωνίες προβλέπουν αμοιβαίες δεσμεύσεις συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της τρίτων χωρών. Οι διαπραγματεύσεις που ολοκληρώθηκαν με τις ακόλουθες χώρες είχαν ως αποτέλεσμα να τεθούν σε ισχύ οι εν λόγω συμφωνίες: Χονγκ Κονγκ, Μακάο, Σρι Λάνκα, Αλβανία, Ρωσία, Ουκρανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Μαυροβούνιο, Πακιστάν, Σερβία, Μολδαβία και Γεωργία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν και Πράσινο Ακρωτήριο. Το

⁹¹ http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_5.12.3.html (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁹² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32008L0115> Οδηγία Επιστροφής» (2008/115/EK (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁹³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:EN:PDF> οδηγία 2009/52/EK (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Φεβρουάριο 2014, το Κοινοβούλιο συνήνεσε για τη σύναψη συμφωνίας επανεισδοχής με την Τουρκία⁹⁴.

2.7.2 Βασικοί Παράγοντες Παράνομης Μετανάστευσης Γενικότερα αλλά και Ειδικότερα στην ΕΕ

Οι λόγοι που καθιστούν ελκυστική την έξοδο από τη χώρα και την αναζήτηση εργασίας σε μία άλλη ποικίλλουν, όπως ποικίλλουν και οι συμπεριφορές των μεταναστών ανάλογα με τα κίνητρα τους. Η μετανάστευση προκύπτει τόσο από οικονομικά αίτια όσο και από πολιτικά. Είναι μία διαδικασία επιλογής⁹⁵, μία συνάρτηση χρησιμότητας, που γίνεται προσπάθεια να μεγιστοποιηθεί⁹⁶. Σε αυτή τη συνάρτηση υπάρχουν παράγοντες που ωθούν τους μετανάστες να φύγουν από τη χώρα προέλευσης τους και παράγοντες οι οποίοι τους ελκύουν προς τη χώρα προορισμού⁹⁷.

Ενδεικτικά αναφέρονται ως καίριες αιτίες αύξησης της εξόδου από τη χώρα για αναζήτηση εργασίας σε μία άλλη, οι χαμηλοί μισθοί και η ανισότητά τους μεταξύ των χωρών, το εισόδημα και το ΑΕΠ ως προσδιοριστικοί παράγοντες της ευημερίας, το ωράριο εργασίας και το επίπεδο της ανεργίας⁹⁸.

Οι λόγοι που μπορεί να προσελκύσουν τους μετανάστες ώστε να επιλέξουν μία συγκεκριμένη χώρα μπορεί να είναι η ζήτηση εργασίας, το υψηλό επίπεδο ευημερίας, οι καλοί μισθοί και το χαλαρό νομικό σύστημα ενός κράτους στην μεταναστευτική πολιτική που ασκεί⁹⁹.

⁹⁴ http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.12.3.html (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

⁹⁵ De Coulon A., Piracha M., *Self-selection and the performance of returnmigrants: the case of Albania Studies in Economics*, Kent Department of Economics University of Kent, 2002

⁹⁶ Agarwal R., Horowitz W.A. *Are international remittances altruism or insurance? Evidence from Guyana using multiple-migrant households*, *World Development* 30(11): 2002

⁹⁷ Carletto C., Davis B., Stampini M., Zezza A., *A country on the move: International migration in post-communist Albania*, *International Migration Review* 40(4), 2006,:771-774

⁹⁸ Klevmarken N. A., *Demographics and the dynamics of earnings*, *Journal of Population Economics*, 1993, 6, σελ.106

⁹⁹ Nikas C., *The movements of labour from Greece to the E.C countries in the period after the end of World War II*, PhD Thesis University of York, 1991

Εξ' ορισμού η παράνομη μετανάστευση εξαρτάται από το θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει το ποιος μπορεί και το ποιος δεν μπορεί να διασχίσει τα διεθνή σύνορα. Ο συνδυασμός των αυστηρότερων συνοριακών ελέγχων και οι περιορισμοί που τίθενται στα συστήματα μετανάστευσης αποτελούν τις νομικές συνθήκες / νομικούς όρους, που σε τελική ανάλυση έχουν δημιουργήσει μια παράνομη αγορά καθώς και τις οικονομικές ευκαιρίες για τις εγκληματικές οργανώσεις. Μια σημαντική οικονομική ή πολιτική διαφοροποίηση μεταξύ χωρών, παρέχει στις οργανώσεις που εμπλέκονται στη διακίνηση των μεταναστών έναν πληθυσμό «πελατών» που ζητά να μεταναστεύσει σε άλλη χώρα. Για παράδειγμα, όπου υπάρχει διαφορά στα εισοδηματικά επίπεδα μεταξύ δύο οικονομιών ή σημαντικά επίπεδα ανεργίας σε μια χώρα, αλλά όχι στην άλλη, η «οικονομική μετανάστευση» θα συμβεί παρά την ύπαρξη σχετικής μεταναστευτικής νομοθεσίας που την ποινικοποιεί¹⁰⁰.

Σε αυτό το σημείο βέβαια, πρέπει να τονιστεί ότι όλοι οι παραπάνω λόγοι αποτελούν μέρος της συνολικότερης θεωρίας γύρω από την μετακίνηση ανθρώπινου δυναμικού από μία χώρα σε μία άλλη όπως αυτές εκφράστηκαν από τις διαφορετικές σχολές οικονομικής σκέψης. Τα κίνητρα επίσης πολλές φορές διαφέρουν ανάλογα με το φύλο και την προέλευση των ανθρώπων. Για παράδειγμα στο παρελθόν μετανάστευαν κυρίως άντρες ενώ σήμερα η μετανάστευση είναι πλέον σύνηθες φαινόμενο και για τις γυναίκες οι οποίες μάλιστα τα καταφέρνουν πιο εύκολα στην εύρεση εργασίας¹⁰¹.

Επιπλέον η μόρφωση των μεταναστών επηρεάζει περισσότερο τις γυναίκες η γνώση της ξένης γλώσσας τους άντρες ενώ η εργασιακή εμπειρία τους αγγίζει το ίδιο. Επίσης, όσον αφορά τη διανομή των κερδών μεταξύ αυτών και των γηγενών εργαζομένων συνυπολογίζεται η οικογενειακή τους κατάσταση, η διάρκεια παραμονής, καθώς και ο τρόπος στον οποίο έχουν μεταναστεύσει¹⁰².

¹⁰⁰ Ν. Δενιόζος Η παράνομη διακίνηση λαθρομεταναστών στην ΕΕ., ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος σελ. 35 στα πρακτικά της διημερίδας στην ΑΔΙΣΠΟ «Λαθρομετανάστευση και Σύγχρονη Πειρατεία ως απειλές της Διεθνούς και Περιφερειακής Ασφάλειας», Θεσσαλονίκη 25-26 Νοεμβρίου 2009

¹⁰¹ Nikas C., King R., Economic growth through remittances: lessons from the Greek experience of the 1960s applicable to the Albanian case, *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* (2005), 7(2) σελ. 246

¹⁰² Adsera A., Chiswick R. B., Are there gender and country of origin differences in immigrant labor market outcomes across European destinations?, *Journal of Population Economics*, 2007, 20:512

Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί η συνεχής μείωση του μισθολογικού κενού ανάμεσα τους και η ανισοβαρής διανομή του εισοδήματος υπέρ των μεταναστών, ανάλογα βέβαια με τη χώρα προορισμού, γεγονός όμως που εξηγείται απόλυτα τόσο από το χαρακτήρα της επιλογής που έχει η μετανάστευση, αλλά και από τα ισχυρότερα κίνητρα των μεταναστών για επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Οι μετανάστες διακρίνονται ανάλογα με το νομικό καθεστώς, το χρόνο παραμονής στη χώρα υποδοχής, την απόφαση για μετανάστευση και την κατεύθυνση της. Η μετακίνηση του εργατικού δυναμικού επιφέρει τόσο θετικά όσο και αρνητικά αποτελέσματα στην οικονομία και την κοινωνία τόσο των χωρών που στέλνουν όσο και αυτών που δέχονται τέτοια κύματα¹⁰³.

Καταρχήν μειώνεται η ανεργία στη χώρα προέλευσης, η οποία από τη μία μεριά ανακουφίζεται από το βάρος, ενώ ταυτόχρονα κερδίζει από εισροές μεταναστευτικών εμβασμάτων καθώς και ξένης άμεσης επένδυσης. Επιπλέον βάσει ερευνών, αποδεικνύεται ότι η παρελθούσα μετανάστευση ωφελεί τη δημιουργία ιδιόκτητων επιχειρήσεων στη χώρα προέλευσης, η οποία βέβαια εξαρτάται και από την ηλικία του επικεφαλής της οικογένειας, την μόρφωση των μελών της και τον αριθμό εργατικού δυναμικού ανάμεσα τους¹⁰⁴.

Η παράνομη μετανάστευση ειδικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει χαρακτηριστικά των γενικότερων αιτιών της μετανάστευσης αλλά χαρακτηρίζεται και από ειδικότερα αίτια. Η πολιτική σταθερότητά της και η ευημερία της αποτελεί πλέον πόλο έλξης των μεταναστών. Κάνοντας μια ανασκόπηση στην ιστορία, θα παρατηρήσουμε ότι μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, οι χώρες της δυτικής Ευρώπης, ζητούσαν μετανάστες για ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού τους εν περίοδο ανάπτυξης. Τα τελευταία χρόνια, βέβαια, διαπιστώνεται χάσμα ανάμεσα στις πλούσιες και φτωχές χώρες και η μετακίνησή τους είναι ευκολότερη στην Ευρώπη λόγω τοποθεσίας.

Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕ περιβάλλεται από μεγάλο αριθμό νησιών, από τέσσερις θάλασσες (Μεσόγειος, Βαλτική, Βόρεια Θάλασσα και Εύξεινο Πόντο) και από δύο ωκεανούς (Ατλαντικό και Αρκτικό Ωκεανό). Θα μπορούσαμε να πούμε ότι πρόκειται

¹⁰³ Έμκε-Πουλοπούλου Η., Η μεταναστευτική πρόκληση, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 2007, σ. 121

¹⁰⁴ Kılıc T., Carletto G., Davis B., Zezza A., Investing back home: Return migration and business ownership in Albania, World Bank Policy Research Working Paper 436 Washington DC: World Bank 2007, σ. 22

για μια ενιαία χερσόνησο με ακτές χιλιάδων χιλιομέτρων, ακτές κατά πολύ μεγαλύτερου μήκους αναλογικά από αυτές των ΗΠΑ ή της Ρωσίας, δεδομένων των χερσαίων μαζών τους. Έτσι, τα δύο τρίτα των συνόρων της ΕΕ βρέχονται από θάλασσα, γεγονός το οποίο έχει συμβάλλει δραστικά στην παγκόσμια κατάταξη της ΕΕ να συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους δρώντες του παγκόσμιου εμπορίου. Επιπρόσθετα η ΕΕ, λόγω της γεωγραφικής μορφολογίας της κατατάσσεται παγκόσμια στην πρώτη θέση σε σχέση με τη θαλάσσια επικράτεια της. Επομένως, τα 70.000 χιλιόμετρα των ευρωπαϊκών ακτών και ο εξαιρετικά υψηλός αριθμός λιμένων προσφέρουν ανεμπόδιστη πρόσβαση στο εσωτερικό της ηπείρου μας¹⁰⁵.

Επίσης, ο εμφύλιος πόλεμος στην Συρία συνεχίζεται εδώ και 5 χρόνια με αποτέλεσμα η εσωτερική αλλά και η εξωτερική μετανάστευση να αυξάνεται διαρκώς όλο αυτό το διάστημα¹⁰⁶. Το Ιράκ και το Αφγανιστάν απέχουν πολύ από το να χαρακτηριστούν ασφαλής χώρες¹⁰⁷. Πολλοί από τους πολίτες των χωρών αυτών, απογοητευμένοι από τις χρόνιες διαμάχες και την μη ύπαρξη προοπτικής, αναζητούν μια εναλλακτική λύση προσπαθώντας να φτάσουν στην Ευρώπη με οποιοδήποτε μέσο και από οιαδήποτε διαδρομή.

Ακόμη η ασταθής κατάσταση στην Βόρεια Αφρική, με την Λιβύη να βρίσκεται αυτήν την στιγμή σε ένα καθεστώς ουσιαστικά ακυβερνησίας, πιέζει τους ανθρώπους να κινηθούν προς τον Βορρά. Ένα σημαντικό μέρος μεταναστών που φτάνουν στην Ευρώπη, προέρχεται από χώρες της Αφρικής όπου η κρατικές δομές έχουν σχεδόν καταρρεύσει, η οικονομική κατάσταση είναι άσχημη και το ποσοστό φτώχειας σε υψηλά επίπεδα¹⁰⁸. Οι μετανάστες αυτοί προσπαθούν να επιβιώσουν και να καταφέρουν να εγκατασταθούν σε μία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως μέρος ασφαλές ώστε να δημιουργήσουν ένα καλύτερο περιβάλλον διαβίωσης για αυτούς και τις οικογένειές τους.

¹⁰⁵ Σιούσιουρας, Π., Δαλακλής, Δ., Η συγκρουσιακή σχέση πειρατείας και θαλασσίων μεταφορών στη Σομαλία, Ναυτική Επιθεώρηση, Τόμος 170ος (573), (2010), σελ.100-112

¹⁰⁶ <http://www.un.org/apps/news/infocusRel.asp?infocusID=146> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁰⁷ <https://unama.unmissions.org/> και <http://www.un.org/apps/news/infocusRel.asp?infocusID=50> UN Mission Afganistan και situation report Iraq (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁰⁸ <http://www.unhcr.org/pages/49e45ac86.html> Αναφορά Ύπατης Αρμοστείας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Τέλος, οι σχετικά καλές καιρικές συνθήκες που επικρατούν στη Μεσόγειο το μεγαλύτερο διάστημα του χρόνου και ιδίως το καλοκαίρι, με σχετικά ήρεμη θάλασσα, αποτελεί λόγο μετακίνησης μέσω θαλάσσης προς τις χώρες της ΕΕ.

2.7.3 Παράνομη Μετανάστευση δια Θαλάσσης στην ΕΕ

Αν και η παράνομη μετανάστευση προς την Ελλάδα και την ΕΕ λαμβάνει χώρα με πολλούς τρόπους, μέσω ξηράς ή δια θαλάσσης, η Μεσόγειος αποτελεί σήμερα ένα από τα πιο σημαντικά σημεία λαθραίας εισόδου, μέσω θαλάσσης, παράνομων μεταναστών στην ΕΕ. Οι αυξανόμενες δημογραφικές πιέσεις στις νότιες μεσογειακές χώρες, οι πρόσφατες πολιτικές αναταραχές και εμφύλιες συρράξεις με τις αλλαγές καθεστώτων και τη δημιουργία κυμάτων φυγής αντιφρονούντων στις περισσότερες χώρες της βορείου Αφρικής και της ανατολικής Μεσογείου και οι οικονομικές ανισότητες μεταξύ Βορρά και Νότου, που γίνονται ιδιαίτερα αισθητές στην περιοχή της μεσογειακής λεκάνης, έχουν οδηγήσει στην όξυνση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης στην περιοχή της Μεσογείου¹⁰⁹.

Τα τελευταία χρόνια, με τη χρήση πλέον εμπορικών πλοίων κυρίως και μικρότερων φουσκωτών σκαφών μετέπειτα, έχει αυξηθεί κατά πολύ το ρεύμα παράνομης μετανάστευσης δια θαλάσσης στην ΕΕ. Οι δουλέμποροι, μεγάλα οργανωμένα δίκτυα, προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους μέσω αυτής της μεθόδου.

Η θάλασσα προσφέρει πολλές επιλογές διαδρομής μετακίνησης σε σχέση με την ξηρά, ενώ επίσης το κράτος μπορεί ευκολότερα να διενεργήσει ελέγχους και να προβάλει την κυριαρχία του στην ξηρά, σε σχέση με την θάλασσα που η συνήθης κατάσταση γι αυτήν είναι η «μη κυριαρχούμενη θάλασσα»¹¹⁰. Έτσι τα δίκτυα παράνομης διακίνησης μεταναστών καταφέρνουν να ελιχθούν και να διαφύγουν τον εντοπισμό από τα διάφορα επίπεδα επιτήρησης και να εισχωρήσουν στα σύνορα.

¹⁰⁹ Γεωργίου, Σ., Η λαθρομετανάστευση στην Ελλάδα. Αναζητώντας λύσεις, Αμυντικά Θέματα, τ.256, 2008, σελ.62-65.

¹¹⁰ Corbett Julian "Some Principles of Maritime Strategy", RN WAR COLLEGE PORTSMOUTH 1909 p. 92-94

Σήμερα οι κύριες θαλάσσιες διαδρομές που ακολουθούν οι μικτές ροές μεταναστών προκειμένου να προσεγγίσουν τις χώρες της Ευρώπης είναι τρεις:

Η πρώτη διαδρομή ξεκινά από τη Λιβύη και δευτερευόντως από την Τυνησία με προορισμό αρχικά το νησάκι της Lampedusa, το οποίο βρίσκεται ανάμεσα στην Ιταλία και την Τυνησία και ακολούθως κατευθύνονται στη Μάλτα και την Ιταλία. Μετά από μία Διυπουργική Διάσκεψη για τη μετανάστευση που οργανώθηκε το Νοέμβριο του 2006 στην Λιβύη, σε συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και της Αφρικανικής Ένωσης, επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ Λιβύης – Ιταλίας – Μάλτας ώστε οι ιταλικές και μαλτέζικες δυνάμεις ακτοφυλακής να επιτηρούν τα βόρεια θαλάσσια σύνορα της Λιβύης σε συνεργασία με Λίβυες δυνάμεις με σκοπό την αποτροπή της παράνομης μετανάστευσης προς την ΕΕ¹¹¹. Η σημερινή κατάσταση στη Λιβύη οδήγησε τις ροές μετανάστευσης σε τέτοιο επίπεδο που οι Ιταλικές αρχές αποφάσισαν την διεξαγωγή της στρατιωτικής επιχείρησης MARE NOSTRUM¹¹² την οποία διαδέχθηκε η Ευρωπαϊκή επιχείρηση της ΚΠΑΑ EUNAVFORMED¹¹³, ενώ παράλληλα διεξάγεται στην περιοχή της νότιας Ιταλίας η κοινή επιχείρηση της FRONTEX με την επωνυμία TRITON¹¹⁴. Πλέον οι μικτές ροές στη διαδρομή αυτή αποτελούνται κατά 80 τοις εκατό από μετανάστες και 20 τοις εκατό από πρόσφυγες¹¹⁵.

Η δεύτερη διαδρομή περνά από τα στενά του Γιβραλτάρ, όπου η απόσταση μεταξύ Ισπανίας και Μαρόκου είναι μόνο εννέα μίλια δηλαδή 15 χιλιόμετρα. Τα τελευταία χρόνια το πέρασμα στο Γιβραλτάρ έχει γίνει περισσότερο επικίνδυνο λόγω του ότι η επιτήρηση των συνόρων έχει ενταθεί. Η καλύτερη επιτήρηση της μεσογειακής ακτής του Μαρόκο έχει οδηγήσει στη μετατόπιση των διαδρομών παράνομης μετανάστευσης προς τα νότια ήτοι προς τις ακτές του Μαρόκου στον Ατλαντικό Ωκεανό αλλά και πιο κάτω (Μαυριτανία, Σενεγάλη, Γκάμπια). Έτσι ο προορισμός δεν είναι πλέον η νότια ισπανική περιφέρεια της Ανδαλουσίας αλλά οι

¹¹¹ Θεοδωρόπουλος, Σ., Λεκάκου, Μ., Πάλλης, Θ., Τσελέντης, Β., Τριανταφυλλίδου Α., Δενιόζος, Ν., «Κριτική αποτίμηση των προτάσεων της Πράσινης Βίβλου για μια μελλοντική θαλάσσια πολιτική της ΕΕ», 2007, www.eliamer.gr/wp-content/uploads (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹¹² <http://www.marina.difesa.it/cosa-facciamo/operazioni-conclude/Pagine/mare-nostrum.aspx> Mare Nostrum Operation website (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹¹³ http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eunavfor-med/index_en.htm EUNAVFORMED Operation website (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹¹⁴ <http://frontex.europa.eu/operations/archive-of-operations/NkKUdU> Επιχείρηση Τρίτων (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹¹⁵ <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/central-mediterranean-route/>

και <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/apulia-and-calabria-route/> Διαδρομές μεταναστευτικών ροών (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Κανάριοι Νήσοι, που ανήκουν στην Ισπανία, στον Ατλαντικό Ωκεανό¹¹⁶. Στην περιοχή είχε λάβει χώρα το 2006 η κοινή επιχείρηση της FRONTEX με την επωνυμία HERA¹¹⁷. Σήμερα οι ροές μεταναστών στη διαδρομή αυτή είναι περιορισμένες έως μηδενικές¹¹⁸.

Η τρίτη κύρια διαδρομή των ροών μετανάστευσης μέσω θαλάσσης ξεκινά από την Τουρκία και κατευθύνονται λόγω εγγύτητας προς τα ανατολικά νησιά του Αιγαίου¹¹⁹. Έχει παρατηρηθεί ότι σε αρκετές περιπτώσεις τα σκάφη που χρησιμοποιούνται από τα δίκτυα διακινητών είναι σε κακή κατάσταση, μη αξιόπλοα και σε πλείστες των περιπτώσεων οι επιβαίνοντες είναι υπεράριθμοι. Ένα ενδιαφέρον ακόμη στοιχείο είναι ότι έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις που σκάφη της Τουρκικής Ακτοφυλακής συνοδεύουν σκάφη με μετανάστες μέχρι τα Ελληνικά χωρικά ύδατα¹²⁰. Οι μικτές ροές στη διαδρομή αυτή αποτελούνται κατά 80 τοις εκατό από πρόσφυγες και 20 τοις εκατό από μετανάστες. Αυτό μπορεί να συναχθεί παρατηρώντας μία αξιοσημείωτη ιδιομορφία στη διαχείριση των θαλασσίων συνόρων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας: Οι μετανάστες πολύ συχνά είναι ολόκληρες οικογένειες που ταξιδεύουν μαζί, δηλαδή άνδρες, γυναίκες και παιδιά, σε αντίθεση με το τι συμβαίνει στην Ιταλία και την Ισπανία όπου εκεί οι μετανάστες είναι κυρίως νέοι άνδρες.

Η «σφαιρική προσέγγιση του θέματος της μετανάστευσης και της κινητικότητας» από πλευράς ΕΕ, καθορίζει ένα γενικό πλαίσιο για τις σχέσεις της Ένωσης με τις τρίτες χώρες σ' ό,τι αφορά τη μετανάστευση. Η προσέγγιση αυτή στηρίζεται σε τέσσερις πυλώνες: τη νόμιμη μετανάστευση και την κινητικότητα, την παράνομη μετανάστευση και εμπορία ανθρώπων, τη διεθνή προστασία και την πολιτική ασύλου, καθώς και τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των μεταναστεύσεων και της

¹¹⁶ Θεοδωρόπουλος, Σ., Λεκάκου, Μ., Πάλλης, Θ., Τσελέντης, Β., Τριανταφυλλίδου Α., Δενιόζος, Ν., «Κριτική αποτίμηση των προτάσεων της Πράσινης Βίβλου για μια μελλοντική θαλάσσια πολιτική της ΕΕ», 2007, www.eliamer.gr/wp-content/uploads (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹¹⁷ <http://frontex.europa.eu/news/hera-iii-operation-lt9SH3> Επιχείρηση HERA (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹¹⁸ <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-mediterranean-route/> και <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-african-route/> Διαδρομές μεταναστευτικών ροών (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹¹⁹ <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/eastern-mediterranean-route/> Διαδρομές μεταναστευτικών ροών (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹²⁰ <http://www.frontexit.org/fr/docs/49-frontexbetween-greece-and-turkey-the-border-of-denial/file> FRONTEX μεταξύ Ελλάδας Τουρκίας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

κινητικότητας επί της ανάπτυξης. Τα θεμελιώδη δικαιώματα των μεταναστών συνιστούν εγκάρσιο θέμα στην εν λόγω προσέγγιση.

Η σφαιρική προσέγγιση επικεντρώνεται στον περιφερειακό και διμερή διάλογο μεταξύ χωρών προέλευσης, διαμετακόμισης και προορισμού. Το βασικό μέσο της σφαιρικής προσέγγισης είναι η δυνατότητα σύναψης «εταιρικών σχέσεων κινητικότητας» με τρίτες χώρες. Παρόμοιες εταιρικές σχέσεις περιλαμβάνουν όχι μόνο συμφωνίες επανεισδοχής, αλλά ένα ευρύτερο φάσμα μέτρων που κυμαίνονται από την αναπτυξιακή βοήθεια έως τη διευκόλυνση χορήγησης προσωρινής θεώρησης, καθώς και μέτρα για την κυκλική μετανάστευση και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης¹²¹.

Κεφάλαιο 3^ο:

Θαλάσσια Πολιτική Και Ελλάδα

3.1 Γενικές Πληροφορίες

Η Ελλάδα είναι από τις χώρες εκείνες, που είναι προικισμένη από την θάλασσα και ευεργετημένη. Τα δύο τρίτα περίπου του Ελληνικού ηπειρωτικού χώρου περιβρέχονται από θάλασσα. Η γεινίαση με το υγρό στοιχείο και η επιθυμία για εξερεύνηση έδωσε στους κατοίκους της χώρας αυτής μια ιδιαίτερη εξοικείωση με τη θάλασσα και την απόκτηση ναυτικών δεξιοτήτων.

Η Ελλάδα λοιπόν, όπως προαναφέρθηκε, κατέχει ιδιαίτερη γεωστρατηγική θέση στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο, λόγω των εμπορικών δρόμων που την διαπερνούν αλλά και της γεινιάσής της με τη Μέση Ανατολή, που την καθιστά χώρα σταυροδρόμι μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι η Ελλάδα κίνηση από και προς τα στενά των Δαρδανελίων, από το δακτύλιο των νήσων Κυθήρων, Αντικυθήρων, Κρήτης Καρπάθου και Ρόδου. Η επιθυμία των ΗΠΑ

¹²¹ http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_5.12.3.html (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

να διατηρήσουν μία προκεχωρημένη βάση ανεφοδιασμού (Forward Logistic Base) στη ναυτική βάση της Σούδας και στην αεροπορική του Ακρωτηρίου στην Κρήτη, και επιβεβαιώνει τη γεωστρατηγική αξία των περιοχών αυτών¹²².

Η Ελλάδα είναι ένα από τα οκτώ κράτη που βρίσκονται στην ΝΑ Μεσόγειο, σε γεωστρατηγικό σημείο και με μεγάλη πολιτιστική παράδοση στη θάλασσα. Ειδικότερα, η γεωγραφική θέση της χώρας, με χερσαία και θαλάσσια σύνορα που φυλάγονται δύσκολα, δημιουργεί προϋποθέσεις ευκολότερης πρόσβασης πληθυσμών από γειτονικές χώρες ενώ παράλληλα, ως χώρα – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί ενδιάμεσο κι ενίοτε τερματικό σταθμό αρκετών μεταναστών. Η ύπαρξη σχετικά εκτεταμένου αγροτικού τομέα, μεγάλου αριθμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων αλλά και παραοικονομίας, συντελούν επίσης στην ευκολότερη απορρόφηση μεταναστευτικής εργασίας, συχνά εποχικής ή περιοδικής, κυρίως στους τομείς των κατασκευών, του αγροτικού τομέα, της παροχής υπηρεσιών και της βιοτεχνίας. Επιπλέον, η διαμόρφωση ενός εν γένει χαλαρού θεσμικού πλαισίου εκτιμάται πως ευνόησαν ή ενθάρρυναν την είσοδο μεταναστών¹²³. Η Ελλάδα θεωρείται ως η κύρια είσοδος μετανάστευσης στην Ευρώπη καθώς οι δίοδοι μέσω άλλων χωρών όπως της Ισπανίας έχουν ουσιαστικά φραγεί¹²⁴.

Όπως δείχνουν μια σειρά από μετρήσεις, η ελληνική οικονομία είναι σε μεγάλο βαθμό «εξαρτημένη» από τη θάλασσα. Το 19% του εργατικού δυναμικού της Ελλάδας απασχολείται στον τουριστικό τομέα¹²⁵. Η ελληνική ναυτιλία, υιοθετώντας το κριτήριο της "τονικής" μέτρησης αντιστοιχεί στο 15,94% της παγκόσμιας ναυτιλιακής δραστηριότητας¹²⁶. Ακόμη, το 19% των αλιευμάτων στην Μεσόγειο προέρχεται από την Ελλάδα, η οποία και διατηρεί έναν από τους μεγαλύτερους ναυτιλιακούς στόλους στην περιοχή (2008 *tonnes live weight*: 85 493).

Είναι λοιπόν εύκολα αντιληπτό ότι είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας η στενή παρακολούθηση και συνδιαμόρφωση των Ευρωπαϊκών πολιτικών γενικά, αλλά είναι

¹²² <http://news247.gr/eidiseis/afieromata/h-strathgikhs-shmasias-vash-ths-soudas-kai-oi-dieykolonuseis-stoys-amerikanouys.2390859.html> Ναυτική βάση Σούδας και διευκολύνσεις προς ΗΠΑ (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹²³ Γεωργαράκης, Νίκος Γ., Η μεταναστευτική πολιτική: Στάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική διοίκηση, στο Όψεις μετανάστευσης και μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα σήμερα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, 2009, σελ. 37-38

¹²⁴ Becatoros Elena, Greece: Europe's gateway for illegal immigration, The Washington Post, 2010

¹²⁵ OECD, Tourism in OECD Countries: Trends and Policies, Paris, OECD, 2008

¹²⁶ UNCTAD, Review of Maritime Policy, New York, The UNCTAD Secretariat, United Nations, 2010

ζωτικής σημασίας για αυτήν η κατεύθυνση της Θαλάσσιας Πολιτικής και της Στρατηγικής Θαλάσσιας Ασφαλείας της ΕΕ.

Τα εκτεταμένα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας, την αφήνουν εκτεθειμένη στο εξ' ανατολάς και νότιο Μεσογειακό μεταναστευτικό ρεύμα, που αδυνατεί από μόνη της να διαχειριστεί. Ύστερα μάλιστα και από τις εξατομικευμένες πολιτικές σε θέματα μετανάστευσης που υιοθέτησαν άλλες χώρες, αλλά και την σκληρότητα της στάσης των χωρών του Βίζεγκαρντ¹²⁷ που είχαν ως συνέπεια την ένταση των μεταναστευτικών ρευμάτων, η Ελλάδα έχει βρεθεί σε ακόμα πιο δεινή θέση σε ότι αφορά στην εισροή μεταναστών¹²⁸.

3.2 Νομοθετικό Πλαίσιο Κατά Της Παράνομης Μετανάστευσης Στην Ελλάδα

Ο πρώτος νόμος «περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι», ο ν. 3275, ψηφίστηκε στα 1925 και ίσχυσε μόλις δύο χρόνια: από το 1927 που κυρώθηκε έως το 1929. Ο νόμος 4310/1929 «περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου, διαβατηρίων, απελάσεων και εκτοπίσεων», ρύθμιζε τα θέματα της μετανάστευσης, αναθεωρημένο το 1948, ο οποίος αφορούσε κυρίως θέματα μεταναστευτικών εκροών. Αυτός ο νόμος, ίσχυσε για περισσότερο από 60 χρόνια, έως τις αρχές της δεκαετίας του 1990¹²⁹.

Στην αρχή της δεκαετίας του 1990, στην χώρα μας δεν υπήρχε νομοθετικό πλαίσιο για τον έλεγχο ή τη διαχείριση μεταναστευτικών εισροών. Ο πρώτος νόμος που προσπάθησε να ρυθμίσει τα θέματα της μετανάστευσης ήταν ο νόμος 1975/1991 «Είσοδος, έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης προσφύγων και άλλες διατάξεις». Ο νόμος αυτός είχε σκοπό κυρίως τον περιορισμό της μετανάστευσης, τον αυστηρότερο έλεγχο των συνόρων και την

¹²⁷ <http://www.euro2day.gr/news/world/article/1358988/tsehia-slovakia-polonia-sthrizoyn-th-metanasteft.html> Κράτη του Βίζεγκαρντ στηρίζουν περιοριστικές πολιτικές μετανάστευσης (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹²⁸ Baldwin, E, από τα πρακτικά του συνεδρίου, 'Οι Ευρωμεσογειακές Εξελίξεις και ο Ρόλος της Ελλάδας', Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών, Αθήνα, 2010

¹²⁹ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ, Τεύχος 104, 2004

απέλαση του μεγαλύτερου μέρους των παράτυπων μεταναστών από την Ελληνική επικράτεια, μη επιτρέποντας ουσιαστικά την είσοδο και εγκατάσταση ξένων στη χώρα μας με σκοπό την εργασία¹³⁰.

Ο νόμος 1975/1991 αρνούνταν να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα των 150000-200000 παράνομων μεταναστών. Ουσιαστικά εξουσιοδοτούσε τον κανονιστικό νομοθέτη να ρυθμίσει με προεδρικά διατάγματα το θέμα εν λευκώ. Απειλούσε ο παραπάνω νόμος με χρηματικό πρόστιμο και ποινή φυλάκισης τόσο τον εργοδότη όσο και τον παράνομο μετανάστη¹³¹.

Ο νόμος του 1991 χαρακτηρίζεται για τις συντηρητικές του αντιλήψεις. Απέβλεπε περισσότερο στην παρεμπόδιση εισόδου των μεταναστών, χωρίς να δίνει σημασία ότι αυτοί αντιμετωπίζουν πιεστικά προβλήματα. Για πρώτη φορά επιχειρήθηκε η χάραξη μιας νέας μεταναστευτικής πολιτικής το 1996. Προβλέφθηκαν με νόμο, εξουσιοδοτήσεις για την έκδοση των δύο διαταγμάτων του 1997 σχετικά με την νομιμοποίηση των μεταναστών. Ωστόσο τα αποτελέσματα υπολείπονταν κατά πολύ των προσδοκιών¹³².

Τα επόμενα χρόνια πολλοί μετανάστες εισήλθαν μη νόμιμα στην χώρα μας αναζητώντας εργασία . Για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου εκδόθηκαν τα προεδρικά διατάγματα 358/1997 και 359/1997 με κύριο σκοπό την νομιμοποίηση παράτυπων μεταναστών. Έπειτα από την κατάθεση των δικαιολογητικών αποκτούσαν την λευκή κάρτα που τους εξασφάλιζε την νόμιμη παραμονή τους για περιορισμένο χρονικό διάστημα . Στη συνέχεια αιτούνταν την έκδοση της πράσινης κάρτας χρονικής ισχύος ενός ,δύο ή πέντε ετών .Συνολικά 371.641 μετανάστες κατέθεσαν αίτηση για να λάβουν τη λευκή κάρτα αλλά μόνον 212.860 αλλοδαποί πέρασαν όμως στη δεύτερη φάση του προγράμματος, υποβάλλοντας αίτηση για την πράσινη κάρτα (προσωρινή κάρτα διαμονής, με διάρκεια 1, 2 ή 5 ετών). Αυτό το πρόγραμμα νομιμοποίησης είχε αρκετές πρακτικές και διοικητικές αδυναμίες στην εφαρμογή του, ωστόσο συνέβαλλε σημαντικά στην ‘ομαλοποίηση’ του

¹³⁰ Τριανταφυλλίδου, Α., Ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική : Προβλήματα και Κατευθύνσεις , ΕΛΙΑΜΕΠ, 2005, <http://www.eliamer.gr/old/eliamer/files/TRIAND.pdf> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹³¹ Αλιβιζάτος, Ν., Μετανάστευση και πολυπολιτισμικότητα, στο: Μετανάστευση και Δίκαιο, Εταιρία Δικαστικών Μελετών, 11Ο Πανελλήνιο Συνέδριο , Κως 8-10 Οκτωβρίου 2004, Αθήνα –Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα, 2007

¹³² Παπαδημητρίου, Γ., Μετανάστευση και Δίκαιο, Εταιρία Δικαστικών Μελετών, 11Ο Πανελλήνιο Συνέδριο , Κως 8-10 Οκτωβρίου 2004, Αθήνα –Κομοτηνή : Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα, 2007

μεταναστευτικού φαινομένου στην χώρα μας. Το 2001 τέθηκε σε εφαρμογή ο νόμος 2910/2001 με τίτλο 'Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις'. Ο νόμος είχε στόχο την ανάπτυξη ενός νέου προγράμματος νομιμοποίησης για την αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης στην Ελλάδα. Επίσης επεδίωκε να ρυθμίσει ζητήματα σχετικά με τον έλεγχο των συνόρων αλλά και τις προϋποθέσεις για την είσοδο αλλοδαπών στην Ελλάδα με σκοπό την εργασία ή τις σπουδές καθώς τελικά και θέματα πολιτογράφησης αλλοδαπών που κατοικούν στη Ελλάδα. Ο νόμος του 2001 αποτέλεσε αισθητή πρόοδο, χωρίς όμως να δίνει συνολική απάντηση στα προβλήματα της μετανάστευσης¹³³.

Ο νόμος αναθεωρήθηκε το 2002 και οι προθεσμίες υποβολής αιτήσεων και δικαιολογητικών επιμηκύνθηκαν. Μόνον τον Ιανουάριο του 2004 αποφάσισε η κυβέρνηση να χορηγεί άδειες διαμονής για δύο συνεχή χρόνια (νόμος 3202/2004) ελαφρύνοντας έτσι τον φόρτο εργασίας για την δημόσια διοίκηση και διευκολύνοντας τους μετανάστες. Στην μελέτη της ΙΝΕ-ΓΣΕΕ αναφέρεται ότι «το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η Ελληνική Πολιτεία βρέθηκε μάλλον απροετοίμαστη απέναντι στο φαινόμενο της μεταναστευτικής εισροής όπως αυτό εκδηλώθηκε στις διάφορες μορφές του: παλιννόστηση ελλήνων υπηκόων, παλιννόστηση και εισροή ομογενών, εισροή παράνομων αλλοδαπών»¹³⁴. Το 2003 συγκροτήθηκε το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής με σημαντικές αρμοδιότητες. Με το θεσμικό και διοικητικό εξοπλισμό που διαθέτει η χώρα μας δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της μετανάστευσης¹³⁵.

Σημαντικός σταθμός στα πλαίσια του μεταναστευτικού δικαίου στην χώρα μας αποτελεί ο νόμος 3386/2005 (Φ.Ε.Κ. 212 Α'/23.8.05) με τίτλο «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια». Με το νόμο αυτό ρυθμίζονται θέματα που αφορούν κυρίως στις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα, στα θέματα απέλασης, στην κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, σε λειτουργικά θέματα για την

¹³³ Παπαδημητρίου, Γ., Μετανάστευση και Δίκαιο, Εταιρία Δικαστικών Μελετών, 11^ο Πανελλήνιο συνέδριο Κως 8-10 Οκτωβρίου 2004, εκδ. Αντ. Σάκκουλα Αθήνα 2007.

¹³⁴ Μπάγκαβος, Χ., & Παπαδοπούλου, Δ., στο : ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, Μελέτη 15 της ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ, 2003

¹³⁵ Παπαδημητρίου, Γ., Μετανάστευση και Δίκαιο, Εταιρία Δικαστικών Μελετών, 11^ο Πανελλήνιο συνέδριο Κως 8-10 Οκτωβρίου 2004, εκδ. Αντ. Σάκκουλα Αθήνα 2007.

καλύτερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή των διατάξεων, καθώς επίσης δίνεται η δυνατότητα νόμιμης τακτοποίησης της διαμονής στη χώρα μας, όσων π.χ. έχουν λήξει οι άδειες διαμονής τους, ή όσων εισήλθαν πέραν των διατάξεων του προηγούμενου ν.2910/01 και μέχρι σήμερα παραμένουν μη νόμιμα στη χώρα, εφόσον βεβαίως πληρούν τις ειδικότερες προϋποθέσεις του νέου νόμου¹³⁶.

Ο νόμος 3536/2007 ήρθε να καλύψει τα νομικά και διοικητικά κωλύματα που δημιούργησε ο προηγούμενος νόμος . Οι βασικές προσθήκες αυτού του νόμου είναι η δυνατότητα που έχουν οι μετανάστες να εξαγοράζουν το είκοσι τοις εκατό των ενσήμων που τους λείπει για την ανανέωση των αδειών διαμονής τους . Επίσης δίνεται η δυνατότητα να νομιμοποιηθούν οι γονείς των παιδιών που φοιτούν στις δύο πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης¹³⁷.

Ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός στα πλαίσια του μεταναστευτικού δικαίου αποτελεί η εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 106/2007 (ΦΕΚ 135/Α/21.6.2007) σχετικά με την «Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην ελληνική επικράτεια των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους»¹³⁸.

Τον Σεπτέμβριο του 2011, στο ΦΕΚ Α´ 215 / 30.09.2011 δημοσιεύτηκε ο ν. 4018/2011, με τίτλο «Αναδιοργάνωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας, ρυθμίσεις θεμάτων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών»¹³⁹.

Ο Νόμος 4146/2013 (ΦΕΚ 90 Α) με τίτλο «Διαμόρφωση Φιλικού Αναπτυξιακού Περιβάλλοντος για τις Στρατηγικές και Ιδιωτικές Επενδύσεις» του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, διευκολύνει την παραμονή επενδυτών τρίτων χωρών, των οποίων οι επενδύσεις έχουν χαρακτηριστεί ως στρατηγικές επενδύσεις, μέσω της παροχής διευρυμένων χρονικών ορίων παραμονής για τους εκπροσώπους των επενδυτικών φορέων και των συνεργατών τους. Παράλληλα, παρέχεται δυνατότητα χορήγησης αδειών διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών και σε μέλη οικογενειών τους, που προβαίνουν

¹³⁶ Εγκ. 26/05 ΥΠ.ΕΣ

¹³⁷ Εγκ. 30/07 ΥΠ.ΕΣ

¹³⁸ Εγκ. 10/08 ΥΠ.ΕΣ

¹³⁹ Εγκ. 12/2012ΥΠ.ΕΣ

σε αγορά ακίνητης περιουσίας στην Ελλάδα, η αξία της οποίας υπερβαίνει τις 250.000 Ευρώ. Οι δύο αυτοί επιπλέον τύποι αδειών διαμονής προστίθενται στον ήδη υπάρχοντα Νόμο 3386/2005 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια».

Τον Απρίλιο του 2014, στο ΦΕΚ 80 δημοσιεύτηκε ο ν. 4251/2014 με τίτλο «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις». Αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό νόμο, εφεξής Κώδικα, επειδή σε αυτόν ενσωματώνονται οι ρυθμίσεις του ν.3386/2005 και άλλων 19 τροποποιητικών νομοθετικών παρεμβάσεων, 6 προεδρικών διαταγμάτων, ενώ γίνεται προσπάθεια περιορισμού του απαιτούμενου αριθμού εφαρμοστικών υπουργικών αποφάσεων. Ο Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης αποτελείται από 139 άρθρα¹⁴⁰.

Τέλος, ο Νόμος 3838/2010 έχει τις προϋποθέσεις απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας. Τροποποιείται ο *Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας* ο οποίος βασιζόταν στην αρχή του δίκαιου του αίματος. Με τον νέο νόμο τα παιδιά μεταναστών αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια, με τη γέννησή τους στην Ελλάδα, με προϋπόθεση ότι οι δύο γονείς διαμένουν στην Ελλάδα μόνιμα και νόμιμα για 5 συνεχόμενα έτη. Επίσης παιδιά μεταναστών, τα οποία έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον 6 έτη ελληνικού σχολείου και κατοικούν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, δικαιούνται την ελληνική ιθαγένεια. Οι αλλοδαποί οι οποίοι επιθυμούν την πολιτογράφηση ως Έλληνες θα πρέπει να διανέμουν νόμιμα για επτά συνεχόμενα έτη, να έχουν λευκό ποινικό μητρώο, γνώση ελληνικών, ομαλή ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή αλλά και εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος¹⁴¹. Το ΣΤΕ έκρινε ότι τα όρια ηλικίας που όριζαν οι διατάξεις του νόμου δεν ήταν συμβατές με το Σύνταγμα. Στη συνέχεια της απόφασης αυτής ψηφίστηκε ο νόμος 4332/15 ΦΕΚ 76Α που αναθεωρεί τα όρια ηλικίας και τροποποιεί βασικά άρθρα του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας.

Επίσης, η ίδρυση κέντρων φιλοξενίας παράνομων μεταναστών είναι ένας πρόσφατος μηχανισμός αντιμετώπισης του προβλήματος της παράνομης μετανάστευσης στην Ελλάδα, παρότι σε άλλες χώρες λειτουργούν εδώ και χρόνια

¹⁴⁰ Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, 2013

¹⁴¹ Καλοφωλιάς, Κ., Το Μεταναστευτικό Ζήτημα Στη Μεσόγειο, 2011 σ.38

παρόμοιες εγκαταστάσεις. Η ίδρυσή τους είναι αποτέλεσμα των εκρηκτικών διαστάσεων που έχει πάρει το μεταναστευτικό και η ανάγκη για λήψη άμεσων μέτρων.

Το πρώτο κέντρο φιλοξενίας λειτούργησε στην Αμυγδαλέζα σύμφωνα τις προβλέψεις του Νόμου 3907/ 2011. Η επιλογή της τοποθεσίας έγινε με δύο κριτήρια: για να στείλει ένα μήνυμα στις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας, ότι το πρώτο κέντρο κράτησης γίνεται στην Αττική, η οποία αντιμετωπίζει το μεγαλύτερο πρόβλημα με τους παράνομους μετανάστες και δημιουργείται μέσα στις εγκαταστάσεις της ΕΛ.ΑΣ. εκεί δηλαδή που μένουν και εκπαιδεύονται αστυνομικοί. Πάρα ταύτα, άλλες προβλεπόμενες στο Νόμο δομές 3907/ 2011 δεν λειτούργησαν ποτέ. Κάποιοι τέθηκαν σε λειτουργία εν μέσω σφοδρών κοινωνικών αντιδράσεων και με ιδιαίτερη κατασκευαστική προχειρότητα, όπως το κέντρο κράτησης στην Κόρινθο¹⁴²

Το κέντρο φιλοξενίας στην Αμυγδαλέζα εκκενώθηκε τον Ιανουάριο του 2015 με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης. Από τα τέλη Αυγούστου λειτουργεί χώρος φιλοξενίας στο Βοτανικό, ενώ με βάση την απόφαση του Ευρωπαϊκών ηγετών για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης 17 σημείων της Κομισιόν (25.10.2015) θα δημιουργηθούν δομές φιλοξενίας 30.000 ατόμων στην Ελλάδα¹⁴³.

Από τα παραπάνω είναι εύκολο να παρατηρήσουμε ότι η Ελληνική νομοθεσία ακολούθησε τις Ευρωπαϊκές νομοθετικές πρωτοβουλίες για την μεταναστευτική πολιτική, εκ' του οποίου συνάγεται ότι η Ελλάδα, στρατηγικά, αποφάσισε να κινηθεί στο πλαίσιο αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς η ίδια να έχει ορίσει δική της πολιτική. Τον Απρίλιο του 2013 δημοσιεύεται από τη Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής συνοχής του Υπουργείου Εσωτερικών η «Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη των Πολιτών Τρίτων Χωρών», η οποία και περιλαμβάνει δυο βασικούς άξονες ανάπτυξης πολιτικών, την παροχή εγγυήσεων ασφαλείας του τίτλου μόνιμης διαμονής αλλά και τις πολιτικές κοινωνικής ένταξης ανά τομέα, οι οποίες στοχεύουν στην άρση του αποκλεισμού πρόσβασης για τους μετανάστες σε βασικά κοινωνικά

¹⁴² Ευγενίου Μ. «Η Ελλάδα Ως Χώρα Υποδοχής Μεταναστών Και Οι Πολιτικές Ένταξης. Η Περίπτωση Των Κέντρων Υποδοχής Μεταναστών». ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 5^ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο , 8-10 Μαΐου 2014 σελ. 8-9

¹⁴³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5904_en.htm Ανακοίνωση Συμβουλίου για έγκριση του σχεδίου δράσης 17 σημείων της EC(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

αγαθά και υπηρεσίες, απαραίτητα για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή του τόπου¹⁴⁴

3.3 Παράγοντες Παράνομης Μετανάστευσης Στην Ελλάδα

Οι βασικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην αύξηση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης δια θαλάσσης στην Ελλάδα είναι:

α) η στρατηγική γεωγραφική θέση της χώρας μας και η γειτνίασή της με χώρες του Ευξείνου Πόντου, της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής από τις οποίες προέρχονται ή διέρχονται μετανάστες,

β) η εκτεταμένη ελληνική ακτογραμμή (16.600 χλμ.) και το πλήθος των νησιών και βραχονησίδων (πάνω από 3000), τα οποία δημιουργούν ένα χώρο προσπελάσιμο από άπειρες διευθύνσεις, όπως αποδεικνύεται από τα περιστατικά αποβίβασης μεταναστών σε ακτές της ηπειρωτικής Ελλάδας,

γ) η πυκνότερη διεθνής ναυτιλιακή κίνηση στον Ελληνικό θαλάσσιο χώρο (διέλευση πλοίων που συνδέουν τις περιοχές Δυτικής Μεσογείου, Ευξείνου Πόντου, Μέσης Ανατολής, Αδριατικής Θάλασσας και Βόρειας Αφρικής), συνιστούν αντικειμενικές δυσκολίες επιτήρησης και ελέγχου των θαλασσίων συνόρων, ώστε ακόμη και η συνεχής παρουσία περιπολικών σκαφών στη θάλασσα να μην μπορεί να εξασφαλίσει πλήρως την αποτροπή της λαθραίας εισόδου αλλοδαπών στη χώρα μας,

δ) η σταθερότητα και οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής και Νομισματικής Ένωσης που εκτιμάται ότι διαμορφώνουν ικανές και ασφαλείς πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες για την παραμονή και απασχόληση των μεταναστών στη χώρα,

¹⁴⁴http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/ethnikisratig_30042013.pdf
Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη των Πολιτών Τρίτων Χωρών (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

ε) Ο μεγάλος αριθμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ο σχετικά μεγάλος αγροτικός τομέας¹⁴⁵ και η παραοικονομία, που χαρακτηρίζουν την ελληνική οικονομία και καθορίζουν τη διάρθρωση της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την απορρόφηση της μεταναστευτικής εργασίας, ως φθηνής εργατικής δύναμης, σε άτυπες πολλές φορές μορφές απασχόλησης και στην παραοικονομία¹⁴⁶. Από αυτή την άποψη, η μεταναστευτική εργασία φαίνεται ότι κυρίως καλύπτει βοηθητικές θέσεις και λειτουργεί κατά τρόπο συμπληρωματικό στην εργασία των Ελλήνων εργαζομένων. Με τον τρόπο αυτό, επηρεάζει αρνητικά τις εργασιακές σχέσεις, αφού συμβάλλει στην επέκταση της ευελιξίας στις σχέσεις εργασίας, με τη διαμόρφωση μισθών σε χαμηλότερα επίπεδα, τη διεύρυνση του χρόνου εργασίας και τη διαφοροποίηση των μορφών εργασίας (παράνομη εργασία)¹⁴⁷.

Η Ελλάδα είναι μία χώρα ασφαλής που μπορεί να παράσχει φιλοξενία και εύκολη διέλευση προς τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης που δύναται να είναι ο τελικός προορισμός του κύριου όγκου των μικτών μεταναστευτικών ροών.

Ειδικότερα, στην Ελλάδα, με την αδύναμη κοινωνία πολιτών και τη συνάρθρωση και έκφραση των κοινωνικών συμφερόντων σε εξάρτηση με το κράτος, το ασταθές κανονιστικό πλαίσιο και τη συνακόλουθη χαλαρότητα στην υιοθέτηση και την εφαρμογή των κανονιστικών ρυθμίσεων, είναι παράγοντες της παράνομης μετανάστευσης στην Ελλάδα¹⁴⁸.

¹⁴⁵ Καμπέρης, Ν., Αλλοδαποί εργάτες στον ελληνικό αγροτικό χώρο: Πραγματικότητες, ιδεολογίες και νοοτροπίες, στο Χ. Μπάγκαβος, & Παπαδοπούλου, (επιμ.), Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών στην Ελληνική κοινωνία, Αθήνα, εκδ. Gutenberg, 2006, σελ. 417

¹⁴⁶ Αμίτσης Γ., Γ. Λαζαρίδης, Οι πολιτικές ρυθμίσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα, στο Γ. Αμίτσης, Γ. Λαζαρίδης, Νομικές και κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση, 2001, σελ.2

¹⁴⁷ Καρασαβόγλου Α., Μετανάστευση, αγορά εργασίας και ελληνική οικονομία, στο Μ. Χλέτσος, & Καστορίδης κ.ά., Ανεργία: Μύθοι και πραγματικότητες, Αθήνα, 1998, σελ. 137-15

¹⁴⁸ Διαμαντούρος, Ν., Πολιτισμικός δυϊσμός και πολιτική αλλαγή στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2000, σελ. 54-56

Κεφάλαιο 4^ο:

Η Συνεργασία ΕΕ-Οργανισμών για τη Νέα Στρατηγική

4.1 ΟΗΕ Και ΕΕ

Ο ΟΗΕ και η ΕΕ, εδώ και πολλά χρόνια, συνεργάζονται γενικότερα σε πολλούς τομείς που αφορούν την φτώχεια, την αιεφόρο ανάπτυξη, την ασφάλεια και την ειρήνη. Η γενικότερη έως σήμερα, ανταπόκρισή της στην συνεργασία της με τον διεθνή οργανισμό του ΟΗΕ, είναι άριστη και επιμελής σε θέματα που διαπραγματεύεται, όπως η τρομοκρατία, τα ναρκωτικά, το οργανωμένο έγκλημα, και ειδικότερα, την παράνομη μετανάστευση, την εμπορία προσώπων και την παράνομη διακίνηση όπλων.

Έτσι, η ΕΕ σε συνεργασία και τήρηση των κανόνων που θέτει ο ΟΗΕ, έχει λάβει συγκεκριμένα μέτρα για την εγκαθίδρυση στρατηγικών εταιρικών σχέσεων με τους οργανισμούς, τα ταμεία και τα προγράμματα του ΟΗΕ (UNAFP) στους τομείς της ανάπτυξης και των ανθρωπιστικών υποθέσεων. Παράλληλα, η Υπηρεσία Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ECHO) έχει αναπτύξει διάλογους στρατηγικού προγραμματισμού σε ανθρωπιστικές υποθέσεις προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση από την ECHO των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται από τα Η.Ε επικεντρώνεται σε δραστηριότητες όπου τα Η.Ε διαθέτουν αποδεδειγμένη πείρα ή συγκριτικό πλεονέκτημα. Η Ε.Ε και ο ΟΗΕ είναι απαραίτητο να μεριμνούν σε περιπτώσεις πρόληψης συγκρούσεων και διαχείρισης καταστάσεων κρίσης ή καταστάσεων που έπονται των κρίσεων, και να αλληλοσυμπληρώνουν ενδεχομένως τους πόρους τους. Όσον αφορά στην παροχή βοήθειας, όπου καθίσταται αναγκαίο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο ΟΗΕ έχουν ήδη λάβει τα πρώτα μέτρα για τον καλύτερο συγχρονισμό των δραστηριοτήτων τους για την πρόληψη των συγκρούσεων (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2003).

Επίσης, έχει ιδρυθεί η EUFOR, ένα στρατιωτικό σώμα, το οποίο δρα σε περιπτώσεις ανάγκης υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Τα ευρωπαϊκά κράτη μέλη που απαρτίζουν αυτό το στρατιωτικό σώμα, πλέον είναι προστατευμένα από τον ΟΗΕ σε

θέματα ασφαλείας και άμυνας που ίσως προκύψουν. Έτσι, η ΕΕ συμβάλλει στην σωστή λειτουργία του ΟΗΕ καθώς η συνεργασία αυτή αποτελεί σημαντικό "δομικό λίθο" στην εκπόνηση της Νέας Στρατηγικής.

4.2 ASEAN Και ΕΕ

Οι σχέσεις ASEAN (Association of South east Asian Nations) και Ε.Ε. ξεκίνησαν το 1980 με στόχο την προαγωγή της ευημερίας, της συνεργασίας και της ειρήνης, τόσο στα επιμέρους κράτη μέλη της ένωσης, όσο και σε παγκόσμια κλίμακα. Στην παρούσα φάση (μετά το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 15ης Ιανουαρίου 2014 σχετικά με το μέλλον των σχέσεων ΕΕ-ASEAN (2013/2148(INI)), η συνεργασία επεκτείνεται περὰ από τους οικονομικούς τομείς (εμπόριο και συναλλαγματικές σχέσεις) και στην προάσπιση της ειρήνης και της σταθερότητας στις περιοχές ενδιαφέροντος. Δεδομένου ότι η Ε.Ε. και ο ASEAN υιοθετούν μια κοινή ανησυχία για τις διενέξεις κυριαρχικών δικαιωμάτων στην Θάλασσα της Νότιας Κίνας και δείχνουν σημαντικό ενδιαφέρον για τη διατήρηση της ειρήνης, της σταθερότητας και το σεβασμό του διεθνούς δικαίου της θάλασσας, κατά προέκταση μπορούν να υιοθετηθούν και από τον ASEAN οι ανησυχίες για την διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας στις θάλασσες τις Ε.Ε. Επίσης, η Ε.Ε. σύμφωνα με την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, θα ήθελε να αποτελεί από εδώ και στο εξής έναν ενεργό πολιτικό εταίρο του ASEAN στην αναζήτηση μη στρατιωτικών λύσεων και διευθετήσεων αναφορικά με την ασφάλεια των συνόρων με σκοπό να ενισχυθεί η ειρήνη και η περιφερειακή σταθερότητα. Αυτή η σχέση που θα συμβάλει στη μείωση των περιφερειακών εντάσεων αλλά και στη διατήρηση της ασφάλειας των θαλασσών της Ε.Ε. θα συνεπάγεται ταχύτερους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών. Ήδη, η Ε.Ε. σε συνεργασία με τον ASEAN έχουν καταβάλει προσπάθειες για τη θέσπιση μέτρων πάταξης της πειρατείας που παρεμποδίζει το ασφαλές εμπόριο μεταξύ των δυο περιφερειακών οργανισμών (Συμφωνία Περιφερειακής Συνεργασίας για την Καταπολέμηση της Πειρατείας και της Ένοπλης Ληστείας Πλοίων στην Ασία (ReCAAP). Παράλληλα, επεκτείνεται και η διαπεριφερειακή τους συνεργασία και στην διαχείριση πόρων (θαλάσσιων και υποθαλάσσιων).

4.3 NATO Και ΕΕ

Η Ε.Ε αποτελεί έναν ιδιαίτερα σημαντικό εταίρο του NATO, ενώ στα πλαίσια των συμφωνιών ESDP και Berlin Plus συνεργάζεται με τη Συμμαχία σε τομείς όπως η ασφάλεια και η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης.

Στη συμφωνία ESDP (European Security and Defence Policy) το 2002 αλλά και αργότερα στην Berlin Plus ορίστηκε ότι το NATO θα ενισχύσει την προσπάθεια της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας για την αντιμετώπιση πιθανών κρίσεων σε ευρωπαϊκό έδαφος. Η ΕΕ θα είναι ικανή να έχει ηγετικό ρόλο σε αποστολές όπου το NATO δε συμμετέχει εξ' ολοκλήρου. Επιπροσθέτως, στόχος είναι η περαιτέρω ενδυνάμωση της ΕΕ με στόχο να αποτελεί έναν ισχυρό εταίρο που θα λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής ισχύος της Συμμαχίας. Το 2010 στη διάσκεψη του NATO στη Βαρσοβία συζητήθηκε ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου του NATO και της ΕΕ αλλά και της συνεργασίας τους στον τομέα της ασφάλειας στη θάλασσα, ενώ όπως έχει αναφερθεί, η συνεργασία στο ζήτημα της αντιμετώπισης του φαινομένου της πειρατείας είναι ήδη στενή¹⁴⁹.

Το NATO ως πολιτικοστρατιωτικός οργανισμός δεν έχει αναλάβει επιχειρήσεις φύλαξης συνόρων από παράνομη είσοδο μεταναστών. Στην Μεσόγειο δραστηριοποιείται για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την διαφύλαξη της ασφάλειας των θαλασσιών οδών με την επιχείρηση Active Endeavour¹⁵⁰

4.4 Αφρικανική Ένωση Και ΕΕ

Η ΕΕ και η Αφρικανική Ένωση, το 2007, ξεκίνησαν την συνεργασία τους με στόχο την νόμιμη και ομαλή μετανάστευση ατόμων μεταξύ ΕΕ και Αφρικής. Η

¹⁴⁹ Adrian Pop, NATO και Ευρωπαϊκή Ένωση: Συνεργασία και Ασφάλεια, Δελτίο NATO, Επίσημος Δικτυακός Τόπος NATO, 2014, <http://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/Greek/art6.htm> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁵⁰ http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_7932.htm Or Active Endeavour (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

συνεργασία αυτή, αρχικώς ξεκίνησε με απώτερο στόχο την κατανόηση και μελέτη των αιτιών που οδηγούσαν στην παράνομη μετανάστευση.

Η ενίσχυση της ισότητας στον εργασιακό τομέα, αλλά και η διαφορετική αντιμετώπιση των μεταναστών, ώστε αυτοί να απορροφώνται πιο ομαλά στις κοινωνίες, κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση. Με αυτό τον τρόπο, η παράνομη μετανάστευση από την Αφρική θα μειωθεί και μελλοντικά θα εξαλειφθεί. Μια τέτοια εξέλιξη θα επιτρέψει στα κράτη μέλη της ΕΕ να επικεντρωθούν σε άλλες περιοχές που αντιμετωπίζουν ανάλογα προβλήματα¹⁵¹ (Africa-EU Partnership,2014).

Η Αφρικανική Ένωση, τον Ιανουάριο του 2014, υιοθέτησε την 2050 AIM Strategy (2050 Africa's Integrated Maritime Strategy). Σε αυτό το κείμενο συμπεριλαμβάνονται οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτικές διαστάσεις που αφορούν σε όλα τα ζητήματα για την ασφάλεια στη θάλασσα. Στόχος της στρατηγικής αυτής είναι να ενισχυθεί περισσότερο η δημιουργία πλούτου από τους ωκεανούς, τις θάλασσες και τις εσωτερικές υδάτινες οδούς της Αφρικής με την ανάπτυξη μιας ακμάζουσας θαλάσσιας οικονομίας και την πλήρη αξιοποίηση των θαλάσσιων πόρων της περιοχής με περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο.

Η στρατηγική AIM είναι μια πολύ ενθαρρυντική κίνηση που δείχνει την αναγνώριση της σημασίας της θαλάσσιας ανασφάλειας στην μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της ηπείρου καθώς και την πολιτική βούληση για υποστήριξή της. Πρόκειται για μια στρατηγική δομημένη στις θεμελιώδεις αρχές της προσέγγισης της ανθρώπινης ασφάλειας, που σημαίνει ότι έχει ως στόχο τόσο την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της ανασφάλειας όσο και την βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών των κρατών μελών της Αφρικανικής Ένωσης. Επίσης αξιοσημείωτη είναι η ειδική αναφορά της AIM στη σημασία των ασφαλών θαλασσών για τις περικλειστές χώρες, δεδομένου ότι η εξάρτησή τους από γειτονικά παράκτια κράτη για τη συνολική τους ανάπτυξη και την οικονομική ανάπτυξη είχε γενικά αγνοηθεί¹⁵².

¹⁵¹ African Union, 2050 Africa's Integrated Maritime Strategy, AU, Version 1.0, , 3-32, Επίσημος Δικτυακός Τόπος Αφρικανικής Ένωσης, (2012), http://pages.au.int/sites/default/files/2050%20AIM%20Strategy%20%28Eng%29_0.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁵² African Union, 2050 Africa's Integrated Maritime Strategy, AU, Version 1.0, , 3-32, Επίσημος Δικτυακός Τόπος Αφρικανικής Ένωσης, (2012), http://pages.au.int/sites/default/files/2050%20AIM%20Strategy%20%28Eng%29_0.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η πρόσκληση στην Αφρικανική Ένωση για συμμετοχή στην ειδική σύνοδο κορυφή της 11-12 Νοεμβρίου 2015, στη Βαλέτα της Μάλτας, δείχνει την θέληση της ΕΕ για την συνεργασία και την ανάπτυξη κοινής προσέγγισης με την ΑΕ, ώστε να αντιμετωπιστούν τα αίτια της παράτυπης μετανάστευσης και να προστατευθούν οι άνθρωποι που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης, καθώς και να αντιμετωπιστεί η λαθραία διακίνηση και η εμπορία ανθρώπων. Από τη σύνοδο αυτή επιβεβαιώθηκε η δέσμευση των δύο φορέων (ΕΕ και ΑΕ) να αντιμετωπίσουν από κοινού την παράνομη διακίνηση μεταναστών εφαρμόζοντας κοινό σχέδιο δράσης (Action Plan)¹⁵³.

4.5 FRONTEX

Η πρωτοβουλία ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα (FRONTEX) ξεκίνησε με βάση την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 07/05/2002¹⁵⁴. Στο κείμενο προβλεπόταν η σύσταση ενός κοινού φορέα των ενασχολούμενων με τη φύλαξη των εξωτερικών συνόρων. Ο φορέας αυτός θα επιφορτιζόταν τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών. Το σχέδιο αυτό εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 13 Ιουνίου 2002, ώστε να εκπληρωνόταν ο παραπάνω σκοπός, όπως είχε διατυπωθεί στη σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ο οργανισμός αυτός συστάθηκε με τον κανονισμό 2007/2004 όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1168/2011 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα¹⁵⁵. Βασικός λόγος ύπαρξης του οργανισμού είναι η προστασία

¹⁵³ http://www.eeas.europa.eu/top_stories/2015/121115_valletta-summit-2015_en.htm Σύσκεψη Βαλέτας. Σχέδιο δράσης ΕΕ - ΑΕ για την παράνομη διακίνηση μεταναστών (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁵⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2002:0233:FIN:EN:PDF> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση COM(2002)233 με τίτλο Προς μια Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Ευρωπαϊκών Συνόρων, 2002 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁵⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:l33216> και <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32011R1168> Κανονισμός 2007/2004 όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1168/2011 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (FRONTEX) (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις παράνομες ροές αγαθών και ανθρώπων. Πιο συγκεκριμένα τα βασικά χαρακτηριστικά του οργανισμού μπορούν να παρατεθούν ως εξής:

1. συντονισμό της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.

2. στην εκπόνηση ενός προτύπου κοινής και ολοκληρωμένης αξιολόγησης των κινδύνων και την προετοιμασία των αναλύσεων των γενικών και ειδικών κινδύνων.

3. στην παροχή συνδρομής στα κράτη μέλη για την επαγγελματική κατάρτιση των εθνικών συνοριακών φρουρών τους μέσω ανάπτυξης κοινών κανόνων επαγγελματικής κατάρτισης, παρέχοντας επίσης επαγγελματική κατάρτιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο στους εκπαιδευτές των εθνικών συνοριακών φρουρών, οργανώνοντας σεμινάρια και προσφέροντας συμπληρωματική επαγγελματική κατάρτιση στους υπαλλήλους των αρμόδιων διοικήσεων.

4. στην παρακολούθηση της εξέλιξης της έρευνας στον τομέα του ελέγχου και της εποπτείας των εξωτερικών συνόρων.

5. στη συνδρομή στα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν μια κατάσταση που απαιτεί ενισχυμένη τεχνική και επιχειρησιακή βοήθεια στα εξωτερικά τους σύνορα.

6. στην παροχή στα κράτη μέλη της αναγκαίας στήριξης για την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επαναπατρισμού. Ο οργανισμός μπορεί να χρησιμοποιήσει τους οικονομικούς πόρους της Ένωσης που είναι διαθέσιμοι γι' αυτόν το σκοπό και οφείλει να καταρτίσει κατάσταση των ορθών πρακτικών απομάκρυνσης των υπηκόων τρίτων χωρών που βρίσκονται παράνομα στα κράτη μέλη.

7. στην αποστολή ομάδων ταχείας επέμβασης στα σύνορα (RABIT) στα κράτη μέλη σε κατάσταση επείγουσας και εξαιρετικής πίεσης, η οποία οφείλεται, για παράδειγμα, σε μαζική εισροή παράνομων μεταναστών¹⁵⁶.

¹⁵⁶<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:I14124> frontex mission αποστολή ομάδων ταχείας επέμβασης στα σύνορα (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η δημιουργία τελικά αυτού του οργανισμού αυτού αποτελεί αναμφίβολα μια πολύ σημαντική πτυχή για την από κοινού αντιμετώπιση του προβλήματος της παράνομης μετανάστευσης. Η εγκατάσταση της ομάδας στα σύνορα των κρατών-μελών που αντιμετωπίζουν πρόβλημα συνιστά την έμπρακτη απόδειξη, ότι υπάρχει η σχετική μέριμνα για την καταπολέμηση της παράνομης εισόδου ανθρώπων στην Ε.Ε

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα (FRONTEX), από την έναρξη λειτουργίας του μέχρι σήμερα ο οργανισμός έχει αναλάβει έναν αριθμό σημαντικών δράσεων και πρωτοβουλιών όπως:

- α. διεξαγωγή κοινών ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα
- β. σύσταση κεντρικού μητρώου διαθέσιμου τεχνικού εξοπλισμού
- γ. ανάπτυξη συνοριακών ομάδων ταχείας επέμβασης
- δ. εκπαίδευση συνοριοφυλάκων – κατάρτιση κοινών προτύπων εκπαίδευσης
- ε. συμμετοχή Τελωνειακού και Λιμενικού Σώματος στις δράσεις της FRONTEX¹⁵⁷.

Σε ότι αφορά τη σημερινή μεταναστευτική κρίση και το ρόλο της FRONTEX διαπιστώνουμε ότι ενώ υπάρχουν κανόνες για τον έλεγχο των συνόρων, η διαχείριση τους δεν έχει σήμερα ενιαία μορφή, καθώς στηρίζεται σε ένα συνονθύλευμα τομεακών εγγράφων και μέσων. Πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι να τα ενοποιήσει σε ένα ενωσιακό πρότυπο διαχείρισης των συνόρων, το οποίο θα καλύπτει όλες τις πτυχές της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης εντός του 2016.

Η αποτελεσματικότερη διαχείριση των συνόρων προϋποθέτει επίσης την καλύτερη αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρουν τα συστήματα ΤΠ και οι τεχνολογίες. Η ΕΕ διαθέτει σήμερα τρία συστήματα ΤΠ μεγάλης κλίμακας, που αφορούν τη διαχείριση του ασύλου (EURODAC), τις αιτήσεις για τη χορήγηση θεώρησης (Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις) και την ανταλλαγή

¹⁵⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:l33216> και <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32011R1168> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015).

πληροφοριών σχετικά με πρόσωπα ή αντικείμενα για τα οποία έχει δημιουργηθεί καταχώριση από τις αρμόδιες αρχές (Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν). Η πλήρης χρήση των συστημάτων αυτών μπορεί να αποφέρει οφέλη για τη διαχείριση των συνόρων, καθώς και να ενισχύσει την ικανότητα της Ευρώπης να μειώσει την παράτυπη μετανάστευση και να εξασφαλίσει την επιστροφή των παράτυπων μεταναστών. Μια νέα φάση θα προκύψει με την πρωτοβουλία για την «έξυπνη διαχείριση των συνόρων», με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διέλευσης των συνόρων¹⁵⁸.

1. Η ολοκλήρωση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου: Η Συνθήκη ΕΕ προσβλέπει σε ένα ενιαίο καθεστώς ασύλου που θα ισχύει σε όλη την Ένωση. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει μια ευρεία συζήτηση σχετικά με τα επόμενα βήματα για την ανάπτυξη του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων όπως ένας κοινός κώδικας για το άσυλο και η αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων για το άσυλο¹⁵⁹. Μια πιο μακροπρόθεσμη σκέψη για τη δημιουργία ενιαίας διαδικασίας λήψης αποφάσεων για το άσυλο θα αποτελέσει επίσης μέρος της συζήτησης, με στόχο τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των αιτούντων άσυλο σε ολόκληρη την Ευρώπη.

2. Επιμερισμένη διαχείριση των ευρωπαϊκών συνόρων: Η κλιμάκωση της δράσης στη Μεσόγειο επιβεβαιώνει ότι η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων συνιστά ολοένα και περισσότερο κοινή ευθύνη. Εκτός από ένα ευρωπαϊκό σύστημα συνοριοφυλάκων¹⁶⁰, η συζήτηση αυτή θα μπορούσε να καλύψει μια νέα προσέγγιση των διάφορων λειτουργιών της ακτοφυλακής στην ΕΕ, εξετάζοντας πρωτοβουλίες όπως η κατανομή των υλικών μέσων, κοινές ασκήσεις και διπλή χρήση των πόρων,

¹⁵⁸http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης Για Τη Μετανάστευση 13.5.2015 Σελ 15 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁵⁹ Η αμοιβαία αναγνώριση των θετικών αποφάσεων χορήγησης ασύλου είναι η αναγνώριση από κράτος μέλος των θετικών αποφάσεων για το άσυλο τις οποίες λαμβάνει άλλο κράτος μέλος

¹⁶⁰ Study on the feasibility of the creation of a European System of Border Guards (Μελέτη σκοπιμότητας της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού συστήματος συνοριοφυλάκων) (http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/docs/20141016_home_esbg_frp_001_esbg_final_report_3_00_en.pdf), (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015) η υπό εκπόνηση μελέτη για το μέλλον του FRONTEX.

συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας καθιέρωσης μιας Ευρωπαϊκής Ακτοφυλακής¹⁶¹.

3. Νέο υπόδειγμα νόμιμης μετανάστευσης: Σύμφωνα με τις Συνθήκες της ΕΕ, η τελική απόφαση για την εισδοχή οικονομικών μεταναστών εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Ωστόσο, η ΕΕ θα πρέπει να εξετάσει πώς μπορεί να συνυπάρξει ο εν λόγω περιορισμός με τις συλλογικές ανάγκες της οικονομίας της ΕΕ. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα εξετάσει, με τα κράτη μέλη, τη δυνατότητα ανάπτυξης ενός «συστήματος εκδήλωσης ενδιαφέροντος». Το σύστημα αυτό θα χρησιμοποιεί επαληθεύσιμα κριτήρια για να πραγματοποιείται αυτομάτως μια αρχική επιλογή των εν δυνάμει μεταναστών, ενώ οι εργοδότες θα καλούνται να ταυτοποιούν κατά προτεραιότητα τους αιτούντες από το σύνολο των υποψηφίων και η μετανάστευση θα πραγματοποιείται αφού προσφερθεί θέση εργασίας στον μετανάστη. Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια «πανενωσιακή δεξαμενή» ειδικευμένων μεταναστών, στην οποία θα έχουν πρόσβαση τόσο οι εργοδότες όσο και οι αρχές των κρατών μελών — ωστόσο, η ίδια η επιλογή και η διαδικασία εισδοχής θα παραμείνουν σε εθνικό επίπεδο, με βάση τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας των κρατών μελών.¹⁶²

Σε ότι αφορά τις τρέχουσες δράσεις της FRONTEX για τον έλεγχο και την επιτήρηση των θαλάσσιων συνόρων, αιχμές του δόρατος είναι οι κοινές επιχειρήσεις Ποσειδών και Τρίτων. Η επιχείρηση Ποσειδών (θαλάσσια) δραστηριοποιείται στην περιοχή του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου¹⁶³, προκειμένου να ελέγχει την ροή παράνομης μετανάστευσης προς την επικράτεια των κρατών μελών της ΕΕ και για την αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος. Αντίστοιχα η επιχείρηση Τρίτων δραστηριοποιείται στην Κεντρική Μεσόγειο¹⁶⁴.

¹⁶¹ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης Για Τη Μετανάστευση 13.5.2015 Σελ 23 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁶² http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης Για Τη Μετανάστευση 13.5.2015 Σελ 24 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁶³ <http://frontex.europa.eu/operations/archive-of-operations/Lq8P8c> Επιχείρηση Ποσειδών (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁶⁴ <http://frontex.europa.eu/operations/archive-of-operations/NkKUdU> Επιχείρηση Τρίτων (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

4.6 EUROSUR

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Επιτήρησης Συνόρων (European Border Surveillance System - EUROSUR) δημιουργήθηκε καλύτερη εικόνα για τα θαλάσσια σύνορα σαν ένας θαλάσσιος χάρτης με σκοπό την καλύτερη διαφύλαξη των θαλάσσιων συνόρων, δημιουργώντας ένα χώρο ασφάλειας, δικαιοσύνης και ελευθερίας. Κανονισμός 1052/2013, της 22ας Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επιτήρησης των Συνόρων (EUROSUR) προβλέπει ότι αυτό θα είναι ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών που θα αποσκοπεί στη βελτίωση της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ¹⁶⁵. Το EUROSUR παρέχει τη δυνατότητα ανταλλαγής δεδομένων σχετικών με τα σύνορα σε σχεδόν πραγματικό χρόνο μεταξύ των μελών του δικτύου, που αποτελείται από τις χώρες του Σένγκεν και τον FRONTEX¹⁶⁶.

Οι τρεις φάσεις που διέπουν την ενεργοποίησης της λειτουργίας του είναι:

1η φάση: Διασύνδεση υφισταμένων συστημάτων και μηχανισμών επιτήρησης με την δημιουργία Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου σε κάθε εμπλεκόμενο κράτος – μέλος, με στόχο την βελτίωση του συντονισμού και της επιχειρησιακής συνεργασίας των ομολόγων Αρχών αλλά και μεταξύ των συναρμόδιων Αρχών ενός κράτους - μέλους καθώς και τη δημιουργία ενός δικτύου INTRANET για την ανταλλαγή πληροφοριών και την αποτελεσματικότερη διαχείριση των θαλασσίων συνόρων.

2η φάση: Καλύτερη διαχείριση και αξιοποίηση των υφισταμένων μηχανισμών επιτήρησης με τη χρήση και περαιτέρω ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών (δορυφόροι, ανεπάνδρωτα ιπτάμενα μέσα κλπ.).

3η φάση: Ανάπτυξη ενός κοινού περιβάλλοντος ροής πληροφοριών εντός ΕΕ, στο οποίο θα συνεισφέρουν όλα τα διαθέσιμα συστήματα αναφορών – επιτήρησης,

¹⁶⁵ http://frontex.europa.eu/assets/Legal_basis/Eurosur_Regulation_2013.pdf Κανονισμός EUROSUR (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁶⁶ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης Για Τη Μετανάστευση 13.5.2015 Σελ 14 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

αρχικά στις κρίσιμες, από πλευράς λαθρομεταναστευτικών ροών, θαλάσσιες περιοχές (Μεσόγειος – Μαύρη Θάλασσα και Κανάριοι Νήσοι) και εν συνεχεία σε όλο το θαλάσσιο χώρο της ΕΕ¹⁶⁷.

Οι δύο πρώτες φάσεις αφορούν στα θαλάσσια και χερσαία σύνορα, ενώ στο τελικό στάδιο το EUROSUR θα καλύπτει μόνο τα θαλάσσια σύνορα. Η βασική χρηματοδότηση του σχεδίου προέρχεται κυρίως από Ευρωπαϊκό Ταμείο Συνόρων.

Αν και είναι φυσικό για την ΕΕ να υποστηρίζει ότι η τεχνολογική συνδρομή θα συνεισφέρει στη διάσωση ζωών των μεταναστών στη θάλασσα, υπάρχουν σκεπτικιστές που θεωρούν ότι το EUROSUR είναι ένα ακόμη εργαλείο που εστιάζει πρωταρχικά στην παρεμπόδιση μεταναστών να φθάσουν στην ΕΕ και θα έπρεπε να τεθούν ανθρωπιστικές ανησυχίες στην κορυφή των πρωτοβουλιών ανάπτυξης του¹⁶⁸.

4.7 Δράσεις Hotspot, Relocation & Resettlement

4.7.1 Η ευρωπαϊκή ατζέντα δράσης για τη μετανάστευση

Με βάση πρόταση που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Σχέδιο δράσης 10 σημείων), τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν στις 23 Απριλίου 2015 (βλ. τη δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου) για ταχεία λήψη μέτρων προς διάσωση ζωών και εντατικότερη δράση της Ένωσης στον τομέα της μετανάστευσης. Ψηφίστηκε ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου λίγες μέρες αργότερα, στις 29 Απριλίου.

Στη συνέχεια η Επιτροπή δημοσίευσε την ευρωπαϊκή ατζέντα δράσης για τη μετανάστευση στις 13 Μαΐου 2015, στην οποία εμφανίζεται η δεδηλωμένη βούλησή της να θέσει τη μετανάστευση στο κέντρο των προτεραιοτήτων της. Η εν λόγω ατζέντα προτείνει άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης στη Μεσόγειο καθώς

¹⁶⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:l14579> European external border surveillance system (EUROSUR)", 2008

¹⁶⁸ Julia Gour «EU Policies on Mixed Migration Flows in the Mediterranean Sea», European Union Centre in Singapore, 2015 σελ. 6 και Shenker, J. Mediterranean migrants deaths: a litany of largely avoidable loss, *The Guardian*, 03rd October (2013), available at: <http://www.theguardian.com/world/2013/oct/03/mediterranean-migrant-deaths-avoidable-loss> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

και δράσεις που πρέπει να αναληφθούν τα προσεχή έτη για την καλύτερη διαχείριση των μεταναστεύσεων από κάθε άποψη. Στην ατζέντα περιλαμβάνεται η θέσπιση ενός ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης με σκοπό τη μείωση της παράνομης μετανάστευσης στην ΕΕ. Ο βασικός στόχος είναι η μετατροπή των δικτύων παράνομης διακίνησης μεταναστών σε δραστηριότητες υψηλού κινδύνου και χαμηλής απόδοσης. Από τις 28 Απριλίου 2015, η επιτροπή είχε ήδη εγκρίνει την συνεργασία της ΕΕ με τρίτες χώρες για την καταπολέμηση αυτών των δικτύων παράνομης μετανάστευσης

Σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση, η Επιτροπή προτείνει προσανατολισμούς σε τέσσερις κατευθύνσεις: Μείωση των κινήτρων για παράτυπη μετανάστευση, διαχείριση των συνόρων σώζοντας ζωές και παρέχοντας ασφάλεια, ανάπτυξη ισχυρής κοινής πολιτικής για τη χορήγηση ασύλου με βάση την εφαρμογή του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος για το άσυλο, αλλά και αξιολόγηση και ενδεχομένως αναθεώρηση του κανονισμού του Δουβλίνου το 2016· και τέλος, εφαρμογή μιας νέας πολιτικής νόμιμης μετανάστευσης με τον εκσυγχρονισμό και την αναθεώρηση του καθεστώτος της «μπλε κάρτας», καθορίζοντας νέες προτεραιότητες στις πολιτικές μετανάστευσης και βελτιστοποιώντας τα πλεονεκτήματα της μεταναστευτικής πολιτικής για τα πρόσωπα και τις χώρες προέλευσης, για παράδειγμα καθιστώντας την αποστολή εμβασμάτων λιγότερο δαπανηρή, ταχύτερη και ασφαλέστερη¹⁶⁹.

Η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED) θα πρέπει να εργαστούν από κοινού με τις χώρες εταίρους για την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων για την πρόληψη των επικίνδυνων ταξιδιών. Πρώτον, η ΕΕ θα πρέπει να αυξήσει τη στήριξη που παρέχει στις χώρες που είναι αποδέκτες του κύριου όγκου των εκτοπισμένων προσφύγων, να θεσπιστούν και να εμβαθυνθούν τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης και προστασίας, με νέα προγράμματα για τη Βόρεια Αφρική και το Κέρασ της Αφρικής και ενίσχυση του υφιστάμενου για τη Μέση Ανατολή. Η πρόβλεψη της Επιτροπής για διάθεση 30 εκατ. ευρώ την περίοδο 2015/2016 και η περαιτέρω συμπλήρωση του ποσού αυτού με πρόσθετες συνεισφορές από τα κράτη μέλη για τις παραπάνω δράσεις είναι μία καλή αρχή. Δεύτερον, ένα πιλοτικό κέντρο πολλαπλών σκοπών να δημιουργηθεί στο Νίγηρα μέχρι τα τέλη του έτους. Σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (IOM), την Ύπατη Αρμοστεία

¹⁶⁹ http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_5.12.3.html (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες και τις αρχές του Νίγηρα, το Κέντρο θα συνδυάζει την παροχή πληροφοριών, την τοπική προστασία και τις ευκαιρίες επανεγκατάστασης για αυτούς που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης. Κέντρα αυτού του είδους σε χώρες καταγωγής ή διέλευσης θα συμβάλουν στο να δίνεται μια ρεαλιστική εικόνα για την πιθανή επιτυχία των ταξιδιών των μεταναστών και θα προσφέρουν δυνατότητες επιλογής της υποστηριζόμενης οικειοθελούς επιστροφής παράτυπων μεταναστών. Τρίτον, η μετανάστευση να αποτελέσει ιδιαίτερη συνιστώσα των αποστολών στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) οι οποίες έχουν ήδη αναπτυχθεί και δραστηριοποιούνται σήμερα σε χώρες όπως ο Νίγηρας και το Μάλι, και οι οποίες θα ενδυναμωθούν όσον αφορά τη διαχείριση των συνόρων.

Οι εργασίες αυτές θα συνδέονται στενά με τις ευρύτερες πολιτικές πρωτοβουλίες για την προώθηση της σταθερότητας. Ιδιαίτερη σημασία έχει η δράση που έχει αναλάβει η Ύπατη Εκπρόσωπος / Αντιπρόεδρος για την αντιμετώπιση της κατάστασης στη Λιβύη, με παροχή πλήρους υποστήριξης στις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών για την προώθηση της διαδικασίας συγκρότησης κυβέρνησης εθνικής ενότητας. Οι συνεχείς προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κρίσης στη Συρία έχουν συνοδευτεί από 3,6 δισ. ευρώ σε βοήθεια για ανθρωπιστικούς σκοπούς, σταθεροποίηση και ανάπτυξη στο εσωτερικό της Συρίας και για βοήθεια στους Σύριους πρόσφυγες σε χώρες όπως ο Λίβανος, η Ιορδανία, η Τουρκία και το Ιράκ. Αυτές είναι μερικές μόνο από τις πιο εμφανείς πολιτικές κρίσεις που θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη μετανάστευση προς την ΕΕ κατά τους επόμενους μήνες. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στους ανατολικούς εταίρους μας, τα Δυτικά Βαλκάνια και την Ασία προωθώντας τα υφιστάμενα πλαίσια συνεργασίας¹⁷⁰.

Οι οργανισμοί της ΕΕ μπορούν επίσης να βοηθήσουν τις αρχές των κρατών μελών να εντείνουν τη δράση τους κατά των εγκληματικών δικτύων λαθραίας διακίνησης. Οι οργανισμοί μπορούν να βοηθήσουν στον προσδιορισμό της ταυτότητας των λαθροδιακινητών, την έρευνα για τις δραστηριότητές τους, τη δίωξή τους και τη δέσμευση και δήμευση των περιουσιακών τους στοιχείων. Η δράση θα

¹⁷⁰ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης Για Τη Μετανάστευση 13.5.2015 Σελ 7 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

βασίζεται στις άμεσες προσπάθειες για τον εντοπισμό, τη δέσμευση και καταστροφή των σκαφών πριν αυτά χρησιμοποιηθούν από τα εγκληματικά δίκτυα¹⁷¹.

Ένα από τα κίνητρα για τους παράτυπους μετανάστες είναι η γνώση ότι το σύστημα επιστροφής της ΕΕ — σύστημα που αποβλέπει στην επιστροφή των παράτυπων μεταναστών ή των προσώπων των οποίων η αίτηση ασύλου απορρίπτεται — λειτουργεί με ατελή τρόπο. Τα δίκτυα λαθραίας διακίνησης συχνά εκμεταλλεύονται το γεγονός ότι σχετικά λίγες αποφάσεις επιστροφής εφαρμόζονται — μόνον το 39,2 % των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν το 2013 ήταν αποτελεσματικές¹⁷².

Ανάμεσα στα επείγοντα μέτρα, η Επιτροπή προέβη σε άμεσο τριπλασιασμό των διαθέσιμων ικανοτήτων και πόρων το 2015 και 2016 για τις κοινές επιχειρήσεις Τρίτων και Ποσειδών που συμμετέχει η FRONTEX. Υπέβαλε όμως κυρίως συγκεκριμένες προτάσεις για να υλοποιηθεί η αρχή της αλληλεγγύης που αναφέρει το άρθρο 8 της ΣΕΕ: αφενός, με ένα προσωρινό μηχανισμό κατανομής των αιτούντων άσυλο που θα πρέπει να συμπληρωθεί το 2015 με μια πρόταση μόνιμου ευρωπαϊκού καθεστώτος μετεγκατάστασης (relocation) σε έκτακτες καταστάσεις μαζικών εισροών και αφετέρου, με ένα πρόγραμμα επανεγκατάστασης (resettlement) στο επίπεδο της Ένωσης για τους εκτοπισμένους που έχουν προφανώς ανάγκη διεθνούς προστασίας στην Ευρώπη¹⁷³.

Στο πλαίσιο της πολιτικής για την ασφάλεια και κοινή άμυνα (ΚΠΑΑ), αποφασίστηκε μια επιχείρηση στη Μεσόγειο για την εξάρθρωση των δικτύων των διακινητών και την καταπολέμηση της διακίνησης μεταναστών. Αρχικά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε ονομάσει την πρώτη στρατιωτική της δράση στη Μεσόγειο, EUNAVFORMED (μετέπειτα ονομάστηκε "SOPHIA", από το όνομα ενός μικρού

¹⁷¹ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης Για Τη Μετανάστευση 13.5.2015 Σελ 11 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁷² http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης Για Τη Μετανάστευση 13.5.2015 Σελ 12 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁷³ http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_5.12.3.html (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

κοριτσιού που είχε γεννηθεί σε πλοίο επιχείρησης στη Λιβύη στις 22 Αυγούστου 2015 που περισυνέλεξε τη μητέρα του)¹⁷⁴.

Η αποστολή της EUNAVFOR Med είναι να επιχειρήσει με βάση τους καθορισθέντες πολιτικούς, στρατηγικούς και στρατιωτικούς σκοπούς ώστε να:

- συνεισφέρει στη διακοπή / φθορά του επιχειρησιακού μοντέλου των δικτύων παράνομης διακίνησης μεταναστών (human smuggling and trafficking networks) στη Μεσόγειο,
- συνεισφέρει στη μείωση περαιτέρω απωλειών ζωών στη θάλασσα.

Η EUNAVFOR Med θα διεξαχθεί σε τρεις συνεχόμενες φάσεις και σε πλήρη συμφωνία με το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων των ανθρωπιστικών, προσφυγικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η πρώτη φάση δίνει έμφαση στην επιτήρηση και την εκτίμηση των δραστηριοτήτων των δικτύων λαθροδιακίνησης και εκμετάλλευσης μεταναστών (human smuggling and trafficking networks) στην Νοτιοκεντρική Μεσόγειο. Η δεύτερη φάση της επιχείρησης προβλέπει την έρευνα και εφόσον κριθεί απαραίτητο, την εκτροπή των ύποπτων σκαφών. Στην τρίτη φάση θα επιτρέπεται η καταστροφή σκαφών και σχετιζομένων μέσων, κατά προτίμηση πριν τη χρήση τους και η σύλληψη των λαθροδιακινητών / εκμεταλλευτών (traffickers and smugglers). Από τις 7.10.2015 η επιχείρηση «SOPHIA» είναι στη δεύτερη φάση¹⁷⁵.

Η EUNAVFORMED είναι μέρος της συνολικής προσέγγισης της ΕΕ για τη μετανάστευση, στοχεύοντας στην αντιμετώπιση τόσο των σημερινών συμπτωμάτων, όσο και των βαθύτερων αιτίων όπως οι συγκρούσεις, η φτώχεια, η κλιματική αλλαγή και οι διώξεις. Η επιχείρηση αυτή, στο πλαίσιο μιας συνολικής προσέγγισης η οποία περιλαμβάνει τη χρήση άλλων εργαλείων και δράσεων, θα συνεισφέρει στην αντιμετώπιση των δικτύων παράνομης διακίνησης μεταναστών, που είναι υπεύθυνα για την απώλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα.

Άλλες δράσεις της ΕΕ περιλαμβάνουν:

¹⁷⁴ Κοντογιάννης Σ., "Σύνοδος κορυφής ΕΕ: Ανατριχιαστική σκλήρυνση ενάντια σε πρόσφυγες και μετανάστες", Εργατική Αλληλεγγύη, (1194), 2014 και <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/09/28-eunavfor/> Council of the EU PRESS RELEASE 678/15 28.09.2015 Μετονομασία της EUNAVFOR (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁷⁵ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/09/28-eunavfor/> Council of the EU PRESS RELEASE 678/15 28.09.2015 η EUNAVFOR περνάει στη δεύτερη φάση (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

- αυξημένη συνεργασία με την Αφρικανική Ένωση (συμπεριλαμβανομένης της οργάνωσης της κοινής συνόδου κορυφής του φθινοπώρου), τις περιφερειακές Αφρικανικές οργανώσεις, τις χώρες προέλευσης και διέλευσης των μικτών μεταναστευτικών ροών, τον IOM, τον UNHCR και άλλους εταίρους,

- αυξημένη παρουσία της ΕΕ στη Μεσόγειο, ιδίως μέσω των κοινών επιχειρήσεων της FRONTEX στη Μεσόγειο, Τρίτων και Ποσειδών,

- αυξημένη υποστήριξη για τη διαχείριση των συνόρων στην περιοχή και μέσω των αποστολών ΚΠΑΑ, ιδίως ενισχύοντας EUCAP SAHEL Niger,

- Βελτίωση της ασφάλειας, της διαβίωσης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών στις χώρες προέλευσης, ώστε οι άνθρωποι να οικοδομήσουν ένα μέλλον στη χώρα τους,

- προσπάθειες για δημιουργία και στήριξη από την ΕΕ περιφερειακών πλαισίων συνεργασιών και ιδίως εκείνων του Ραμπάτ¹⁷⁶ και του Χαρτούμ¹⁷⁷,

- τη συνεργασία με τις χώρες διέλευσης για τον έλεγχο των μεικτών ροών μετανάστευσης και την καταπολέμηση των λαθροδιακινητών πιο αποτελεσματικά,

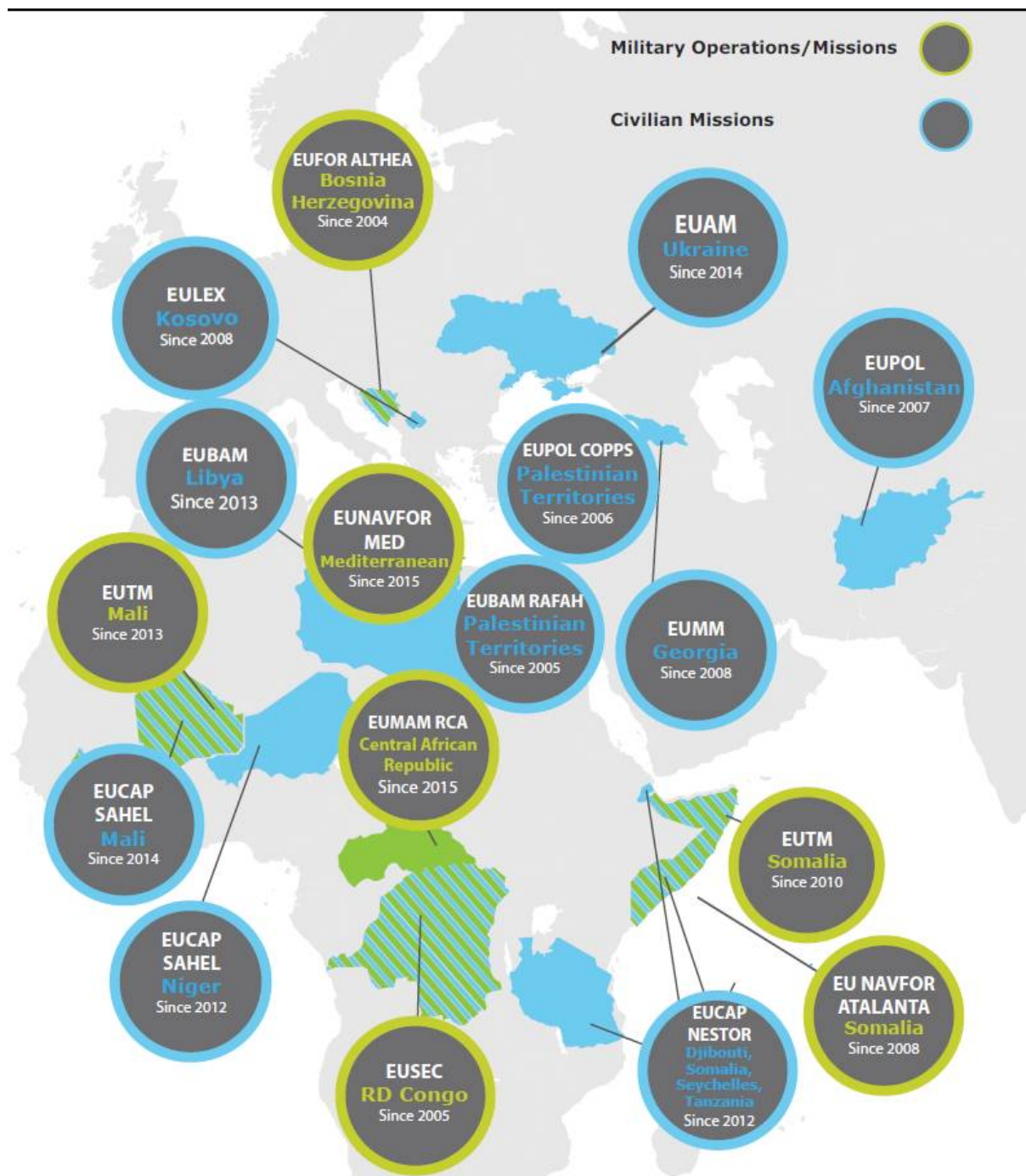
- τη δημιουργία ικανοτήτων (capacity building) στις χώρες προέλευσης και διέλευσης ώστε να μπορούν οι τοπικές αρχές να αντιμετωπίσουν το ζήτημα πιο αποτελεσματικά¹⁷⁸.

Στην εικόνα 3 φαίνονται στο σύνολό τους οι τρέχουσες αποστολές Κοινής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας της ΕΕ. Στόχος της Ευρωπαϊκής συνολικής προσέγγισης είναι να αυξήσει την υποστήριξη της διαχείρισης συνόρων και μέσω των αποστολών ΚΠΑΑ. Οι επιχειρήσεις που θα προσδώσουν περισσότερα στη διαχείριση συνόρων και πρόκειται να ενισχυθούν, θεωρείται ότι είναι η EUBAM Libya, η EUCAP SAHEL Niger και η EUCAP SAHEL Mali.

¹⁷⁶ Euro-African Dialogue on Migration and Development <http://processusderabat.net/web/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁷⁷ EU and AU initiative against human smuggling <http://ecre.org/component/content/article/70-weekly-bulletin-articles/911-khartoum-process-eu-and-african-union-launch-initiative-against-smuggling-of-migrants.html> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁷⁸ <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/migratory-pressures/preventing-illegal-migration-flows/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Εικόνα 3. Τρέχουσες Επιχειρήσεις ΚΠΑΑ. Πηγή: http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/index_en.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η EUBAM Libya υποστηρίζει τις αρχές της Λιβύης στην προσπάθεια για ανάπτυξη ικανοτήτων ασφάλειας και διαχείρισης των συνόρων στα χερσαία, θαλάσσια και εναέρια σύνορα της χώρας¹⁷⁹.

¹⁷⁹http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eubam-libya/pdf/factsheet_eubam_libya_en.pdf Ορ EUBAM website (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η EUCAP SAHEL Niger έχει στόχο την ενίσχυση των ικανοτήτων των Δυνάμεων Ασφάλειας του Νίγηρα, ιδίως για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος με αποτελεσματικό, συνεπή και συντονισμένο τρόπο.¹⁸⁰

Η EUCAP SAHEL Mali έχει στόχο την παροχή βοήθειας και συμβουλών στην Εθνική αστυνομία, στην Εθνική χωροφυλακή και την Εθνική Φρουρά του Μάλι, για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης της ασφάλειας που προβλέπονται από τη νέα κυβέρνηση, με σκοπό:

- τη βελτίωση της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας τους
- την αποκατάσταση των αντιστοιχών αλυσίδων ιεραρχίας τους
- την ενίσχυση του ρόλου των δικαστικών και διοικητικών αρχών όσον αφορά τη διαχείριση και την εποπτεία των αποστολών τους
- την διευκόλυνση της επανέναρξης επιχειρήσεων τους στο βόρειο τμήμα της χώρας¹⁸¹

4.7.2 Hotspot

Με σκοπό να βοηθηθεί ένα κράτος από τις δυσανάλογες μεταναστευτικές πιέσεις στην ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε μια νέα προσέγγιση με την ονομασία "Hotspot". Ως «κομβικό σημείο» (Hotspot) ορίζεται ένα τμήμα των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ ή μια περιοχή με έκτακτη μεταναστευτική πίεση που απαιτεί ενισχυμένη και συντονισμένη στήριξη από τους οργανισμούς της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά

¹⁸⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:187:0048:0051:EN:PDF> Op SAHEL Niger mandate (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁸¹ http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eucap-sahel-mali/docs/factsheet_eucap_sahel_mali_en.pdf Op SAHEL Mali website (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Σύνορα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRONTEX), ο Οργανισμός Αστυνομικής Συνεργασίας της ΕΕ (EUROPOL) και η Υπηρεσία Δικαστικής Συνεργασίας της ΕΕ (EUROJUST) θα εργαστούν επιτόπου με τις αρχές του Κράτους Μέλους πρώτης γραμμής για να τις βοηθήσουν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ καθώς και στη γρήγορη ταυτοποίηση, καταγραφή και δακτυλοσκόπηση των εισερχόμενων μεταναστών. Το έργο των Οργανισμών θα είναι συμπληρωματικό το ένα ως προς το άλλο. Η Ιταλία και η Ελλάδα αποτέλεσαν τα πρώτα κράτη στα υλοποιείται η προσέγγιση Hotspot. Η επιχειρησιακή υποστήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο της προσέγγισης Hotspot, θα επικεντρωθεί στην καταγραφή, την ταυτοποίηση, τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και την ενημέρωση των αιτούντων άσυλο, καθώς και στις επιχειρήσεις επαναπατριισμού. Όσοι ζητούν άσυλο θα οδηγούνται αμέσως σε μια διαδικασία ασύλου, όπου οι ομάδες υποστήριξης της EASO θα βοηθήσουν στην επεξεργασία των αιτήσεων ασύλου το συντομότερο δυνατό. Για όσους δεν έχουν ανάγκη προστασίας, η FRONTEX θα βοηθήσει τα Κράτη Μέλη συντονίζοντας την επιστροφή των παράτυπων μεταναστών. Η EUROPOL και η EUROJUST θα βοηθήσουν το Κράτος Μέλος υποδοχής με τις έρευνες για την εξάρθρωση δικτύων εμπορίας και διακίνησης. Στην Ιταλία, η FRONTEX στείλει επί του παρόντος εμπειρογνώμονες διαχωρισμού και εμπειρογνώμονες στο debriefing. Ο αριθμός και η τοποθέτησή τους ποικίλλει ανάλογα με τις επιχειρησιακές ανάγκες. Η FRONTEX θα παρέχει επίσης χειριστές για τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων. Όσον αφορά στις επιστροφές, η Ιταλία και η FRONTEX αξιολογούν την υποστήριξη που μπορεί να δοθεί από τον Οργανισμό. Η EASO διαθέτει 45 εμπειρογνώμονες οι οποίοι είναι έτοιμοι να σταλούν στην Ιταλία. Η FRONTEX είναι ήδη παρούσα επί τους εδάφους στην Ελλάδα για την κοινή επιχείρηση POSEIDON. Η FRONTEX έχει στείλει εμπειρογνώμονες διαλογής και εμπειρογνώμονες στο debriefing στα ελληνικά νησιά. Η EASO παρουσίασε ένα σχέδιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Hotspot» στις ελληνικές αρχές στο οποίο προτείνεται να σταλούν 28 εμπειρογνώμονες. Εκτός από αυτούς τους πόρους, η EUROPOL και η EUROJUST θα παρέχουν υποστήριξη και στα δύο κράτη μέλη¹⁸². Τα Hotspot αναμένεται να λειτουργήσουν σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα (έως τα

¹⁸² Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πληροφορίες για τα hotspot http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_hotspots_el.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

τέλη Νοεμβρίου 2015)¹⁸³ καθώς ο επιχειρησιακός σχεδιασμός τους είναι στην τελική φάση. Προς το παρόν η στελέχωση της EASO και της FRONTEX υπολείπεται κατά πολύ ώστε να λειτουργήσουν ικανοποιητικά οι δομές αυτές (81 ειδικοί αντί 374 για την EASO και 48 ειδικοί αντί 775 FRONTEX)¹⁸⁴. Στην εικόνα 4 φαίνεται ο σχεδιασμός εγκατάστασής τους που προτάθηκε από την Κομισιόν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 15^{ης} Οκτωβρίου 2015.

11 identified 'hotspots': six in Italy and five in Greece (12/10/2015)

4

Εικόνα 4: Σχεδιασμός hotspot. Πηγή: http://ec.europa.eu/priorities/migration/docs/20151015-managing-the-refugee-crisis-state-of-play_en.pdf Managing the refugee crisis 15.10.2015

¹⁸³ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/11/09-jha-council-conclusions-on-measures-to-handle-refugee-and-migration-crisis/> Συμβούλιο Εσωτερικών υποθέσεων. Μέτρα για την διαχείριση της μεταναστευτικής κρίσης (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁸⁴ http://ec.europa.eu/priorities/migration/docs/20151015-managing-the-refugee-crisis-state-of-play_en.pdf European Commission: Managing the refugee crisis 15.10.2015 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

4.7.3 Relocation & Resettlement

Σύμφωνα με αναφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ως relocation (μετεγκατάσταση) ορίζεται η μεταφορά των προσώπων που βρίσκονται σε ανάγκη ή ήδη επωφελούνται από μια μορφή διεθνούς προστασίας σε ένα Κράτος μέλος της ΕΕ σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ όπου θα χορηγηθεί παρόμοια προστασία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει λοιπόν ένα μόνιμο σύστημα, το οποίο θα επέτρεπε την υποχρεωτική και αυτόματα ενεργοποιείται από το σύστημα μετεγκατάσταση σε ολόκληρη την ΕΕ, όταν μια μαζική εισροή αναδύεται¹⁸⁵.

Ακολούθως, ως resettlement (επανεγκατάσταση) ορίζεται η μεταφορά του υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασία σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ όπου γίνονται δεκτοί είτε σε ανθρωπιστικούς λόγους ή με την ιδιότητα του πρόσφυγα. Η Επιτροπή προτείνει ένα πανευρωπαϊκό επανεγκατάστασης σύστημα για να προσφέρει 20,000 θέσεις σε όλα τα κράτη μέλη, με βάση σχετικά με τα κριτήρια κατανομής. Η ΕΕ θα υποστηρίξει το καθεστώς αυτό με ένα επιπλέον κονδύλιο ύψους 50 εκατομμυρίων ευρώ για το 2015-2016¹⁸⁶.

Οι πρώτες μετεγκαταστάσεις και επανεγκαταστάσεις έχουν λάβει χώρα αλλά απαιτείται σχολαστική οργάνωση για να γίνεται σωστή η μετάβαση των μεταναστών. Απαιτείται σταθερή και συνεχή βάση για μια ομαλή μετεγκατάσταση των μεταναστών. Επίσης πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος των κοινών επιχειρήσεων "Τρίτων" και "Ποσειδών" του FRONTEX για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και συνεπώς τη διάσωση χιλιάδων μεταναστών και προσφύγων. Η χρηματοδότηση του FRONTEX θα σημάνει τη χρήση περισσότερων μέσων για την επέκταση του επιχειρησιακού χώρου των κοινών της επιχειρήσεων. Τα κοινά επιχειρησιακά προγράμματα "Τρίτων" και "Ποσειδών", σε συνδυασμό με τις δράσεις Hotspot, Relocation and Resettlement,

¹⁸⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πληροφορίες για relocation και resettlement http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/relocation_and_resettlement_factsheet_en.pdf(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁸⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πληροφορίες για relocation και resettlement http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/relocation_and_resettlement_factsheet_en.pdf(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

θα οδηγήσουν στο συντονισμό της επιχειρησιακής στήριξης των συνόρων σε αυτά τα κράτη που δέχονται περισσότερη πίεση από το κύμα της μετανάστευσης, καθώς και στην διάσωση των ατόμων αυτών που αποτελούν το "μεταναστευτικό κύμα" σε συνθήκες που κινδυνεύει η ίδια τους η ζωή.

Κεφάλαιο 5^ο:

Προτάσεις Για Μια Πιο Ικανή Και Αποτελεσματική Ευρώπη

Η Ευρώπη επί των ημερών μας διένυσε μια πορεία ασφάλειας, σταθερότητας, ευημερίας και ειρήνης. Σήμερα, η πορεία αυτή δεν είναι βατή σε όλα της τα σημεία. Κατά καιρούς, παρουσιάζονται προκλήσεις και απειλές, που δημιουργούν διαταραχές στο ευρωπαϊκό όραμα μιας αποτελεσματικής και ικανής Ευρώπης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως ένωση 28 κρατών-μελών πλέον, με συνθήκες, κανονισμούς και εξωτερική εκπροσώπηση, αποτελεί παγκόσμιο παράγοντα. Έτσι, αναλαμβάνοντας αυτόν τον τίτλο, ταυτόχρονα καλείται να συνδράμει στην ασφάλεια όχι μόνο των κρατών -μελών της που την απαρτίζουν αλλά και ολόκληρης της υφηλίου, και τη δημιουργία ενός ικανότερου και αποτελεσματικότερου κόσμου.

Η ασφάλεια αποτελεί προϋπόθεση της ευημερίας και της ανάπτυξης. Ο μη έλεγχος "γεννά" την εγκληματικότητα, την τρομοκρατία και τη μείωση οικονομικής δραστηριότητας. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες και οι οικονομίες τους απαιτείται να προστατευθούν απέναντι στις προκλήσεις που παρουσιάζονται και οι οποίες είναι επακόλουθο να συνεχιστούν, σε μια Ευρώπη που αποτελεί, όπως ήδη έχει προαναφερθεί εισαγωγικά, παγκοσμιοποιημένο και διασυνδεδεμένο κόσμο.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας, η οποία παρουσιάζεται ραγδαία σε όλους τους τομείς, δημιουργεί νέες προκλήσεις στην ασφάλεια. Η τεχνολογική εξέλιξη δημιουργεί καινοτομίες, που με τη βοήθεια της χρήσης τους, δύναται να αντιμετωπιστούν οι όποιες προκλήσεις και απειλές παρουσιάζονται.

Η καινοτομία στον τομέα των τεχνολογιών και των επιχειρήσεων ίσως να αποτελεί «άγνωστη λέξη» για τα δεδομένα της Ελλάδας, ενώ αποτελεί προνομιακό

πεδίο στα πλαίσια της θαλάσσιας οικονομίας. Η χώρα μας έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει μια εξαιρετικά κερδοφόρα θαλάσσια οικονομία με τη δραστηριοποίηση καινοτόμων επιχειρήσεων και την προσέλκυση επενδύσεων. Στα πλαίσια της καινοτομίας στη θάλασσα έλαβε χώρα η διοργάνωση του Blue Growth Piraeus υπό την αιγίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου, του Δήμου Πειραιά και της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συνδέσμων Νέων Επιχειρήσεων, ενός διαγωνισμού για την καινοτομία στη θάλασσα, που δίνει πνοή σε επιχειρηματικές ιδέες στους εξής τομείς: Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Ενέργεια και Περιβάλλον / Πράσινη Ναυσιπλοΐα, Καινοτομία στο Θαλάσσιο Πρωτογενή τομέα, Αειφόρος Θαλάσσιος Τουρισμός και Πολιτισμός, Θαλάσσιες μεταφορές. Ο διαγωνισμός αυτός ήδη ανέδειξε τρεις νικητές με καινοτόμες ιδέες και τους βράβευσε με χρηματικό έπαθλο που θα χρησιμοποιηθεί ως αρχικό κεφάλαιο για την υλοποίηση των ιδεών τους και τη δημιουργία της επιχείρησης¹⁸⁷.

Η ασφάλεια, η ανταγωνιστικότητα και η θωράκιση των θαλάσσιων μεταφορών πρέπει να αποτελέσουν άμεσες προτεραιότητες για τη διευρυμένη Ευρώπη ως προς την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας του κοινοτικού στόλου, σύμφωνα με το Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου¹⁸⁸.

5.1 Στρατηγικοί Στόχοι

Η Ευρωπαϊκή Ένωση για να διατηρήσει ένα ασφαλές περιβάλλον στα κράτη - μέλη και να προάγει την παγκόσμια ασφάλεια¹⁸⁹, καλείται να ακολουθήσει τους εξής στρατηγικούς στόχους:

A. Να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις και τις απειλές που παρουσιάζονται με συνολική προσέγγιση (Comprehensive approach):

¹⁸⁷ Τελετή Βράβευσης Νικητών Blue Growth Piraeus, Επίσημος δικτυακός τόπος διαγωνισμού, 2014, <http://goo.gl/qdaL05> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁸⁸ <http://www.yen.gr/wide/yen.htm?prnbr=25190> Ευρωπαϊκή Ένωση και Θαλάσσιες Μεταφορές (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

¹⁸⁹ <https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/031208ESSIIEL.pdf> Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας 12.12.2003 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η προσέγγιση της ΕΕ πρέπει να διέπεται από τέσσερις αρχές: διατομεακή προσέγγιση, λειτουργική αρτιότητα, τήρηση κανόνων και αρχών και πολυμερής προσέγγιση - συμπεριλαμβανομένης της αυτονομίας λήψης αποφάσεων της ΕΕ. Όσο οι νέες προκλήσεις και απειλές γίνονται δυναμικές και ραγδαία αυξανόμενες τόσο πιο απαραίτητη είναι η στρατηγική συνολική προσέγγιση.

B. Να οικοδομήσει την ασφάλεια όχι μόνο των μελών της αλλά και των γειτόνων της:

Ενδεικτικά, αυτό σημαίνει ότι με το να ενισχύονται και να συνυπάρχουν συνεχείς συγκρούσεις μεταξύ των γειτονικών κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνυπάρχουν και προβλήματα στην ίδια την Ευρώπη. Η είσοδος των κρατών - μελών σαφώς και ενισχύει την ένωση αλλά όμως δημιουργεί και αναπάντεχες αναταράξεις στην ήπειρο. Για το λόγο αυτό, απαιτούνται συνεργασίες και δημιουργίες στενών σχέσεων μεταξύ των συνόρων της Ένωσης.

Γ. Να προσαρμόσει μια διεθνής τάξη με αποτελεσματική προσέγγιση:

Σίγουρα, ένα σωστό και αποτελεσματικό σύστημα αποτελεί σημαντικό παράγοντα εξάρτησης της ασφάλειας και της ευημερίας που θα διέπει την ήπειρο γενικότερα. Το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών έχει αναλάβει το θέμα της ασφάλειας και της ειρήνης σε διεθνές επίπεδο. Ο ΟΗΕ σε συνεργασία με τους υπόλοιπους διεθνείς οργανισμούς, απαιτείται να λειτουργήσει αποτελεσματικά για την διασφάλιση της ειρήνης και της ασφάλειας των χωρών.

Μια διεθνής τάξη πρέπει να βασίζεται σε κανόνες δικαίου, και να συμβάλλει στην αντιμετώπιση όλων αυτών των απειλών και προκλήσεων που προβάλλονται. Η ποιότητα της διεθνής αυτής τάξης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των κυβερνήσεων που την εφαρμόζουν. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί με τα απαρτιζόμενα μέλη της μπορούν να προωθήσουν αυτούς τους στόχους της Νέας Στρατηγικής, μιας και συγκαταλέγονται στους μεγαλύτερους "βοηθούς" του κόσμου. Μέσω προγραμμάτων που έχουν χρηματοδοτηθεί από τους κυβερνώντες χώρους, θα δοθούν ευκαιρίες σε όλους για μια ασφαλέστερη Ευρωπαϊκή Ένωση και συνάμα για ασφαλέστερους πολίτες.

Με την εφαρμογή και την επιτυχία επίτευξης των παραπάνω στόχων, η Ευρωπαϊκή Ένωση, θα διακατέχεται πλέον από αίσθημα ικανότητας και συνοχής. Θα

μιλάμε, για μια δραστήρια Ευρωπαϊκή Ένωση, που μέσα από την επίτευξη των στόχων της, θα μπορεί να διαχειριστεί σε ευρύ φάσμα τις προκλήσεις και τις απειλές με άμεση επέμβαση. Η σχέση της και η συνεργασία της με διεθνείς οργανισμούς, που μάχονται για τα ιδανικά της ειρήνης και της ασφάλειας, θα ενδυναμωθούν και θα αντιμετωπίσουν καταστάσεις έκτακτης ανθρωπιστικής ανάγκης.

Μια ικανή Ευρώπη είναι το πιο δυνατό αποτέλεσμα των στόχων της στρατηγικής και μπορεί να επιτευχθεί παρόλο που μπορεί να χαρακτηριστεί ως χρονοβόρα διαδικασία. Η συστηματική χρήση πόρων και μέσων, θα οδηγήσει στην μετατροπή των στρατιωτικών δυνάμεων των χωρών σε πιο ευέλικτες δυνάμεις, ικανές να αντιμετωπίσουν την οποιαδήποτε απειλή και πρόκληση.

Μια Ευρώπη με συνοχή, είναι η κεντρική ιδέα και στόχος της στρατηγικής πολιτικής. Αυτό ερμηνεύεται, ότι όταν τα κράτη ενεργούν σε κοινό επίπεδο- σε κοινή συνεργασία, τότε η πολιτική ασφάλειας και η άμυνας δρα αποτελεσματικά. Η συνοχή αυτή πρέπει να χαρακτηρίσει όλα τα επίπεδα, είτε περιφερειακά είτε εσωτερικά, για να είναι ολοκληρωμένη.

Δ. Να μην υπονομεύσει τις αξίες της:

Στις μέρες μας η οικονομική κρίση και η άνοδος ακροδεξιών κινημάτων στις χώρες της ΕΕ έχουν δημιουργήσει ένα κλίμα που απέχει από τις διακηρύξεις της συνθήκης της Λισσαβόνας. Η ΕΕ έχει να αντιμετωπίσει ένα περιβάλλον που απειλεί την ενότητα της. Για να επιτύχει, σε οποιαδήποτε στρατηγική, πρέπει τα όργανα της να διατηρήσουν ζωντανές τις πρωτοβουλίες που θα στηρίζονται και θα επιβάλουν τις αξίες της ΕΕ. Όλες οι άλλες επιλογές οδηγούν σε στρατηγική ήττα.

5.2 Πρωτοβουλίες

Το σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της νέας θαλάσσιας στρατηγικής, σε συνδυασμό με εκείνο της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης προβλέπουν πλήθος δράσεων για την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης μεταναστών. Οι

δράσεις αυτές καλύπτουν τη διατομέακη και ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη θαλάσσια ασφάλεια όπως την έχει ορίσει η ΕΕ, πάρα ταύτα, ορισμένες πρωτοβουλίες που θα μπορούσαν να περιληφθούν είναι:

A. Περαιτέρω ενίσχυση των trust fund για τη Λιβύη, τα Αφρικανικά κράτη και τη Συρία, για την χρηματοδότηση δράσεων που θα ενισχύουν την εσωτερική ασφάλεια και θα βοηθήσουν τους πολίτες των κρατών αυτών να παραμείνουν στον τόπο τους.

B. Συνεργασία με τον ΟΗΕ για την δημιουργία hotspot έξω από τα Ευρωπαϊκά σύνορα. Με αυτόν τον τρόπο ο μεγαλύτερος όγκος των μικτών μεταναστευτικών ροών δεν θα φθάνει στα Ευρωπαϊκά σύνορα, θα είναι μικρότερη η διακινδύνευση ζωνών στα θαλάσσια σύνορα και θα ενισχυθεί η διαδικασία του resettlement αντί του relocation, περιλαμβάνοντας και χώρες εκτός ΕΕ (πχ Καναδάς)

Γ. Οικονομική ενίσχυση των χωρών που διατηρούν εντός της επικράτειας τους μεγάλο πλήθος μεταναστών. Στις χώρες αυτές είναι φυσικό να δραστηριοποιείται μεγάλο πλήθος λαθροδιακινητών και δίκτυα εμπορίας ανθρώπων, συνεπώς θα ήταν επιθυμητό να συνδράμει τις αρχές των χωρών αυτών μία αποστολή ΚΠΑΑ, για την αντιμετώπιση των τέτοιων δικτύων. Αυτές οι χώρες πρέπει να είναι σίγουρα ο Λίβανος, η Ιορδανία και η Τουρκία. Σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση του προβλήματος θα έχει και η πορεία των πολιτικών εξελίξεων στην Αίγυπτο.. Η ΕΕ πρέπει να ενισχύσει τις προσπάθειες για πολιτική σταθερότητα στη χώρα αυτή ώστε εκείνη να μην περάσει σε νέο κύκλο ταραχών.

Δ. Διαπραγμάτευση και συμφωνία με τα Ασιατικά και τα Αφρικανικά κράτη για την επανεισδοχή των μεταναστών που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής στα κράτη – μέλη της ΕΕ.

Ε. Δημιουργία ξεχωριστού trust fund που θα χρηματοδοτεί δράσεις κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εκμετάλλευσης ανθρώπων, αντίστοιχο με αυτό του ΟΗΕ ¹⁹⁰. Ο λόγος δημιουργίας αυτού του fund είναι για να δοθεί προτεραιότητα σε δράσεις στις οποίες τον έλεγχο και εποπτεία τους θα έχει η ΕΕ, και μπορεί να είναι επικουρικές σε εκείνες του ΟΗΕ.

¹⁹⁰ <http://www.unodc.org/unodc/human-trafficking-fund.html> trust fund against human trafficking (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Συμπεράσματα

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιχείρησε να καταγράψει οποιαδήποτε πληροφορία, έρευνα και ανακοίνωση ήταν σχετική με την θαλάσσια πολιτική ασφαλείας στον ευρωπαϊκό χώρο. Η ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε ιδιαίτερα στην παράνομη μετανάστευση, μια από τις πιο βασικές πηγές ανησυχίας των ευρωπαϊών πολιτών και κυβερνήσεων. Οι στόχοι της νέας στρατηγικής θαλάσσιας ασφαλείας στο πεδίο παράνομης διακίνησης μεταναστών μπορούν να συνοψισθούν στο τρίπτυχο διαχείριση των συνόρων, σώζοντας ζωές και παρέχοντας ασφάλεια. Κύριο συμπέρασμα είναι ότι το σχέδιο δράσης που έχει εκπονήσει ΕΕ για την εφαρμογή της νέας στρατηγικής θαλάσσιας ασφαλείας, σε συνδυασμό με τα σχέδια δράσης της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης και τις λοιπές δράσεις που έχουν καταγραφεί καλύπτουν τις επιδιώξεις της νέας στρατηγικής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αντιμετωπίζει στο σύνολό της σοβαρές απειλές ασφαλείας που προκύπτουν από την παράνομη διακίνηση ατόμων. Συνάμα, η Ελλάδα αποτελεί μια από τις χώρες της Ευρώπης, που λόγω της γεωστρατηγικής και γεωπολιτικής της θέσης, δέχεται σε υπερθετικό βαθμό ορισμένες συνέπειες των απειλών αυτών, κυρίως στον τομέα της εγκληματικότητας.

Στις μέρες που καταγράφεται αυτή η διπλωματική εργασία, η χώρα μας η Ελλάδα, δυστυχώς βρίσκεται σε δύσκολη οικονομική κατάσταση. Οι παράνομοι μετανάστες, σε αυτή την κατάσταση, είναι σε θέση πολλοί από αυτούς να παραμένουν στην χώρα, χωρίς ευκαιρίες και δυνατότητα ένταξης, μη δυνάμενοι να προσφέρουν οικονομικά και σε πολλές περιπτώσεις επιβαρύνοντας την χώρα με εγκληματικές ενέργειες με σκοπό την επιβίωσή τους. Οι ίδιοι επίσης πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης ή ρατσιστικής βίας, έχοντας περιορισμένες δυνατότητες καταγγελίας των επεισοδίων εις βάρος τους, υπό το φόβο είτε της απέλασης, είτε νέων επεισοδίων. Οι επιπτώσεις της παρουσίας παράνομων μεταναστών στις χώρες, ποικίλλουν επίσης σε οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές. Οικονομικές όσον αφορά την μείωση των μισθών σε εργασίες όπου εργάζονται παράνομοι μετανάστες.

Κοινωνική επίπτωση συνεπάγεται εγκληματικότητα στις περιοχές που διαμένουν και πολιτική επίπτωση, με την ανάδειξη διαφόρων αντιλήψεων και ιδεών περί ρατσισμού.

Εδώ, λοιπόν, τίθεται το θέμα της προαγωγής της ασφάλειας, της ελευθερίας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αντικείμενο μελέτης της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Από την Συνθήκη του Άμστερνταμ μπορεί να ειπωθεί ότι έχει διαδραματιστεί σημαντική πρόοδος στη διασφάλιση μιας ασφαλούς Ευρώπης, όπου θα υπάρχει τήρηση και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η νομοθεσία πρέπει να εφαρμοστεί και να ενισχυθεί από τις συνεργασίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις υπόλοιπες χώρες και κράτη-μέλη αλλά και τις χώρες γεινιάσης με σκοπό την ρύθμιση της εκούσιας επιστροφής των μεταναστών στις χώρες προέλευσής τους. Έχει επίσης καθήκον, σαν Ευρωπαϊκή Ένωση, να προστατεύει εκείνους που πραγματικά ζητούν άσυλο για να διαφύγουν από την κακοποίηση και το διωγμό που βιώνουν στις χώρες τους. Και σε αυτό το καθήκον, θα συμβάλλουν οι ευρωπαίοι policy makers χαράζοντας μια κοινή στρατηγική για να μπορούν να αξιοποιήσουν οποιαδήποτε ευκαιρία τους παρουσιαστεί, αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις και τις απειλές.

Η θαλάσσια ασφάλεια ειδικότερα, αποτελεί υψηλής προτεραιότητας στόχο στην ευρωπαϊκή κοινότητα. Η θαλάσσια ελευθερία των θαλάσσιων οδών της Ευρώπης αλλά και η ανεμπόδιστη ναυσιπλοΐα, αποτελούν κρίσιμους αλλά επιτακτικούς στόχους για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κανονισμοί, κυβερνητικές προβλέψεις, πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν συνταχθεί για την ασφάλεια τόσο σε περιφερειακό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Η Ελλάδα, είναι από τις χώρες, που αντιμετωπίζει δυσκολίες στη θαλάσσια ζώνη των συνόρων της με "κύματα" παράνομης μετανάστευσης να την απειλούν αλλά και με τις συγκρούσεις με την Τουρκία λόγω μη καθορισμού των θαλάσσιων συνόρων. Η περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, στην οποία υπάγεται η Ελλάδα, διακατέχεται από έντονη δραστηριότητα θαλάσσιων και υποθαλάσσιων πόρων. Για να μείνουν ανέπαφες οι όλες δραστηριότητές της, η Ευρώπη πρέπει να φροντίσει να την προστατεύσει με κάθε τρόπο. Η εφαρμογή της Νέας Στρατηγικής λοιπόν, προσπαθεί να αντιμετωπίσει οτιδήποτε και οποιονδήποτε επιθυμεί να στερήσει την οικονομική ευημερία της χώρας και οτιδήποτε εμφανίζεται ως απειλή προς αυτήν.

Εκτός, όμως από το αναλυόμενο θέμα της παράνομης μετανάστευσης, η παρούσα διπλωματική εργασία αναφέρει και αναλύει, όχι τόσο εκτενώς βέβαια, την πειρατεία, το οργανωμένο έγκλημα και τη διακίνηση όπλων, ως προκλήσεις που την απειλούν. Απειλές που απαιτούν ολοκληρωμένη συνεργασία πολλών τομέων για να αντιμετωπιστούν έγκαιρα και ορθά ώστε να εξαλειφθούν ως φαινόμενα ή τουλάχιστον να μειωθεί αρκετά η πορεία τους.

Η κύρια πρόκληση στην καταπολέμηση της πειρατείας είναι το γεγονός ότι οι πειρατές αλλάζουν συνέχεια τις μεθόδους τους και κατά συνέπεια τα εμπορικά πλοία οφείλουν συνεχώς να βελτιώνουν τα μέτρα που λαμβάνουν. Η διαρκής ενημέρωση του συνόλου των πλοίων μιας ναυτιλιακής εταιρείας από την ίδια την εταιρεία για κάθε νέα απειλή είναι ουσιαστική γιατί οι πειρατές δείχνουν να προσαρμόζονται εύκολα σε κάθε καινούργια στρατηγική αντιμετώπισης της πειρατείας. Ωστόσο η πιο επιτυχημένη μέθοδος αποφυγής των πειρατών είναι η αυστηρή εφαρμογή των Best Management Practices (BMP)¹⁹¹.

Οι προκλήσεις αυτές σαφώς εμφανίζονται στο θαλάσσιο χώρο, αλλά σίγουρα η πρόκληση αλλά και η ενίσχυσή τους προέρχεται από την ξηρά. Τα κράτη που οικονομικά, κοινωνικά ή πολιτικά έχουν υποβαθμιστεί και δεν έχουν καμία τήρηση του νόμου, τα λεγόμενα "failed states", είναι τα κράτη από τα οποία προέρχονται οι πειρατές. Ένα οργανωμένο δίκτυο εγκληματικότητας που απειλεί ολόκληρη την εθνική και διεθνή ασφάλεια.

Η συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις χώρες του αναπτυσσόμενου Νότου, απαιτείται να ενισχυθεί μέσω της ενίσχυσης των κρατικών δομών και μέσων. Επίσης η ΕΕ οφείλει να συμβάλλει ενεργά ώστε τα αναπτυσσόμενα κράτη να πραγματοποιήσουν ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις και διαρθρωτικές αλλαγές στο εσωτερικό τους, που θα επιτρέψουν την αποτελεσματική άσκηση εξουσίας από δημοκρατικά εκλεγμένες κυβερνήσεις ώστε να καταστεί δυνατή από τα κράτη αυτά η αντιμετώπιση των φαινομένων της πειρατείας και της ένοπλης ληστείας, τόσο στα όρια της εθνικής τους αρμοδιότητας και δικαιοδοσίας, όσο και μέσα από περιφερειακές συνεργασίες ή στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς. Σε κάθε περίπτωση, ο σχεδιασμός της πολιτικής της ΕΕ δεν

¹⁹¹ Ξενακούδης, Θ., Στρατηγικές αποτροπής πειρατικών επιθέσεων, Ναυτικά Χρονικά, (143), (2011), σελ 74-75

μπορεί παρά να εξακολουθήσει να αντανακλά τον σεβασμό και την ευαισθησία της για τα ζητήματα που άπτονται της εσωτερικής κυριαρχίας των κρατών¹⁹².

Σε ότι αφορά την Ελλάδα επιπλέον των ανωτέρω, πρέπει να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για την αποτροπή παράνομης εισόδου. Τέτοια μέτρα είναι οι πυκνές περιπολίες στο Αιγαίο. Η FRONTEX θα ήταν ισχυρό αποτρεπτικό εργαλείο εάν περιπολούσε και εντός της τουρκικής επικράτειας στο Αιγαίο. Η Ελλάς πρέπει να πιέσει την ΕΕ να συμπεριλάβει αυτήν την απαίτηση στο πλαίσιο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας¹⁹³.

Η παρούσα καταγραφή - μελέτη εκπονήθηκε με σκοπό να αποτελέσει σημαντική πτυχή υποστήριξης. Καταγράφηκε πλήθος πληροφοριών με έρευνες και μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί. Προτάσεις και στοιχεία που αφορούν την επιτήρηση, τις δυνάμεις, την ασφάλεια των θαλάσσιων συνόρων, τις σχέσεις της ΕΕ με οργανισμούς όπως το NATO και ο ΟΗΕ, το διασυνοριακό έγκλημα, την πειρατεία, την τρομοκρατία, την παράνομη διακίνηση ατόμων.

Είναι δεδομένο ότι έχουν γίνει πολλές δράσεις για τη θαλάσσια ασφάλεια της ΕΕ. Η χρυσή τομή είναι η εύρεση και ο συντονισμός όλων των δράσεων προς ένα κοινό σκοπό. Για την Ελλάδα, η Νέα Θαλάσσια Στρατηγικής Ασφαλείας, αποτελεί ευκαιρία για να αναδείξει την ευρωπαϊκή διάσταση των ζητημάτων ασφαλείας που υφίστανται στον Ελλαδικό χώρο. Η Νέα Στρατηγική είναι η δυνατότητα της Ευρώπης να αποκαλύψει τον μοναδικό συνδυασμό στρατιωτικών και μη μέσων που μπορεί να διαθέσει, για να αντιμετωπίσει τους κινδύνους και τις απειλές που της παρουσιάζονται.

Η Θαλάσσια Στρατηγική Ασφαλείας της Ε.Ε. φαίνεται ότι αναβαθμίζεται και εμπλουτίζεται και αυτό είναι σαφώς ένας ελπιδοφόρος οίονος, το σημαντικό βήμα όμως θα πραγματοποιηθεί όταν σε πρακτικό επίπεδο οι προσπάθειες όλων των κρατών μελών καρποφορήσουν. Εφόσον, δεν υπάρχουν εξασφαλισμένα θαλάσσια όρια είναι ξεκάθαρο ότι δεν μπορούν να διαφυλαχθούν τα οικονομικά συμφέροντα του ευρωπαϊκού κόσμου.

¹⁹² Περράκης Σ. και Τσάλτας, Γ., Ασφάλεια και πειρατεία στην ανοιχτή θάλασσα, Αθήνα, Σιδέρης, 2006 σελ 74

¹⁹³ Λυγερός, Σ., Ενεργοποίηση της ΕΕ και μαζικές απελάσεις, Καθημερινή, 01 Απριλίου, (2012), σελ.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση:

Αλιβιζάτος, Ν., *Μετανάστευση και πολυπολιτισμικότητα*, στο: Μετανάστευση και Δίκαιο, Εταιρία Δικαστικών Μελετών, 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο , Κως 8-10 Οκτωβρίου 2004, Αθήνα –Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα, (2007).

Αμίτσης Γ., Λαζαρίδης Γ. , «Οι πολιτικές ρυθμίσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα» , στο Γ. Αμίτσης, Γ. Λαζαρίδης, Νομικές και κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση, (2001).

Baldwin, E, από τα πρακτικά του συνεδρίου, *‘Οι Ευρωμεσογειακές Εξελίξεις και ο Ρόλος της Ελλάδας’*, Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών, Αθήνα, (2010).

Γεωργαράκης, Νίκος Γ. ,«*Η μεταναστευτική πολιτική: Στάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική διοίκηση*», στο *Όψεις μετανάστευσης και μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα σήμερα*, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, (2009).

Γεωργίου, Σ., «*Η λαθρομετανάστευση στην Ελλάδα. Αναζητώντας λύσεις*», *Αμυντικά Θέματα*, τ.256, (2008).

Διαμαντούρος, Ν., , *Πολιτισμικός δυισμός και πολιτική αλλαγή στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, (2000).

Δενιόζος Ν. Η παράνομη διακίνηση λαθρομεταναστών στην ΕΕ., ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος σελ. 25 στα πρακτικά της διημερίδας στην ΑΔΙΣΠΟ «*Λαθρομετανάστευση και Σύγχρονη Πειρατεία ως απειλές της Διεθνούς και Περιφερειακής Ασφάλειας*», Θεσσαλονίκη 25-26 Νοεμβρίου 2009. Εγκ.26/05 ΥΠ.ΕΣ.

Έμκε-Πουλοπούλου Η., *Η μεταναστευτική πρόκληση*», Αθήνα Εκδόσεις Παπαζήση (2007).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΝΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ, "Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ασφάλεια στη Θάλασσα: Η Ελληνική Οπτική", (2014).

Ευγενίου Μ. «Η Ελλάδα Ως Χώρα Υποδοχής Μεταναστών Και Οι Πολιτικές Ένταξης. Η Περίπτωση Των Κέντρων Υποδοχής Μεταναστών». ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 5^ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο , 8-10 Μαΐου 2014 σελ. 8-9

Ζιοπούλου Θ., *Ζητήματα οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών νησιωτικών περιοχών και διεθνές δίκαιο: Προσέγγιση μέσα από την νομολογία διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων*, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, (2013).

Ηλιόπουλος Η. Η παράνομη διακίνηση λαθρομεταναστών στην ΕΕ., ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος σελ. 48-49 στα πρακτικά της διημερίδας στην ΑΔΙΣΠΟ «Λαθρομετανάστευση και Σύγχρονη Πειρατεία ως απειλές της Διεθνούς και Περιφερειακής Ασφάλειας», Θεσσαλονίκη 25-26 Νοεμβρίου 2009

Καλοφωλιάς, Κ., *Το Μεταναστευτικό Ζήτημα Στη Μεσόγειο*, Εκδόσεις Σιδέρη Μιχάλη, (2011).

Καμπέρης, Ν., «Αλλοδαποί εργάτες στον ελληνικό αγροτικό χώρο: Πραγματικότητες, ιδεολογίες και νοοτροπίες» , στο Χ. Μπάγκαβος, & Παπαδοπούλου, (επιμ.) , Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών στην Ελληνική κοινωνία, Αθήνα, εκδ. Gutenberg , (2006).

Καρασαβόγλου Α., «Μετανάστευση, αγορά εργασίας και ελληνική οικονομία» , στο Μ. Χλέτσος, & Καστορίδης κ.ά. , Ανεργία: Μύθοι και πραγματικότητες, Αθήνα, (1998).

Κρατερός Ι., Στρατή Α., *Δίκαιο της Θάλασσας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, (2013).

Μπάγκαβος, Χ., & Παπαδοπούλου, Δ., , στο : *ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ* , Μελέτη 15 της ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ, (2003).

Ξενακούδης, Θ. «Στρατηγικές αποτροπής πειρατικών επιθέσεων», *Ναυτικά Χρονικά*, (143), (2011).

Παπαδημητρίου, Γ., *Μετανάστευση και Δίκαιο*, Εταιρία Δικαστικών Μελετών, 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο , Κως 8-10 Οκτωβρίου 2004, Αθήνα –Κομοτηνή : Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα, (2007).

Περράκης Σ. και Τσάλτας, Γ., *Ασφάλεια και πειρατεία στην ανοιχτή θάλασσα*, Αθήνα: Σιδέρης, (2006).

Ροζάκης, Χρήστος Λ., *Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και το Διεθνές Δίκαιο*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, (2013).

Φωτίου Π. Σημειώσεις του μαθήματος «Διεθνές Δίκαιο Θαλάσσης» της Σχολής Επιτελών Πολεμικού Ναυτικού. Βιβλιοθήκη ΣΔΕΠΝ

Έγγραφα:

Εγκ. 30/07 ΥΠ.ΕΣ.

Εγκ. 10/08 ΥΠ.ΕΣ.

Εγκ. 12/2012ΥΠ.ΕΣ.

Ευρωπαϊκής Επιτροπή, (2002), Ανακοίνωση COM(2002)233 με τίτλο "*Προς μια Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Ευρωπαϊκών Συνόρων*".

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2007), Κανονισμός για την ίδρυση του Οργανισμού Frontex (2007/2004).

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2006. Βασικό αντικείμενο της σύνταξης και της δημοσιοποίησης του συγκεκριμένου κανονισμού είναι η λειτουργία και η θεσμική προστασία του συστήματος πληροφοριών Schengen.

Σύμβαση περί καθορισμού του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης παροχής ασύλου η οποία υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών

Κοινοτήτων - Σύμβαση του Δουβλίνου, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αριθ. C 254 της 19/08/1997

Συμπεράσματα της Προεδρίας - Τάμπερε, 15 και 16 Οκτωβρίου 1999

Συμπεράσματα της Προεδρίας - Λάκεν, 14 και 15 Δεκεμβρίου 2001 SN 300/1/01 REV 1

Συμπεράσματα της Προεδρίας Σεβίλλη, 21 και 22 Ιουνίου 2002 13463/02

Συμπεράσματα της Προεδρίας Θεσσαλονίκη 19 και 20 Ιουνίου 2003 11638/03

Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, (2013).

Ξενόγλωσση:

Adsera A., Chiswick R. B., "Are there gender and country of origin differences in immigrant labor market outcomes across European destinations?", *Journal of Population Economics*, (2007), 20:512

Agamben, G., "Politica del exilio", in: *Archipelago*, τ. 26, (1996)

Agarwal R., Horowitz W.A., "Are international remittances altruism or insurance? Evidence from Guyana using multiple-migrant households" ,*World Development* 30(11): (2002)

Balibar, E., "Cittadinanza, nazionalita, sovranita", in: *Criticamarxista*, (1998).

Becatoros Elena, «Greece: Europe's gateway for illegal immigration», *The Washington Post*, (2010).

Carletto C., Davis B., Stampini M., Zezza A., "A country on the move: International migration in post-communist Albania", *International Migration Review* 40(4) , (2006).

Corbett Julian "Some Principles of Maritime Strategy", RN WAR COLLEGE PORTSMOUTH 1909 p. 92-94

De Coulon A., Piracha M., "Self-selection and the performance of returnmigrants: the case of Albania" *Studies in Economics*, Kent Department of Economics University of Kent, (2002)

Ehrenfeld, R., *Narco-Terrorism*, New York: BasicBooks, (1990).

European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions "European external border surveillance system (EUROSUR)", (2008).

Eurostat, *Fisheries Statistics Data 1995 – 2008*, Eurostat, Brussels, (2009).

Estevez Araujo, J. A., "Disolucion de la soberania y fragmentacion de la ciudadania en el proceso de integracion europea", in: *Revista Internacional de Filosofia Politica*, (1998).

Friesendorf, Cornelius, *Der internationale Drogenhandel als sicherheitspolitisches Risiko*, *Forschungsberichte Internationale Politik*, τόμος 27, Muenster, 2001 (Περί του διεθνούς εμπορίου ναρκωτικών ως απειλής για την Εθνική και Διεθνή Ασφάλεια)

Gour Julia «EU Policies on Mixed Migration Flows in the Mediterranean Sea», European Union Centre in Singapore, 2015

Hoffman, B., *Inside Terrorism*, New York: *Columbia University Press*, (1998)

Karavitis, C.A., Drought and Urban Water Supplies: the Case of Metropolitan Athens, *Water Policy*, Vol. 1, Iss. 5, (1999), pp. 505-524, Elsevier Science

Kilic T., Carletto G., Davis B., Zezza A., "Investing back home: Return migration and business ownership in Albania", *World Bank Policy Research Working Paper 436* *Wash-ington DC: World Bank* (2007).

Klevmarken N. A., "Demographics and the dynamics of earnings", *Journal of Population Economics*, (1993), 6:106

Kok L. *The Dublin II Regulation: an UNHCR discussion paper*, UNHCR, (2006)

Naylor, R.T., *Wages of Crime :Black Markets, Illegal Finance and the Underworld Economy*, New York : *Cornell University Press*,(2002)

Nikas C., “*The movements of labour from Greece to the E.C countries in the period after the end of World War II*”, PhD Thesis University of York, (1991)

Nikas C., King R., “Economic growth through remittances: lessons from the Greek experience of the 1960s applicable to the Albanian case”, *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* (2005).

OECD, *Tourism in OECD Countries: Trends and Policies*, OECD, Paris, (2008).

Pratt Sandra, *EU Policymaking and Research: Case Studies of the Communication on a Community Immigration Policy and the Common Basic Principles for Integration, Intregrating Immingants in Europe*, (2015)

Robert M. Shelala, *Maritime Security in Middle East and North Africa: A Strategic Assessment*, (CSIS: Washington DC), (2006).

Sousa Santos, B.: *Laglobalizacion del derecho*, Bogota: Universidad Nacional de Colombia-Ilsa, de 1998

Stepanova, E.A., , *Rol narkobiznesa v politekonomii konfliktov i terrorizma (The Role of the Illicit Drug Business in the Political Economy of Conflicts and Terrorism)*, Moscow: Ves' Mir, (2005)

UNCTAD, *Review of Maritime Policy*, The UNCTAD Secretariat, United Nations, New York, (2010)

Περιοδικός τύπος- Ομιλίες:

Απόσπασμα από την ομιλία του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη προ της ψηφοφορίας της τροπολογίας για την ίδρυση κέντρων κράτησης παράνομων

μεταναστών στο Νόμο με τίτλο «Κανονισμός ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και λοιπές διατάξεις» 12.04.2012.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ, Τεύχος 104, 2004

Λυγερός, Σ., «Ενεργοποίηση της ΕΕ και μαζικές απελάσεις», *Καθημερινή*, 01 Απριλίου, (2012).

Παλαιολόγος, Γ., Αλήθειες και Ψέματα για τα Χημικά της Συρίας, *Καθημερινή*, (29-09-2014).

Σιούσιουρας, Π., Δαλακλής, Δ., «Η συγκρουσιακή σχέση πειρατείας και θαλασσίων μεταφορών στη Σομαλία», *Ναυτική Επιθεώρηση*, Τόμος 170ος (573), (2010).

Χατζηστάσου Κ., *Η Περιβαλλοντική Πτυχή της Αξιοποίησης Κοιτασμάτων Υδρογονανθράκων*, Εφημερίδα «Πολίτης», (2011).

Διαδικτυακή:

Αθανασόπουλος Ά. Η στρατηγική της Ε.Ε για τη Θαλάσσια Ασφάλεια και τα κέρδη της Ελλάδας : <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=609201>
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η Ευρωπαϊκή προσέγγιση για την παγκόσμια θαλάσσια ασφάλεια: Towards an EU integrated approach to global maritime security : http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-224_en.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Παρίσης Ι. : Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας για την Ευρώπη:
<https://parisis.wordpress.com/2014/07/07/%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B8%CE%B1%CE%BB%CE%AC%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%B1%CF%82->

%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84/ (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Παρίσης Ιωάννης," Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας για την Ευρώπη. Μια νέα στρατηγική που εγκρίθηκε στη Σύνοδο Κορυφής του Ιουνίου 2014", ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ, (2014), τ. Ιουλίου, http://eaaslarisas.blogspot.gr/2014/07/2014_8.html (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας της ΕΕ.

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime-security/index_el.htm Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η Διεθνής Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Δηλώσεις ΥΠΕΞ Ελλάδας-Κύπρου για τη συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών σε Ευρωπαϊκό και Περιφερειακό επίπεδο (Αθήνα, 13.10.2014) <http://www.mfa.gr/epikairoτητα/proto-thema/deloseis-antiproedrou-tes-kuberneses-kai-upeks-eu-benizelou-kai-upeks-kupriakes-demokratias-kasoulide-meta-te-sunantese-tous-athena-131014.html>, (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

International Chamber Of Commerce (ICC) International Maritime Bureau (IMB) <https://icc-ccs.org/icc/imb> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η θαλάσσια διάσταση της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0220+0+DOC+XML+V0//EL> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Επίσημο portal της Επιχείρησης Αταλάντα στο κέρασ της Αφρικής: <http://eunavfor.eu/Op ATALANTA> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Stewart George: European Union External Action, "Who Contributes to Operation Atalanta?", Mission, (2014), <http://www.openeyesopinion.com/the-european-union->

naval-force-atalanta-protecting-the-high-seas-from-piracy/(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Πολλάτος Σ. Η Αντιμετώπιση Του Φαινομένου Της Πειρατείας Στο Κέρασ Της Αφρικής Υπό Το Πρίσμα Του Διεθνούς Δικαίου – Νομικές Προεκτάσεις <http://www.geetha.mil.gr/media/adispo/diatrives/9ES/pollatos.pdf> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης της ΕΕ (External Action Service) επίσημο portal. http://www.eeas.europa.eu/index_el.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Αποτελέσματα της Ένατης Συνόδου των Ηνωμένων Εθνών για το Διασυνοριακό έγκλημα UN Doc. A.CONF. 169/15/Add.1 (1995), στο https://www.unodc.org/documents/congress//Previous_Congresses/9th_Congress_1995/017_ACONF.169.15.ADD.1_Interim_Report_Strengthening_the_Rule_of_Law.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Δελτίο τύπου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης όπλων 713/15 08/10/2015

http://www.consilium.europa.eu/press-releases-pdf/2015/10/40802203353_el_635802597000000000.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Απόφαση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2010, για τις δραστηριότητες της ΕΕ προς υποστήριξη της συνθήκης για το εμπόριο όπλων, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ασφάλεια <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0336&from=EL> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Νομοθεσία για το εμπόριο εκρηκτικών υλών, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0028&rid=2> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

United Nations Office for Disarmament Affairs (UNODA)
<http://www.un.org/disarmament/ATT/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Council of Europe Agreement on Illicit Traffic by Sea
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007cdab>, (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Επίσημο portal Υπουργείου Εξωτερικών Ελλάδας. Αφοπλισμός - Όπλα Μαζικής Καταστροφής (περιγραφή των ΟΜΚ και αναφορά των συνθηκών περιορισμού τους)
<http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/pagkosmia-zitimata/aphoplismos-opla-mazikes-katastrophes.html> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Νομοθεσία της ΕΕ για την καταπολέμηση της διάδοσής Όπλων Μαζικής Καταστροφής: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:I33234>, (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Σχέδιο Δράσης για την Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφαλείας (EUMSS - Action Plan)
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-17002-2014-INIT/en/pdf>
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας
<http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/02/150209-council-conclusions-counter-terrorism/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκός Ιστοχώρος για την Ένταξη (<http://ec.europa.eu/ewsi/fr/>)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και των Ξένων μαχητών
<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Δελτίο τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αντιτρομοκρατική Στρατηγική της ΕΕ
europa.eu/rapid/press-release_PRES-05-296_el.doc

Συμβούλιο της ΕΕ (Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις). Η Αντιτρομοκρατική Στρατηγική της ΕΕ
europa.eu/rapid/press-release_PRES-05-296_el.doc

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της 6ης Νοεμβρίου 2007 με τίτλο «Ενίσχυση της καταπολέμησης της τρομοκρατίας» [COM(2007) 649

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:l33279> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντιμετώπιση του ζητήματος των ξένων τρομοκρατών μαχητών.

<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ψήφισμα του ΣΑ των Ηνωμένων Εθνών για την καταδίκη του βίαιου εξτρεμισμού και την υιοθέτηση μέτρων αντιμετώπισης του ζητήματος των ξένων τρομοκρατών μαχητών <http://www.un.org/press/en/2014/sc11580.doc.htm>. Res 2178 24.09.2014
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

http://kpe-kastor.kas.sch.gr/the_lake/water.htm/katanomi.htm

Κατανομή υδάτινων πόρων στη Γη (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ευρωπαϊκή πολιτική εκμετάλλευσης κοιτασμάτων του θαλάσσιου βυθού

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/seabed_mining/index_el.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ευρωπαϊκή πολιτική για το θαλάσσιο περιβάλλον.

<http://ec.europa.eu/research/environment/pdf/deepseefrontier.pdf> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Scenarios and Drivers for Sustainable Growth from the Oceans, Seas and Coasts

https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/sites/maritimeforum/files/Subfunction%2003.6%20Marine%20mineral%20resource_Final%20v120813.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ευρωπαϊκή πολιτική για την αλιεία
http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/index_el.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης
15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ευρωπαϊκή πολιτική για την αντιμετώπιση της παράνομης
αλιείας. http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/illegal_fishing/index_el.htm (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW). Δήλωση για την
καταστροφή των χημικών όπλων της Συρίας
[https://www.opcw.org/news/article/statement-by-the-opcw-director-general-on-the-
destruction-of-syrian-chemicals-aboard-the-mv-cape-ra/](https://www.opcw.org/news/article/statement-by-the-opcw-director-general-on-the-destruction-of-syrian-chemicals-aboard-the-mv-cape-ra/) (ημερομηνία τελευταίας
επίσκεψης 15.11.2015)

Επίσημος σύνδεσμος Ερυθρού Σταυρού για το Ηνωμένο Βασίλειο. Ορισμοί νόμιμης
– παράνομης μετανάστευσης. www.redcross.org.uk/ (ημερομηνία τελευταίας
επίσκεψης 15.11.2015)

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες. Θαλάσσιες διαδρομές για την
Ευρώπη. <http://www.unhcr.org/5592bd059.html>, (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης
15.11.2015)

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους (ECRE)
<http://www.ecre.org/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών (2015 - 2020)
[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/libe/dv/com_com\(20
15\)0285_/com_com\(2015\)0285_el.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/libe/dv/com_com(2015)0285_/com_com(2015)0285_el.pdf) (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης
15.11.2015)

[http://gr.euronews.com/2015/09/18/on-patrol-with-germany-s-elite-anti-trafficking-
police/](http://gr.euronews.com/2015/09/18/on-patrol-with-germany-s-elite-anti-trafficking-police/) παράνομη διακίνηση (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

[http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/10638607/Spain-admits-
firing-rubber-bullets-at-migrants-swimming-to-enclave.html](http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/10638607/Spain-admits-firing-rubber-bullets-at-migrants-swimming-to-enclave.html) (ημερομηνία τελευταίας
επίσκεψης 15.11.2015)

Δήλωση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες για την υπόθεση του M/V Cap Anamour <http://www.unhcr.org/4101252e4.html> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες <http://www.unhcr.gr/genikes-plirofories/statistika/artikel/2ee3e12dd571a518a2cd8ef4a6bb4f5d/ekthesi-ypatis-amos.html> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

<https://www.unhcr.gr/prostasia.html> στατιστικά (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

<http://stoptrafficking.gr/el/%CF%84%CE%B9-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF-trafficking> εκμετάλλευση προσώπων (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=URISERV:a12000&from=EL> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_el.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Το Πρόγραμμα της Χάγης

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:l16002> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Συμβούλιο Βρυξελλών. Πολιτική αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15914-2005-REV-1/en/pdf> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ίδρυση Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:l14572> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Έγκριση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:jl0038> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωβουλή. Ενημέρωση για το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης και άλλες νομικές
πρωτοβουλίες
[http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_5.12.3.ht
ml](http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_5.12.3.html) (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ο Στρατηγικός προγραμματισμός στο χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης
για την περίοδο 2014-2020
https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/143478.pdf
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Οδηγία 2009/50/EK
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009L0050> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Οδηγία 2011/98/EK
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32011L0098> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Οδηγία 2014/36/EE
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32014L0036> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Οδηγία 2014/66/EE
[http://eur-lex.europa.eu/legal-
content/el/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0066&qid=1403859899906& from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0066&qid=1403859899906&from=EN)
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/document/COM20130151.do>
COM(2013)0151 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:l33118> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Οδηγία Επιστροφής 2008/115/EK

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32008L0115> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Οδηγία 2009/52/EK

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:EN:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:EN:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:EN:PDF) (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

<http://www.un.org/apps/news/infocusRel.asp?infocusID=146> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

UN Mission in Afganistan.

<https://unama.unmissions.org/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

UN situation report in Iraq

<http://www.un.org/apps/news/infocusRel.asp?infocusID=50> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Αναφορά Ύπατης Αρμοστείας <http://www.unhcr.org/pages/49e45ac86.html> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Θεοδωρόπουλος, Σ., Λεκάκου, Μ., Πάλλης, Θ., Τσελέντης, Β., Τριανταφυλλίδου Α., Δενιόζος, Ν., «Κριτική αποτίμηση των προτάσεων της Πράσινης Βίβλου για μια μελλοντική θαλάσσια πολιτική της ΕΕ», 2007, www.eliamer.gr/wp-content/uploads (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

<http://www.marina.difesa.it/cosa-facciamo/operazioni-concluse/Pagine/mare-nostrum.aspx> Mare Nostrum Operation website (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

EUNAVFORMED Operation website http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eunavfor-med/index_en.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Επίσημος Δικτυακός Τόπος της FRONTEX. Επιχείρηση Τρίτων.
<http://frontex.europa.eu/operations/archive-of-operations/NkKUdU> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Επίσημος Δικτυακός Τόπος της FRONTEX. Επιχείρηση HERA
<http://frontex.europa.eu/news/hera-iii-operation-lt9SH3> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Επίσημος Δικτυακός Τόπος της FRONTEX. Διαδρομές μεταναστευτικών ροών
<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Επίσημος Δικτυακός Τόπος της FRONTEX. Αναφορά στη δράση μεταξύ συνόρων
Ελλάδας – Τουρκίας. <http://www.frontexit.org/fr/docs/49-frontexbetween-greece-and-turkey-the-border-of-denial/file> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ενημερωτικό portal news247.gr. Άρθρο για τη ναυτική βάση της Σούδας και
διευκολύνσεις προς τις ΗΠΑ. <http://news247.gr/eidiseis/afieromata/h-strathgikhs-shmasias-vash-ths-soudas-kai-oi-dieykolunseis-stoys-amerikanoyis.2390859.html>
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ενημέρωσης euro2day. Τα κράτη του Βίζεγκαρντ στηρίζουν
περιοριστικές πολιτικές μετανάστευσης
<http://www.euro2day.gr/news/world/article/1358988/tsehia-slovakia-polonia-sthrizoyn-th-metanasteft.html> (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Τριανταφυλλίδου, Α., Ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική : Προβλήματα και
Κατευθύνσεις , ΕΛΙΑΜΕΠ, 2005, <http://www.eliamep.gr/old/eliamep/files/TRIAND.pdf>
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ανακοίνωση Συμβουλίου για έγκριση του σχεδίου δράσης 17 σημείων της EC
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5904_en.htm (ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Υπουργείο Εσωτερικών. Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη των Πολιτών Τρίτων
Χωρών

http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/ethnikisratic_30042013.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

“European Commission and ASEAN”, Επίσημος Δικτυακός Τόπος Ευρωπαϊκής Ένωσης, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-95-112_el.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

NATO-EU: A Strategic Partnership", North Atlantic Treaty Organization, Επίσημος Δικτυακός Τόπος NATO , 2014, http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49217.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Adrian Pop, NATO και Ευρωπαϊκή Ένωση: Συνεργασία και Ασφάλεια, Δελτίο NATO, Επίσημος Δικτυακός Τόπος NATO, 2014, <http://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/Greek/art6.htm> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Επίσημος Δικτυακός Τόπος NATO Op Active Endeavour http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_7932.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

African Union, 2050 Africa's Integrated Maritime Strategy, AU, Version 1.0, , 3-32, Επίσημος Δικτυακός Τόπος Αφρικανικής Ένωσης, (2012), http://pages.au.int/sites/default/files/2050%20AIM%20Strategy%20%28Eng%29_0.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Σύσκεψη Βαλέτας. Σχέδιο δράσης ΕΕ - ΑΕ για την παράνομη διακίνηση μεταναστών http://www.eeas.europa.eu/top_stories/2015/121115_valletta-summit-2015_en.htm (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση COM(2002)233 με τίτλο Προς μια Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Ευρωπαϊκών Συνόρων, 2002 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2002:0233:FIN:EN:PDF> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Κανονισμός 2007/2004 όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1168/2011 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (FRONTEX)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:l33216>,

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32011R1168> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Frontex mission. Αποστολή ομάδων ταχείας επέμβασης Frontex στα σύνορα ΕΕ

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:l14124> (ημερομηνία

τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:l33216> και [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32011R1168)

[lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32011R1168](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32011R1168) (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης Για Τη Μετανάστευση
13.5.2015

[http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf)

[information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf)

(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Study on the feasibility of the creation of a European System of Border Guards (Μελέτη σκοπιμότητας της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού συστήματος συνοριοφυλάκων) ([http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/docs/20141016_home_esbg_frp_001_esbg_final_report_3_00_en.pdf)

[crossing/docs/20141016_home_esbg_frp_001_esbg_final_report_3_00_en.pdf](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/docs/20141016_home_esbg_frp_001_esbg_final_report_3_00_en.pdf)),

(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015) η υπό εκπόνηση μελέτη για το μέλλον του FRONTEX.

<http://frontex.europa.eu/operations/archive-of-operations/Lq8P8c> Επιχείρηση

Ποσειδών (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Κανονισμός EUROSUR

http://frontex.europa.eu/assets/Legal_basis/Eurosur_Regulation_2013.pdf

(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

European external border surveillance system (EUROSUR)", 2008
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:114579>

Shenker, J. Mediterranean migrants deaths: a litany of largely avoidable loss, *The Guardian*, 03rd October (2013), available at:
<http://www.theguardian.com/world/2013/oct/03/mediterranean-migrant-deaths-avoidable-loss> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Council of the EU PRESS RELEASE 678/15 28.09.2015 η EUNAVFOR περνάει στη δεύτερη φάση <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/09/28-eunavfor/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Rabat process. Euro-African Dialogue on Migration and Development
<http://processusderabat.net/web/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Khartoum process. EU and AU initiative against human smuggling
<http://ecre.org/component/content/article/70-weekly-bulletin-articles/911-khartoum-process-eu-and-african-union-launch-initiative-against-smuggling-of-migrants.html>
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/migratory-pressures/preventing-illegal-migration-flows/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης ΕΕ. Ιστότοπος Επιχείρησης EUBAM Libya
http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eubam-libya/pdf/factsheet_eubam_libya_en.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Αποστολή και Σκοπός της Επιχείρησης EUCAP SAHEL Niger
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:187:0048:0051:EN:PDF>
(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης ΕΕ. Ιστότοπος Επιχείρησης EUCAP SAHEL Mali
<http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eucap-sahel->

mali/docs/factsheet_eucap_sahel _mali_en.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πληροφορίες για τα hotspot

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_hotspots_el.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Συμβούλιο Εσωτερικών υποθέσεων. Μέτρα για την διαχείριση της μεταναστευτικής κρίσης

<http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/11/09-jha-council-conclusions-on-measures-to-handle-refugee-and-migration-crisis/> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Προτεραιότητες για τη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης

http://ec.europa.eu/priorities/migration/docs/20151015-managing-the-refugee-crisis-state-of-play_en.pdf European Commission: Managing the refugee crisis 15.10.2015 (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πληροφορίες για relocation και resettlement

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/relocation_and_resettlement_factsheet_en.pdf (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Blue Growth Piraeus, Επίσημος δικτυακός τόπος διαγωνισμού, 2014,

<http://goo.gl/qdaL05> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Ευρωπαϊκή Ένωση και Θαλάσσιες Μεταφορές. Επίσημος ιστότοπος του Υπουργείου

Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής <http://www.yen.gr/wide/yen.chtm?prnbr=25190> (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Η απόφαση του Συμβουλίου για την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας 12.12.2003

<https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/031208ESSIIEL.pdf>

(ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)

Τα Ηνωμένα Έθνη στην καταπολέμηση του trafficking. Ταμείο χρηματοδότησης δράσεων κατά του trafficking.

<http://www.unodc.org/unodc/human-trafficking-fund.html> trust fund against human trafficking (ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 15.11.2015)